

**UCHWAŁA NR LXXII/649/2023
RADY MIEJSKIEJ BIELAWY**

z dnia 31 maja 2023 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030”

Na podstawie art. 10e ust. 1, art. 10f ust. 4 i art. 18 ust. 2 pkt. 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.) w związku z art. 9 pkt 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 225 z późn. zm.), Rada Miejska w Bielawie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030” stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Bielawa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

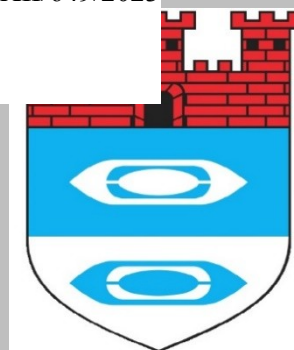
Przewodniczący Rady
Miejskiej

Ryszard Dźwiniel

Załącznik do uchwały Nr LXXII/649/2023

Rady Miejskiej Bielawy

z dnia 31 maja 2023 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIELAWA NA LATA 2022–2030

URZĄD MIEJSKI W BIELAWIE

Pl. Wolności 1,
ul. Piastowska 1,
58–260 Bielawa

Opracowanie:

INSTYTUT MAXA WEBERA SP. Z O.O.
ul. Warszawska 20,
58–330 Jedlina–Zdrój
www.imw.edu.pl

Zespół:

Dr Jerzy Tutaj
Wojciech Tutaj
Dr Ievgeniia Golysheva
Mgr inż. Karolina Drewnicka

Szanowni Państwo,

oddajemy w Państwa ręce najważniejszy dokument, który uchwała władza samorządowa w naszej Gminie – Strategię Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030. Myślenie strategiczne to sposób na osiągnięcie sukcesu. Pamiętać należy, że jest to dokument: “tymczasowo – stały”. Strategię należy zdefiniować, a następnie redefiniować, działać wyprzedzająco i implementować własne pomysły zgodnie z potrzebami mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, gości i turystów. Dokument ten będzie ważnym narzędziem w sięganiu po środki zewnętrzne, przede wszystkim pochodzące z polityki spójności Unii Europejskiej. Główne kierunki działania w wymiarze gospodarczym, przestrzennym i społecznym zostały zdefiniowane w celach strategicznych:

- **Spoleczne – Wzrost poziomu usług publicznych, jakości życia i pracy**
- **Gospodarcze – Innowacyjne centrum dla Aglomeracji Dzierżoniowskiej, Powiatu Kłodzkiego i Ząbkowickiego**
- **Przestrzenne – Zrównoważona, estetyczna i atrakcyjna przestrzeń Gminy**

Wizja rozwoju Gminy Bielawa to:

**BIELAWA TO INNOWACYJNE MIASTO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, TURYSTYKI,
EKOLOGII I KULTURY, W KTÓRYM WARTO MIESZKAĆ**

Jestem przekonany, że nasza Gmina staje się i będzie stawała się jeszcze lepszym miejscem do życia. Bardzo dziękuję wszystkim zaangażowanym w opracowanie dokumentu za wykonanie dobrej pracy dla naszej Gminy.

dr Andrzej Hordyj

Burmistrz Miasta Bielawa

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI.....	4
WPROWADZENIE.....	5
1. DIAGNOZA PROSPEKTYWNA.....	13
2. ANALIZA SWOT.....	23
3. POTENCJAŁY I WYZWANIA ROZWOJOWE.....	25
4. PLAN STRATEGICZNY.....	27
Wstęp.....	27
Misja i wizja.....	29
Cele i kierunki działań.....	29
Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....	36
5. PRZESTRZENNY WYMIAR POLITYKI ROZWOJU.....	39
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.....	39
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	42
Obszary strategicznej interwencji.....	50
6. SYSTEM REALIZACJI.....	53
System wdrażania.....	53
Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie Strategii.....	54
Instrumenty wdrażania.....	59
Ramy finansowe i źródła finansowania.....	62
System monitorowania i ewaluacji.....	65
System zarządzania ryzykiem.....	68
6. PLAN OPERACYJNY.....	73
OSI 1. WYMIAR GOSPODARCZY.....	73
OSI 2. WYMIAR PRZESTRZENNY.....	73
OSI 3. WYMIAR SPOŁECZNY.....	74
Spis tabel.....	75
Spis rysunków.....	75

WPROWADZENIE

Zarządzanie strategiczne. Zarządzanie strategiczne, monitoring efektów i nakładów oraz zaawansowane planowanie o charakterze partycypacyjnym są niezbędnym elementem skutecznego zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego. Zmieniające się nowe uwarunkowania zewnętrzne, wynikające z celów i kierunków wsparcia, jakie proponuje Komisja Europejska w ramach kolejnej perspektywy finansowej 2021–2027 oraz zmieniające się podejście do finansowania i współpracy z samorządami wynikające z polityk krajowych wpłynęły na zmiany dokumentów strategicznych na wszystkich szczeblach administracji publicznej w kraju.

Podstawę prawną opracowania dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030 stanowi art. 10e ust. 1 i art. 10f ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 40) oraz art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1057 z późn. zm.), art. 15z ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID–19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 2095 z późn. zm.).

Celem opracowania jest troska o zaspokojenie potrzeb mieszkańców, jak i rozwój infrastruktury technicznej, społecznej oraz wzrost gospodarczy jednostek samorządu terytorialnego, oraz konieczność dostosowania dokumentów do zmieniających się uwarunkowań prawnych, a także w obliczu kryzysu wywołanego epidemią COVID–19, wskazane jest posiadanie zintegrowanego dokumentu strategicznego sięgającego swoim horyzontem najbliższych 8 lat. Pragnąc, aby przestrzeń Gminy Bielawa była atrakcyjnym terenem do inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz jednocześnie obszarem o wysokiej jakości życia, w którym mieszkańcy mogą zaspokajać różnorodne potrzeby społeczne i zawodowe, władze Gminy przystąpiły do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Bielawa do roku 2030. Dokument ten pozwoli zmierzyć się ze wspólnymi problemami i wyzwaniami oraz zdefiniować cele rozwoju wykorzystujące wspólne szanse i potencjał całej Gminy.

Tryb opracowania. W dniu 13 maja 2022 r. Rada Miejska Bielawy Uchwałą nr LVII/505/2022 przystąpiła do prac nad utworzeniem i opracowaniem Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030, zwanej dalej Strategią. Harmonogram oraz etapy prac nad Strategią przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1 Etapy prac nad Strategią

ETAP	Treść prac
1	Przyjęcie uchwały Rady Miejskiej Bielawy o przystąpieniu do opracowania oraz określenia harmonogramu prac nad Strategią Rozwoju Gminy Bielawa do roku 2030
2	Powołanie przez Burmistrza Miasta – Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Bielawa
3	Opracowanie diagnozy społeczno–gospodarczej Gminy Bielawa
4	Przeprowadzenie badań wśród mieszkańców, turystów i przedsiębiorców Gminy Bielawa na temat funkcjonowania i kierunków jej rozwoju
5	Przeprowadzenie warsztatów strategicznych dla Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Bielawa
6	Przygotowanie roboczej wersji projektu Strategii Rozwoju Gminy Bielawa
7	Nanoszenie uwag do Strategii Rozwoju Gminy Bielawa po konsultacjach wewnętrznych
8	Konsultacje zewnętrzne
9	Przesłanie do zaopiniowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030 do Zarządu Województwa Dolnośląskiego, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, sąsiednim gminom, Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu – Wody Polskie, Dolnośląskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektoratowi Sanitarnemu we Wrocławiu
10	Opracowanie sprawozdania z przebiegu i wyników konsultacji zewnętrznych projektu Strategii Rozwoju Gminy Bielawa
11	Zatwierdzenie rekomendacji do uwag z konsultacji, zawartych w sprawozdaniu z konsultacji zewnętrznych przez Zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Bielawa
12	Opracowanie ostatecznej wersji Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030 oraz przekazanie dokumentu Burmistrzowi Miasta
13	Uchwalenie przez Radę Miejską Bielawy Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030

Źródło: opracowanie własne.

Metodyka opracowania. Prace nad Strategią prowadzone były metodą ekspercko–partycypacyjną (uczestniczącą), obejmującą pracę specjalnie powołanego Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030 (Zarządzenie z dnia 13 maja 2022 r. Burmistrza Miasta Bielawa) z zespołem wykonawcy, których celem było opracowanie planu strategicznego i operacyjnego w formie warsztatowej według procedury i pod kierunkiem zewnętrznego konsultanta (moderatora) oraz wkład koncepcyjny pracy ekspertów. Strategia Rozwoju jest wynikiem nałożenia metodologii oraz oceny sytuacji w Gminie na podstawie diagnozy reprezentowanej przez autora opracowania na poglądy prezentowane przez władze Gminy oraz aktywnych mieszkańców, którzy brali udział w warsztatach strategicznych, konsultacjach społecznych, a także uczestniczyli w badaniach dotyczących oceny funkcjonowania Gminy. Dlatego ostateczny kształt dokumentu należy do

opracowań o charakterze ekspercko-partycypacyjnym. Za istotę Strategii uznano (wspólnie) uczynienie swojej małej ojczyzny – Gminy Bielawa – dobrym miejscem do życia. Kierunki rozwoju strategicznego naszej Gminy można sprowadzić do następujących haseł:

Gmina – **GOSPODARNA** – przedsiębiorcza, rozwój tylko według własnych priorytetów;

Gmina – **UŻYTECZNA** – wewnątrz i zewnątrz, dobry gospodarz i patron, rzetelny oraz lojalny partner;

Gmina – **STABILNA** – kryzysowy kapitał przetrwania i środki reagowania;

Gmina – **GOTOWA NA PRZYSZŁOŚĆ** – inteligencja adaptacyjna, główny atut w czasach niepewności;

Gmina – **DLA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ** – kształtuje następców;

Gmina – **INWESTUJĄCA W PRZYSZŁOŚĆ** – nie przejadająca aktualnych kapitałów;

Gmina – **INNOWACYJNA** – pozycja budowana na oryginalnych i udanych przedsięwzięciach;

Gmina – **OBYWATELSKA** – prawdziwe, zróżnicowane społeczeństwo;

Gmina – **MACIERZYSTA** – więzi tożsamości, pozytywne emocje, powody do dumy;

Gmina – **SOLIDARNA I UCZCIWA** – wsparcie w potrzebie – tak, jazda na gapę – nie;

Gmina – **SAMORZĄDNA** – sprawna administracja motywowana interesem mieszkańców;

Gmina – **NA DOROBKU** – nie na zakupach.

Za każdą Strategią stoi pewien system wartości – nawet wtedy, gdy nie jest on jawnie artykułowany. Strategia Rozwoju Gminy Bielawa opiera się na następujących założeniach (odnoszących się do tych, sformułowanych przez Profesora Romana Galary):

Strategie samorządów powinny sprzyjać rozwojowi samorządności. Samorządność to wytwór kapitału społecznego. Strategia wskazuje sposoby wzmocnienia i reprodukcji tego kapitału.

Strategie lokalne muszą bazować na specyfice społeczności lokalnych. Są więc raczej narzędziami różnicowania niż uniformizowania i służą do równoważenia wpływów globalizacji.

Współczesna mania bezpośrednich i wymiernych korzyści prowadzi do erozji fundamentów cywilizacyjnych. Strategia musi wyrażać i chronić interesy następnego pokolenia.

Na myśleniu o przyszłości ciąży dziś głównie postulat modernizacyjny. Strategia służyć ma jednak budowaniu własnej przyszłości, nie zaś imitowaniu cudzej nowoczesności.

Celem strategii jest trwanie. Rzecz nie w realizacji najtrafniejszych nawet projektów, ale w przekazaniu zadbanego miasta w ręce, przygotowanej do tego, następnej generacji.

Strategia nie jest narzędziem sprawowania władzy – raczej narzędziem oceny jakości sprawowania władzy. Strategia nie powinna odnosić się bezpośrednio do sfery bieżących decyzji. Groziłoby to przekształceniem strategii w narzędzie promocji politycznej.

Strategia nie jest programem działań do wykonania w przyszłości. Byłaby wtedy kolejnym wcieleniem centralnego planowania. Strategia wskazuje co warto robić, a nie jak i kiedy. Konkretnie decyzje operacyjne powinny pojawiać się kiedy dojrzeje potrzeba.

Strategia nie może postulować utopii rządzonej przez mądrych, uczciwych i kompetentnych. Musi służyć ludziom takim, jakimi są i jakimi mogą się stać, a nie bytom idealnym.

Strategia nie jest programem realizacji prognoz metodami inżynierii społecznej. Historyczne doświadczenia z próbami wprowadzania takich programów są jednoznacznie negatywne.

Strategia samorządowa nie jest biznesplanem ani też podaniem o pracę skierowanym do zagranicznego inwestora. Istotą takiej strategii jest podmiotowość lokalnej społeczności.

Strategia nie może być narzędziem przejmowania kontroli nad przyszłością przez aktualnie wpływowe grupy interesu.

Nie wolno przerzucać kosztów współczesnych wygód na przyszłe pokolenia.

W centrum zainteresowania musi być rozwój oparty o zasoby wewnętrzne. Gmina potrzebuje gospodarczej podmiotowości. Pomyślnej przyszłości nie sposób zbudować za nie swoje pieniądze. Pieniądze takie kiedyś się kończą, a złe nawyki pozostają.

Strategia nie może być ukierunkowana na dogadanie „roszczeniowym masom”. Strategia samorządowa, to strategia obywatelska, która dąży do przekształcenia mas w społeczeństwo. Miasto musi być atrakcyjne w sposób wykraczający ponad „prezenty” władzy. Rzecz nie w tym, co miasto zapewnia mieszkańcom, ale w tym, co im umożliwia i ułatwia.

Strategia nie może bazować na procedurach. Padają one w starciu z ludzką interesownością. Realizacja strategii musi być zdroworozsądkowo kontrolowana i otwarta na adaptacje.

O losach Gminy rozstrzygają ludzie. Sukces odnoszą nie drobiazgowo planujący, ale ci, którzy potrafią szybko dostosować się do zmiennych okoliczności. Inwestycje w kapitał ludzki i społeczny – to najlepsze inwestycje w przyszłość.

Gmina – to obszar z innowacyjną inicjatywą. Liczy się nie kopiowanie cudzych, ale wprowadzanie własnych wzorców. Aby znaleźć się w ekstraklasie, trzeba pogodzić się z ryzykiem i zaakceptować koszty nieudanych eksperymentów.

Strategia nie powinna ograniczać się jedynie do procesów w pełni kontrolowanych przez władze i mieszkańców miasta – byłaby wtedy absurdalnie ograniczona. Wiele zależy od lokalnej reakcji na zewnętrzne wymuszenia. Można też organizować się w szerszych grupach w celu zmiany niekorzystnych uwarunkowań.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Bielawa, opracowana dla potrzeb *Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030*, wykonana została na podstawie art. 10a Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 225). Część diagnostyczna zawiera szczegółowe informacje o wielu dziedzinach ważnych dla funkcjonowania Miasta. W syntetycznym ujęciu wskazuje jej główne uwarunkowania rozwoju, a porównanie z latami poprzednimi daje możliwość analizy zmian zachodzących na jej obszarze. Prezentacja aktualnej wewnętrznej i zewnętrznej sytuacji Gminy Bielawa, pozwoliła wskazać wyzwania, jakie stoją przed Gminą w kolejnych latach, a opracowanie stanowiło podstawę do dalszych pogłębionych analiz na etapie formułowania projektu Strategii. Diagnoza opracowana została przy wykorzystaniu źródeł pierwotnych, pochodzących z publicznie dostępnych zasobów statystycznych (GUS, BDL), Ministerstwa Finansów i udostępnionych przez Urząd Miejski w Bielawie informacji pozyskanych w toku badania opinii mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych oraz warsztatów strategicznych prowadzonych dla potrzeb opracowania Strategii, a także źródeł wtórnych, obejmujących opracowania branżowe i informacje zawarte na stronach internetowych Gminy.

Tabela 2 Tryb opracowania Strategii

Diagnoza społeczna, gospodarcza i przestrzenna obszaru Gminy Bielawa			
Analiza danych statystycznych i danych przekazanych przez Urząd Miejski	Analiza wyników badania opinii mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych itd.	Przegląd strategii, programów i planów Gminy Bielawa	Przegląd strategii i programów rozwoju jednostek terytorialnych wyższego rzędu (województwo, kraj, UE)
Opracowanie wstępnych wniosków z diagnozy			
Pogłębione analizy w obszarach strategicznych			
Warsztaty strategiczne z udziałem Zespołu ds. opracowania Strategii			
Diagnoza uwarunkowań rozwojowych obszaru Gminy Bielawa	Znajomość oczekiwań interesariuszy Gminy Bielawa	Znajomość planów inwestycyjnych Gminy Bielawa	
Opracowanie końcowych wniosków z diagnozy			

Źródło: opracowanie własne.

Konsultacje społeczne. Opracowany projekt *Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030* był poddany konsultacjom społecznym i tym samym został przygotowany z uwzględnieniem wniosków otwartej dyskusji publicznej. We wstępnym pozyskaniu informacji i sprecyzowaniu kierunków rozwoju Miasta szczególną rolę odegrały warsztaty strategiczne Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030 z udziałem m.in. radnych i pracowników Urzędu Miejskiego w Bielawie oraz badanie opinii przeprowadzone wśród mieszkańców Miasta Bielawa w trzecim kwartale 2022 r. Warsztaty te zostały zaplanowane w taki sposób, aby umożliwić jak najszerszą debatę publiczną nad projektem Strategii, w celu uzyskania możliwie szerokiej aprobaty społeczeństwa, partnerów społeczno-gospodarczych oraz organów wykonawczych odpowiedzialnych w przyszłości za wdrażanie dokumentu. Konsultacje projektu Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030 przeprowadzono w terminie od dnia 2 sierpnia 2022 r. do dnia 10 września 2022 r., zgodnie z Uchwałą Nr LVII/505/2022 Rady Miejskiej Bielawy z dnia 13 maja 2022 r. w sprawie przystąpienia do opracowania oraz określenia harmonogramu prac nad Strategią Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030, w tym trybu konsultacji. Zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 225), projekt strategii rozwoju gminy podlegał konsultacjom w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gminy oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

W dniu 1 sierpnia 2022 r. na stronie internetowej Gminy Bielawa (www.bielawa.pl) opublikowana została informacja nt. konsultacji wraz z projektem dokumentu Strategii i formularzem zgłaszania uwag (wersja pdf). Dodatkowo, dla popularyzacji informacji nt. konsultacji projektu Strategii, jako kolejny kanał komunikacji, wykorzystane zostały ogłoszenia w prasie i mediach o zasięgu ponadlokalnym (m.in.: TV Sudecka, Doba.pl). W ogłoszeniu i na plakatach Burmistrz Miasta Bielawa zaprosił do udziału w konsultacjach projektu Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030. Przekazywanie opinii oraz uwag odbywało się w formie elektronicznej w terminie od dnia 2 sierpnia do dnia 10 września 2022 r. za pomocą linków umieszczonych na stronie www Gminy oraz social

mediów. Przekazywanie uwag w formie papierowej w siedzibie Urzędu Miejskiego przy ul. Piastowskiej 1, gdzie można było zapoznać się z dokumentami i wypełnić specjalnie opracowany formularz.

Podczas konsultacji projektu Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030 z sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami Gminy, trwających od 2 sierpnia 2022 r. do 10 września 2022 r. odbyło się pięć spotkań otwartych, w tym spotkania dedykowane seniorom. Ze względu na brak zgłoszonego zapotrzebowania nie odbyło się żadne indywidualne zdalne spotkanie on–line z konkretnymi środowiskami. Projekt Strategii przesłany został również do sąsiednich gmin oraz Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie we Wrocławiu.

W trakcie konsultacji do projektu Strategii zgłoszone zostały ogółem 22 postulaty w postaci wniosków i uwag, które następnie zostały poddane analizie pod kątem ich zasadności i możliwości uwzględnienia w tekście końcowym Strategii. Przyjęte zostały następujące poziomy klasyfikacji zgłoszonych opinii i uwag:

- zawierająca się w już istniejących zapisach projektu Strategii,
- uwzględniona – postulat włączony do projektu Strategii,
- uwzględniona częściowo – część postulatu posiadający cechy charakterystyczne dla uwagi uwzględnionej, część jest zbyt szczegółowa do poziomu Strategii, odnosząca się do szczebla dokumentów programowych, wdrożeniowych – zakres uwzględnienia każdorazowo został określony w uzasadnieniu,
- nieuwzględniona – postulat, którego zakres nie dotyczy projektu Strategii, zbyt szczegółowy, odnoszący się do szczebla dokumentów programowych, wdrożeniowych lub którego uwzględnienie nie było możliwe,
- nie dotyczy – postulat wykraczający poza zakres Strategii.

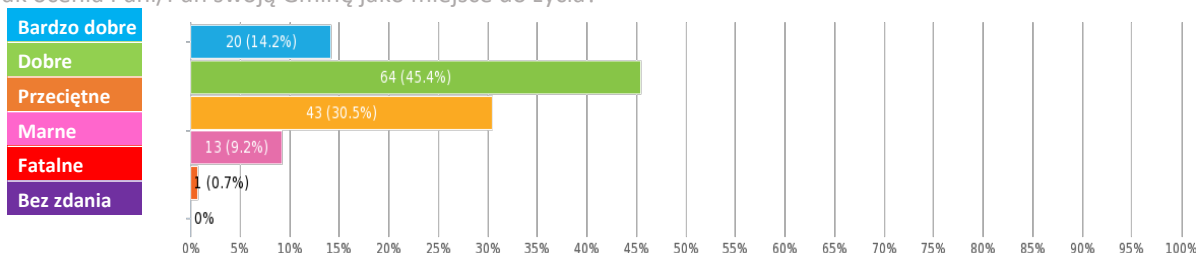
Otrzymane postulaty uzasadnione merytorycznie zostały uwzględnione w ostatecznej wersji dokumentu *Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030*. Część wniosków zgłoszonych podczas konsultacji należała do grupy zagadnień szczegółowych, wykraczających poza przyjęty w Strategii poziom ogólności zapisów, możliwy do uwzględnienia podczas opracowywania dokumentów wdrożeniowych. W zgłoszonym stopniu szczegółowości zostaną one wykorzystane podczas tworzenia dokumentów wykonawczych formułowanych dla potrzeb realizacji Strategii. Zdecydowana większość uwag została uwzględniona w niniejszym opracowaniu.

Podczas konsultacji skierowano pismo do Zarządu Województwa Dolnośląskiego, Wód Polskich, sąsiednich gmin, a także do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu z prośbą o odstąpienie od opracowywania strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko ze względu na ogólny, kierunkowy charakter dokumentu. W swoim piśmie Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu podzieliła stanowisko Gminy w tym zakresie.

Bielawa z perspektywy mieszkańca. Przedmiotowy dokument Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030 stanowi kontynuację kierunków rozwojowych przyjętych w poprzednich dokumentach strategicznych, zmodyfikowaną o zmieniające się zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania oraz trendy rozwojowe zachodzące w Gminie. Podstawowym założeniem przyjętym podczas prac nad strategią było włączenie mieszkańców w proces opracowywania dokumentu na równi z ekspertami i przedstawicielami samorządu, co w konsekwencji znalazło odzwierciedlenie

w kształcie wypracowanego dokumentu. Do interesujących wyników badań wśród mieszkańców Gminy Bielawa, które przeprowadzono w maju i czerwcu 2022 r. należały zagadnienia uwidocznione na poniższych wykresach:

Jak ocenia Pani/Pan swoją Gminę jako miejsce do życia?

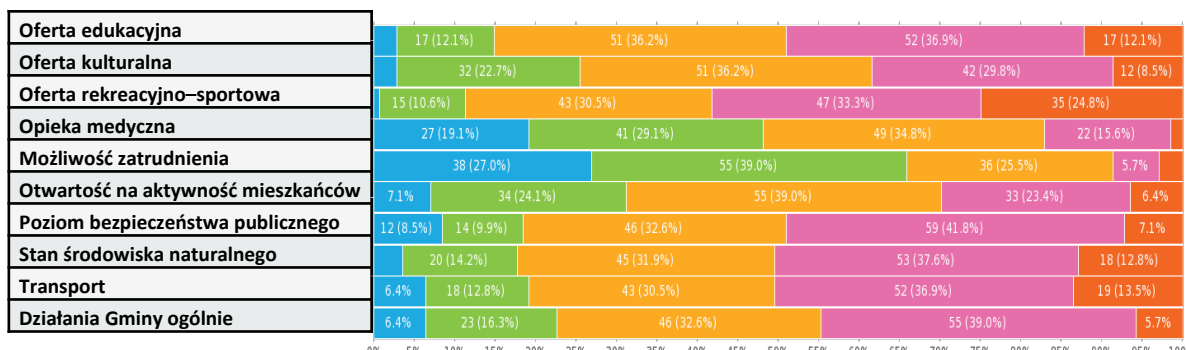
Strategia Rozwoju Gminy Bielawa

Jakie inwestycje w Gminie Bielawa powinny mieć pierwszeństwo? 1/2

Wybór, więcej możliwości, odpowiedziano 80x, brak odpowiedzi 0x

Odpowiedź	Odpowiedzi	Udział
drogi	45	56.25%
parkingi i miejsca postojowe	18	22.5%
baza edukacyjna	19	23.75%
odnawialne źródła energii	26	32.5%
ścieżki turystyczne, rowerowe	40	50%
infrastruktura przeciwpowodziowa	3	3.75%
tereny zielone i akweny wodne	43	53.75%
oświetlenie uliczne	14	17.5%

Proszę ocenić ofertę Gminy Bielawa dla mieszkańców w skali 1–5 (1–bardzo źle, 5–bardzo dobrze).

Strategia Rozwoju Gminy Bielawa

Proszę ocenić ofertę Gminy dla mieszkańców w skali 1-5 (1-bardzo źle, 5- bardzo dobrze). 1/2

Matryca, wybór opcji, odpowiedziano 80x, brak odpowiedzi 0x

	1	2	3	4	5
Oferta edukacyjna	4	4	19	41	12
Oferta kulturalna	2	11	22	36	9
Oferta rekreacyjno-sportowa	0	5	17	29	29
Opieka medyczna	10	21	34	14	1
Możliwość zatrudnienia	12	22	31	14	1
Otwartość na aktywność mieszkańców	5	7	40	24	4
Działania Gminy ogólnie	7	6	28	32	7

Źródło: opracowanie własne.

Wszystko to dało możliwość uzyskania szerszych informacji na temat Gminy Bielawa, jej postrzegania przez mieszkańców, a także poznania oczekiwań i wizji dalszego rozwoju. W toku prac powstał dokument strategiczny określający wizję, misję, obszary strategiczne oraz przyporządkowane im cele szczegółowe polityki rozwoju i kierunki planowanych działań. Ich realizacja ma na celu rozwój Gminy Bielawa, jako ośrodka spełniającego oczekiwania mieszkańców, atrakcyjnego dla turystów i przyjaznego dla przedsiębiorców.

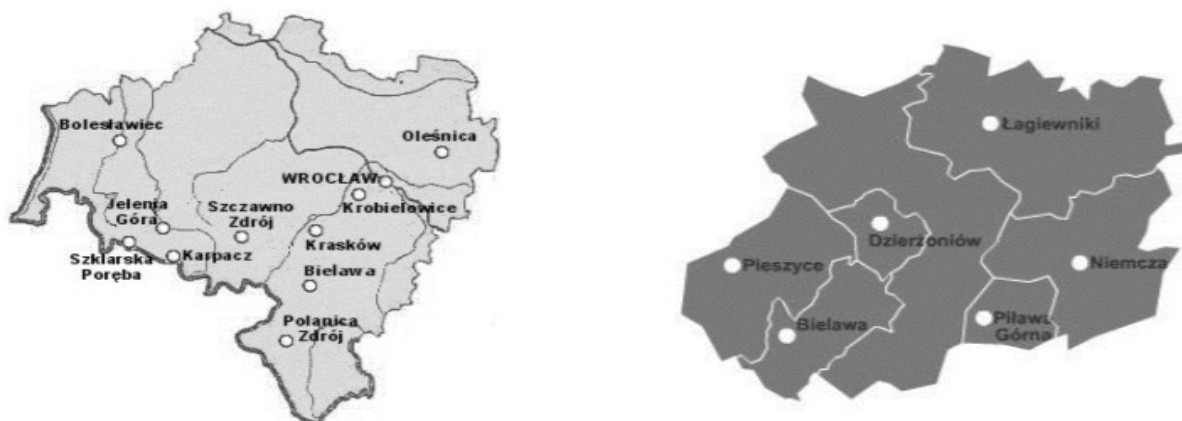
W dobie zwiększającej się konkurencji, budowa pozytywnego i unikatowego wizerunku gminy jest kluczowa dla jej rozwoju, a odpowiednio ukształtowany wizerunek jest jednym z ważnych instrumentów planowania i zarządzania strategicznego. Istotnym elementem takiego wizerunku jest umiejętność pracy wszystkich środowisk – jest to ważny sygnał do wewnątrz i zewnątrz, że Bielawianie potrafią razem pracować dla przyszłości. Dojrzałość władzy i opozycji to wyzwanie dla współczesnej Polski, któremu należy sprostać w każdej wspólnotie, w każdym samorządzie, które z pewnością zostanie rozliczone przez następne pokolenia mieszkańców Polski i Bielawy.

1. DIAGNOZA PROSPEKTYWNA

Diagnoza strategiczna stanowi pierwszy etap planowania strategicznego i obejmuje przeprowadzenie analizy prospektywnej stanu istniejącego, w zakresie uwarunkowań społecznych, gospodarczych, infrastrukturalnych i środowiskowych, mających wpływ na rozwój Gminy Bielawa. Stanowi ona syntetyczne ujęcie najistotniejszych elementów i wniosków płynących z pogłębionych analiz, przygotowanych z wykorzystaniem licznych źródeł informacji, zarówno ilościowych, jak i jakościowych, przedstawionych m.in. w *Raporcie o stanie Gminy Bielawa 2021 i Diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Bielawa 2022*. Pozwala ona na identyfikację wyzwań rozwojowych Miasta, stanowiących punkt wyjścia do wyznaczenia obszarów strategicznych oraz sformułowania celów rozwoju *Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030*.

Bielawa to gmina zlokalizowana w południowo–zachodniej Polsce, w południowo–wschodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie dzierzoniowskim. Od północnego–zachodu graniczy z Gminą Pieszycę, od północy z Miastem Dzierżoniów, od wschodu z Gminą Dzierżoniów, a od południowego –zachodu z Gminą Nowa Ruda w powiecie kłodzkim. Stolicę regionu – Wrocław – dzieli od Bielawy ok. 60 km.

Rysunek 1. Położenie Gminy Bielawa na tle województwa dolnośląskiego i powiatu dzierzoniowskiego.

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Bielawa, 2015 r., s. 11.

Bielawa znajduje się w zasięgu obsługi lotnisk cywilnych zlokalizowanych na terenie województwa dolnośląskiego oraz Republiki Czeskiej. W promieniu około 140 km i maksymalnym czasie dojazdu ok. 2 h znajdują się dwa porty lotnicze o znaczeniu krajowym i międzynarodowym: Wrocław–Strachowice oraz Airport–Pardubice. Do autostrady A4 i do Wrocławia z Bielawy można dostać się drogą krajową nr 35 lub drogą wojewódzką nr 384, a następnie drogą krajową nr 8. W przeciwnym kierunku droga wojewódzka nr 384, a następnie 385 i 386 prowadzą do przejścia granicznego do Czech – Tłumaczów–Otovice. Pod względem komunikacyjnym strategiczne znaczenie dla Miasta posiada Obwodnica Bielawy, znajdująca się w ciągu ww. drogi wojewódzkiej i mająca ulec dalszej rozbudowie. W planach jest także budowa przebiegającej przez Bielawę Południowej Obwodnicy Dzierżoniowa, która ułatwi dojazd do Świdnicy, autostrady A4, Ząbkowic Śląskich i drogi krajowej nr 8. Od niedawna w Bielawie wznowiony został również ruch pasażerski na linii kolejowej łączącej Bielawę z Wrocławiem poprzez m.in. Dzierżoniów i Świdnicę. Pasażerowie mogą skorzystać z dwóch przystanków dostępnych na terenie Miasta: stacji kolejowej Bielawa Zachodnia oraz przystanku

kolejowego Bielawa Centralna. Należy podkreślić, że Gmina Bielawa znajduje się w granicach: Wałbrzyskiego Obszaru Funkcjonalnego, w tym w granicach strefy I Wałbrzyskiego Obszaru Funkcjonalnego, Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego, w tym w granicach strefy górskiej w Sudeckim Obszarze Funkcjonalnym, przygranicznego obszaru funkcjonalnego, obszaru funkcjonalnego cennego przyrodniczo. W granicach proponowanych stanowisk dokumentacyjnych: Kamieniołom w Kamieniczkach, Skałka serpentynitowa. Bielawa znajduje się w granicach i zasadach zagospodarowania obszarów funkcjonalnych w zakresie obszaru funkcjonalnego cennego przyrodniczo, obszarów uzupełniających – granic lądowego korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym GKZ–7B Góry Złote – Góry Sowie.

Potencjał demograficzny. W 2021 r. Gminę Bielawa zamieszkiwało 27,9 tys. osób, czyli 29,6% populacji Aglomeracji Dzierżoniowskiej. Pod względem liczby ludności Gmina Bielawa plasuje się na 2. miejscu w powiecie dzierżoniowskim. Zagęszczenie ludności na terenie Miasta Bielawa wynosi 825 os./km². Struktura ludności Gminy Bielawa, według ekonomicznych grup wieku, wskazuje na podobny udział ludności w wieku produkcyjnym, jak przeciętnie w gminach w regionie i kraju. Widoczny jest tu jednak znacznie niższy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (14,8% wobec 15,5% w powiecie dzierżoniowskim, 17,1% w województwie dolnośląskim i 18,1% w kraju) i wyższy niż przeciętnie udział ludności w wieku poprodukcyjnym (odpowiednio 26,5% wobec 25,3%, 23,1% i 21,9%). W Gminie Bielawa notuje się bardzo wysoki poziom współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi (33,2) na tle powiatu (31,4), województwa (28,7) i kraju (27,2). Utrzymuje się tu również nieznacznie ujemne saldo migracji, zarówno wewnętrznych, jak i zagranicznych oraz ujemny przyrost naturalny. W 2019 r. odnotowano najniższy przyrost naturalny w historii – wyniósł on 6,21 na 1000 mieszkańców.

Zasoby mieszkaniowe Gminy Bielawa tworzy około 2,4 tys. budynków mieszkalnych z 12,3tys. mieszkań o powierzchni użytkowej 697,2 tys. m². Dostępność do mieszkań na terenie Gminy, mierzona ich liczbą przypadającą na 1 000 mieszkańców, wynosząca 412,8 jest wyższa niż przeciętnie w kraju (385,9), jednak przy jednoczesnej niższej przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania – odpowiednio 56,5 m² przy 74,4 m² w kraju i 72,7 m² województwie dolnośląskim. W latach 2014–2019 liczba mieszkań oddanych do użytkowania w Bielawie wyniosła 94 i obejmowała 12 538 m².

Atrakcyjność inwestycyjna i przedsiębiorczość. Na obszarze Gminy Bielawa w 2020 r., w rejestrze REGON, zarejestrowanych było 3 tys. podmiotów gospodarczych, czyli 27,6% przedsiębiorstw powiatu dzierżoniowskiego. Przeciętnie na 10 tys. mieszkańców działalność prowadzi tu 1 014 podmiotów gospodarczych. Na obszarze Gminy Bielawa, podobnie jak w kraju i powiecie, najliczniej działalność prowadzą podmioty związane z handlem i naprawą pojazdów (21%), znaczący udział ma również działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (19,1%). Podobnie jak w powiecie i kraju dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób (2,9 tys. podmiotów gosp.), działalność prowadzą tu również 94 małe przedsiębiorstwa (zatrudnienie od 10 do 49 osób), 15 średnich przedsiębiorstw (od 50 do 249 osób) oraz 1 duże deklarujące zatrudnienie do 1000 osób. Na obszarze Gminy działalność gospodarczą prowadzi 1,9 tys. osób fizycznych, czyli 648 osób na 10 tys. mieszkańców. Udział osób fizycznych, prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem w Gminie wynosi 63,9%, co jest poziomem zbliżonym do średniej w powiecie dzierżoniowskim (64,7%) i województwie dolnośląskim (65,6%), a niższym niż przeciętnie w kraju (71,3%). Na obszar związany z rozwojem przedsiębiorczości w 2021 r. wydatkowano 1.430.104,65 zł, czyli 0,94% ogółu wydatków Gminy.

Infrastruktura techniczna. W 2020 r. pod względem wyposażenia w infrastrukturę techniczną, 90% budynków mieszkalnych na obszarze Gminy Bielawa podłączonych było do sieci wodociągowej, a 79% do sieci kanalizacyjnej. Udział korzystających z sieci wodociągowej w Mieście Bielawa wynosił 96,9%. W analizowanym okresie zużycie wody na 1 mieszkańca w Bielawie (21 m³) kształtowało się na poziomie zdecydowanie poniżej średniej na terenie całego powiatu (26,6 m³), w województwie dolnośląskim (34,1 m³) i kraju (33,7 m³). Potrzeby inwestycyjne na terenie Miasta obejmują budowę sieci wodociągowej na ul. Janusza Korczaka wraz ze zbiornikiem do magazynowania wody, na terenach inwestycyjnych powyżej zbiornika „Jezioro Bielawskie”, w rejonie ulic Letniej i Wodnej oraz na zdegradowanych terenach po byłych zakładach ZPB Bielbaw. Potrzeby remontowe obejmują natomiast przebudowę (wymianę) sieci wodociągowej w pasie ulic: Wysokiej, kmdr. Stefana Frankowskiego, Władysława Grabskiego, Strażackiej, Cmentarnej, Teatralnej, Wolności, rtm Witolda Pileckiego, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego. Infrastruktura kanalizacyjna na obszarze powiatu dzierzoniowskiego obejmuje 267,6 km sieci oraz prawie 7 tys. przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, w tym 172,5 km sieci znajduje się w zasobach Spółki Wodociągi i Kanalizacja, która odbiera ścieki od m.in. Gminy Bielawa. Udział korzystających z oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów w ogóle populacji powiatu wynosił natomiast aż 71,6%, co plasuje go na 3. miejscu wśród powiatów ziemskich w województwie dolnośląskim. W Mieście Bielawa wskaźnik ten wynosił aż 99,7%. Mieszkańcy korzystają również z 45 zbiorników bezodpływowych, z których nieczystości oczyszczane są w 25 przydomowych oczyszczalniach lub wywożone do 4 stacji zlewnych. Przez obszar Aglomeracji Dzierżoniowskiej przebiega ogółem 318,8 tys. km sieci gazowej, w tym 83,7% stanowi sieć rozdzielcza. Najwyższą dostępność do sieci posiadają ośrodki miejskie – m.in. Bielawa (97,3% mieszkańców). Długość sieci ciepłej w jednostkach koncesjonowanych obejmuje 211,7 km na terenie Miasta Bielawa oraz 3,2 km przyłączy do budynków. Koncesję na wytwarzanie, przesyłanie i dystrybucję ciepła w Mieście Bielawa posiada Spółdzielnia Mieszkaniowa w Bielawie i Bielawska Agencja Rozwoju Lokalnego Sp. z o.o. Miasto Bielawa jest członkiem Związku Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego ZGPD-7, który zgodnie ze statutem przejął uprawnienia i obowiązki gmin w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Na dzień 20 września 2020 r. w systemie odbioru odpadów znajdowało się 23 296 osób z Miasta Bielawa.

Oświata i wychowanie. W Gminie Bielawa działalność opiekuńczą nad dziećmi do lat 3 prowadzą 2 żłobki publiczne i 1 prywatny. W 2020 r. 13,1% dzieci w wieku żłobkowym, zamieszkujących powiat, było objętych tego typu opieką, co było udziałem wyższym niż przeciętnie w kraju (12,4%), jednak poniżej średniego udziału w województwie dolnośląskim (19,2%) i w powiecie (14,3%). W roku szkolnym 2021/2022 na terenie Gminy Bielawa do żłobków uczęszczało łącznie 126 dzieci, co stanowi 57% ogółu dostępnych miejsc. Wychowaniem przedszkolnym objętych było 955 dzieci, w tym w przedszkolach publicznych 338 (35%). Naukę w szkołach podstawowych pobierało 2 003 uczniów – najwięcej (739 os. – 37%) w Szkole Podstawowej nr 10 z Oddziałami Sportowymi. W Gminie Bielawa uczniowie mają możliwość starania się o stypendia i nagrody Burmistrza. W 2021 r. przyznano 21 stypendiów artystycznych na łączną kwotę 45 000,00 zł oraz 15 Nagród „Złota Sowa” o całkowitej wartości 15 000,00 zł. Zgodnie z art. 90 d ustawy o systemie oświaty, uczniowie mogą także otrzymywać stypendium motywacyjne przyznawane przez dyrektorów szkół służące wspieraniu edukacji uczniów zdolnych. Szkoły przyznają stypendia za wyniki w nauce (isporcie) fakultatywnie i uznaniowo, biorąc pod uwagę możliwości finansowe Gminy i dokonaną ocenę osiągnięć. W roku szkolnym 2020/2021, łącznie w obu semestrach nauki, na wypłatę stypendiów za wyniki w nauce wydatkowano kwotę 80 430,00 zł. W dniach 25–27 maja 2021 r. dla uczniów ósmej klasy szkół podstawowych przeprowadzony został egzamin sprawdzający wiedzę

z przedmiotów: język polski, matematyka i języki nowożytny. W Gminie Bielawa do egzaminu tego przystąpiło 220 uczniów. Zdecydowanie najlepszą zdawalność – średnio na poziomie 66% – osiągnięto z języka angielskiego. Nieco słabiej wypadł egzamin z języka polskiego, ze średnim wynikiem 52%. Z matematyki uczniowie otrzymywali przeciętnie 38% punktów. Wyniki te są zbliżone ze średnimi wynikami z egzaminu ośmioklasisty w całym powiecie dzierzoniowskim (język polski – 53%, matematyka – 38%, język angielski – 62%) i jednocześnie nieznacznie niższe niż w całym województwie dolnośląskim (odpowiednio: 58%, 45%, 66%).

Infrastruktura ochrony zdrowia. W Gminie Bielawa działalność prowadzi 16 przychodni. W 2020 r. w Mieście 32,4%, ogółu porad stanowiły porady podstawowej opieki. Dostępność leków zapewnia 10 aptek ogólnodostępnych, rozlokowanych niemal w każdej części Gminy. Na ochronę zdrowia w 2021 r. wydatkowano 591 481,22 zł, czyli niecałe 0,4 % ogółu wydatków Gminy. Środki te przeznaczono na: zwalczanie narkomanii, przeciwdziałanie alkoholizmowi, pozostałą działalność w zakresie ochrony zdrowia, w tym m.in. 4 500,00 zł na realizację zadania publicznego pn. „Propagowanie idei honorowego krwiodawstwa” przez Stowarzyszenie Honorowych Dawców Krwi Rzeczypospolitej Polski Miejski Klub HDK w Bielawie. W ramach działań w zakresie ochrony zdrowia realizowano głównie zadania wynikające z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Bielawie na rok 2021. Nie zrealizowano żadnych wydatków inwestycyjnych w tym obszarze. Liczba podmiotów posiadających zezwolenie na sprzedaż alkoholu wynosiła 78 sztuk i tyle samo podmiotów w obrocie handlowym. Wydano 204 zezwolenia stałe oraz 9 zezwoleń jednorazowych na sprzedaż alkoholu. Środki uzyskane z tych zezwoleń wyniosły 613 139,34 zł. Do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło jedno zgłoszenie dotyczące nadużywania alkoholu.

Instytucje kultury. W 2021 r. w Gminie Bielawa zorganizowano 262 imprezy kulturalne, w których udział wzięło 122,7 tys. osób, czyli 71% uczestników imprez kulturalnych organizowanych przez instytucje kultury na terenie powiatu dzierzoniowskiego. Pomimo utrzymującego się w 2021 r. stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2 w Gminie Bielawa zdołano zrealizować szereg działań o charakterze kulturalnym. W ich organizację włączył się głównie Miejski Ośrodek Kultury i Sztuki oraz Miejska Biblioteka Publiczna. Na kulturę, w 2021 r. wydatkowano 2 899 350,00 zł, czyli 1,91% ogółu wydatków Gminy. Środki te przeznaczono na: działalność kulturalną Miejskiego Ośrodka Kultury i Sztuki; działalność w zakresie czytelnictwa Miejskiej Biblioteki Publicznej; ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami; realizację zadań publicznych przez stowarzyszenia i fundacje; pozostałą działalność w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Miejska Biblioteka Publiczna realizowała swoje zadania w zakresie czytelnictwa względem mieszkańców Bielawy. Stan księgozbioru na dzień 31 grudnia 2020 r. wynosił 71 052 książek, natomiast na dzień 31 grudnia 2021 r. już 72 356, co wskazuje na wzrost liczby książek, na zakup których przeznaczono 59 489,00 zł. Łączna liczba czytelników wyniosła 2 540. Z komputerów skorzystało 16 osób. W 2021 r. miało miejsce 67 866 udostępnień na zewnątrz, przy czym odwiedzin – 20 513. Łączna liczba wypożyczeń wyniosła 68 076, z czego największą liczbę zajmują książki (64523), następnie audiobooki (1657) oraz czasopisma nieoprawione (210). Wszystkie wypożyczenia prezencyjne (60) dotyczyły tylko książek (38) oraz czasopism (22).

Zielone miasto. Południowo-zachodnia część Gminy leży w Górach Sowich, a północno-wschodnia na Przedgórzu Sudeckim – obie części są ze sobą silnie powiązane krajobrazowo. Część terenów Miasta leży w granicach Parku Krajobrazowego Gór Sowich. Na terenie Gminy Bielawa obszarowymi formami ochrony przyrody objęto 1,3 tys. ha, tj. 38,3% Gminy. Pojedyncze twory przyrody objęto

ochroną w liczbie 28. Tereny gminnych parków, zieleńców i zieleni osiedlowej w Bielawie zajmują 2,8% powierzchni. Obszar odwadniany jest przez potok Bielawica oraz potok Brzęczek, będące lewymi dopływami Piławy. Występują tu liczne ciek naturalne, dla których nie wyznaczono obszarów szczególnego zagrożenia powodzią na aktualnie obowiązujących mapach zagrożenia powodziowego i mapach ryzyka powodziowego, a także gęsta sieć urządzeń melioracji wodnych – sieć drenarska oraz rowy melioracyjne. Ujęciem wody, z którego zaopatrywani są mieszkańcy Bielawy jest Jezioro Bystrzyckie. W granicach Miasta brak naturalnych zbiorników wód stojących, natomiast występuje kilka obiektów sztucznych, a największy to Zbiornik Sudety (Jezioro Bielawskie).¹

Atrakcyjność turystyczna. Na kulturę fizyczną i turystykę w 2021 r. wydatkowano 4 824 332,96 zł, czyli 3,18% ogółu wydatków Gminy. Środki te przeznaczono na: obsługę Centrum Informacji Turystycznej prowadzoną przez BARL Sp. z o. o. w Bielawie; działalność Ośrodka Sportu i Rekreacji w Bielawie; utrzymanie obiektów sportowych; zadania w zakresie upowszechniania turystyki i kultury fizycznej; pozostałą działalność w zakresie turystyki, sportu i rekreacji, w tym składki członkowskie dla Stowarzyszenia Turystycznego Gmin Gór Sowich w Bielawie na promocję regionu Gór Sowich. Wśród atrakcji turystycznych na obszarze Gminy Bielawa wymienić należy następujące: Jezioro Bielawskie (Zbiornik/Zalew Sudety) – malowniczo położony sztuczny zbiornik zlokalizowany na obrzeżach Bielawy, dający możliwość zarówno rodzinnego i aktywnego wypoczynku, z piaszczystą, strzeżoną plażą, mołem prowadzącym do wyspy, ośrodkiem wypoczynkowym, polem kempingowym, basenem z wodnym placem zabaw, a także z boiskami sportowymi, siłownią plenerową i lokalami gastronomicznymi, przystanią z wypożyczalnią sprzętu wodnego, z której wyruszyć można na jezioro kajakiem lub rowerem wodnym. Atrakcją turystyczną stanowi również Kalenica – trzeci pod względem wysokości szczyt Gór Sowich (964 m n.p.m.) z metalową wieżą widokową. Wieża Widokowa Kościoła pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Bielawie – o wysokości 101 m, z 4 tarasami widokowymi, wyposażonymi w urządzenia teleoptyczne oraz tablice informacyjne, z panoramą Gór Sowich, Wzgórz Bielawskich i Masywu Ślęży – należy do czołówki najwyższych wież kościelnych w Polsce. Wymienić należy również Wieżę Widokową na Górze Parkowej, do której prowadzą 3 szlaki spacerowe o zróżnicowanym stopniu trudności oraz ścieżka przyrodniczo-edukacyjna „Góra Parkowa” – teren przystosowany do turystyki rowerowej i pieszej. Popularnością cieszy się również 200 m Trakt Linowy w bielawskim Parku Miejskim, dedykowany zarówno dla dorosłych, jak również dla dzieci i młodzieży, gdzie pokonując kolejne przeszkody trasy wśród koron parkowych drzew można podglądać zwierzęta i ptaki gnieźdzące wśród konarów. Na terenie Gminy Bielawa, działalność prowadzi również Szkoła Leśna – terenowy ośrodek edukacyjny, położony w bezpośrednim sąsiedztwie Parku Krajobrazowego Gór Sowich, promujący postawy proekologiczne i będący elementem opracowanej przez Miasto strategii edukacji ekologicznej. Wśród zabytków i pozostałych atrakcji na obszarze Bielawy wymienić należy takie jak: Fontanna z Sową, Kościół pw. Bożego Ciała, Kościół pw. Świętego Ducha, Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, Pałac Sandreckich, Kamień Paula Felshmanna, Krzyż milenijny na Wzgórzu Pojednania, zabytkowe wille, krzyże pokutne. Szlaki turystyczne obejmują Trasę Kajakową, jedyną w regionie trasę

---

¹ Gmina położona jest w zasięgu jednostki planistycznej gospodarowania wodami „Piława od źródła do Gniłego Potoku” (JCWP RW60006134489), która stanowi część scalonej części wód powierzchniowych „Piława”. Zgodnie z zapisami obowiązującego „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, jak i „Oceną stanu jednolitych części wód powierzchniowych (...)”, jednostka ta została oceniona jako silnie zamieniona część wód o ogólnie złym stanie, słabym stanie / potencjale ekologicznym, w przypadku którego zagrożone jest osiągnięcie celów środowiskowych. Jako jedno z głównych źródeł zanieczyszczeń wód wskazano presję komunalną. Stan wód jednolitej części wód podziemnych (JCWPd 108 PLGW6000108) został sklasyfikowany w 2012 r. w zakresie stanu ilościowego i chemicznego jako dobry, co wpłynęło na ogólną dobrą ocenę jej stanu i brak zagrożenia w zakresie ryzyka niespełnienia celów środowiskowych. Na obszarze Gminy Bielawa nie występują Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) ani związane z nimi strefy ochronne – najwyższej i wysokiej ochrony wód podziemnych (ONO i OWO).

zlokalizowaną w Parku Miejskim, gdzie w otoczeniu przyrody, mostów i urokliwej fontanny, można popływać kajakiem lub rowerem wodnym. Wypożyczalnię sprzętu prowadzi Ośrodek Sportu i Rekreacji. Dzięki ukształtowaniu terenu i dobrze przygotowanym trasom powiat dzierzoniowski jest doskonałym miejscem dla wszystkich cyklistów. System tras rowerowych obejmuje szlaki turystyczne i krajobrazowe, ale również trudniejsze i bardziej wymagające trasy MTB.

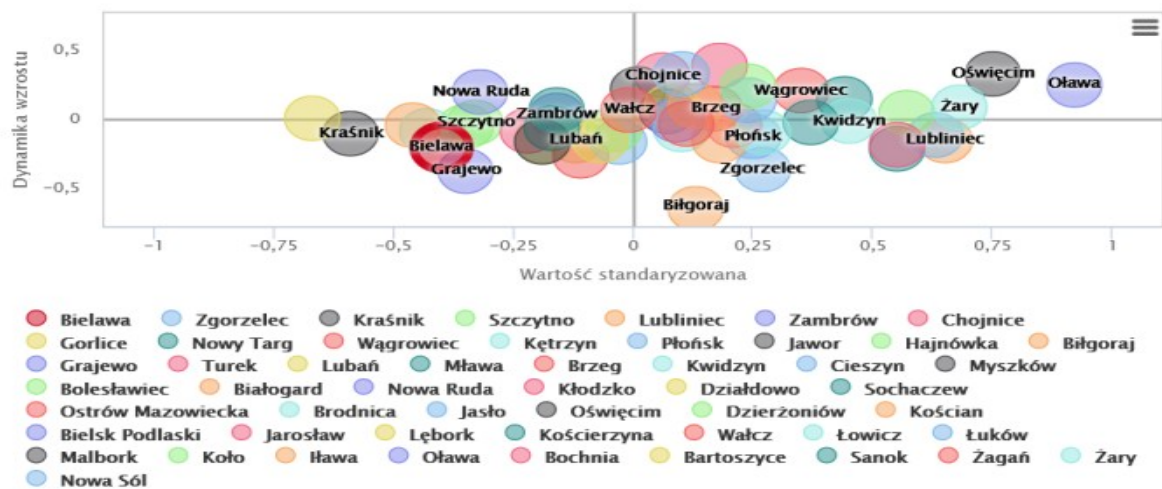
Sport i rekreacja. Na rzecz kultury fizycznej w Bielawie aktywnie działa Ośrodek Sportu i Rekreacji (OSiR). W związku z zaistniałą kryzysową sytuacją w kraju związaną z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 OSiR był zmuszony zawiesić działalność usługową, co stało się przyczyną odwołania niektórych imprez sportowych zaplanowanych w 2021 r.. W okresie od stycznia do grudnia 2021 r., przed i po ogłoszeniu pandemii, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Bielawie zorganizował imprezy dostępne dla ogółu mieszkańców przy zachowaniu wszelkich środków ostrożności związanych z pandemią.

Organizacje pozarządowe. Ważnym aspektem współpracy Gminy Bielawa z organizacjami pozarządowymi było utworzenie w 2021 r. Centrum Organizacji Pozarządowych w budynku przy ul. Wolności 109 w Bielawie. Poza organizacjami, które już tutaj miały siedzibę, zostały tu przeniesione: Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy w Bielawie, Polski Związek Niewidomych Koło w Bielawie oraz Towarzystwo Przyjaciół Bielawy. Swoje miejsce w tym budynku ma również Chorągiew Dolnośląska Związku Harcerstwa Polskiego. Organizacje pozarządowe są angażowane do działań zmierzających do integracji podmiotów realizujących zadania własne Gminy, w związku z czym były m.in. zaproszone np. do współudziału w „Jarmarku Bożonarodzeniowym”. Przedstawiciele organizacji pozarządowych mieli okazję uczestniczyć w seminarium przygotowanym przez Dolnośląski Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej. Celem seminarium było przybliżenie możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych przez organizacje pozarządowe. Przed przystąpieniem do przygotowywania projektu uchwały Roczno Programu Współpracy Gminy Bielawa z Organizacjami Pozarządowymi w 2022 r. organizacje pozarządowe zostały zapytane o ich plany działań na kolejny rok. Na bazie tych informacji zaplanowano priorytetowe do realizacji zadania publiczne ujęte w Rocznym Programie Współpracy na 2022 r.

Współpraca zewnętrzna. Zadania z zakresu współpracy lokalnej i ponadlokalnej Gmina realizuje poprzez nawiązywanie współpracy z miastami/gminami z innych części kraju, Europy i świata, a także przynależność do różnych związków i stowarzyszeń. Gmina Bielawa rozwija współpracę międzynarodową w ramach podpisanych umów z miastami partnerskimi: Lingen (Niemcy), Hronov (Czechy), Chatham – Kent (Kanada), Kostelec nad Orlicą (Czechy), Burton (Wielka Brytania), Ciechanów (Polska). W ciągu kilkunastoletniej współpracy i funkcjonowania umów partnerskich, rozwinęły się bardzo różnorodne formy kontaktów, począwszy od wymiany młodzieży poprzez udział w targach i wystawach. Jedną z podstawowych form współpracy jest płaszczyzna gospodarcza stwarzająca możliwości wzbogacenia rynku produkcyjnego, kooperacyjnego, tworzenia nowych stanowisk pracy. W takiej polityce i strategii układów partnerskich zaprzyjaźnionych z miastami Europy, władze miasta upatrują daleko idące korzyści, zmierzające do rozwoju gospodarczego.

Gmina Bielawa na tle grup porównawczych.

Rysunek 2. Sfera gospodarcza – Gmina Bielawa na tle grup porównawczych

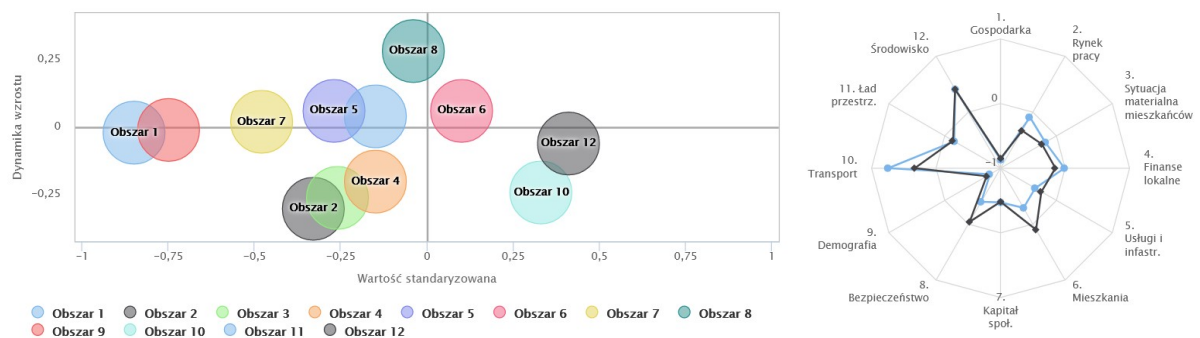
Źródło: opracowanie na podstawie www.systemanaliz.pl

Rysunek 3. Sytuacja Gminy Bielawa w poszczególnych obszarach rozwoju na tle grup porównawczych

Obszar 1. Gospodarka
Obszar 2. Rynek pracy
Obszar 3. Sytuacja materialna
Obszar 4. Finanse lokalne

Obszar 5. Usługi i infrastruktura
Obszar 6. Mieszkania
Obszar 7. Kapitał społeczny
Obszar 8. Bezpieczeństwo

Obszar 9. Demografia
Obszar 10. Transport
Obszar 11. Ład przestrzenny
Obszar 12. Środowisko

Źródło: opracowanie na podstawie www.systemanaliz.pl

Strategia, która obowiązywała w latach 2014–2020, została przyjęta uchwałą Rady Miejskiej Bielawy nr XLVII/458/14 z dnia 29 stycznia 2014 r., a jej układ podporządkowany został osiom priorytetowym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego. Jako filary rozwoju Gminy wskazano innowacyjność, przedsiębiorczość, turystykę, kulturę i ekologię. Realizacja Strategii Rozwoju Społeczno–Gospodarczego Gminy Bielawa na lata 2014–2020 została w pewnym zakresie przedstawiona w corocznych Raportach o stanie Gminy. Dla przykładu w 2021 r. wdrożono wiele projektów, które realizowały zapisy strategii, a które przedstawia poniższa tabela:

Realizacja Strategii Rozwoju Społeczno–Gospodarczego Gminy Bielawa na lata 2014–2020 w roku 2021

Cele strategiczne	Zrealizowane działania
Cel strategiczny 1: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy jako alternatywa dla Bielawy po upadku przemysłu włókienniczego	<ul style="list-style-type: none"> zakup oraz rozpoczęcie prac związanych z przebudową i adaptacją budynku poprzemysłowego na potrzeby utworzenia Dolnośląskiego Inkubatora Przedsiębiorczości ICT w Bielawie; działalność Podstrefy Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest–Park”, Bielawskiego Parku Przemysłowego oraz dwóch Inkubatorów Przedsiębiorczości; budowa, modernizacja i przebudowa dróg, ciągów komunikacyjnych, bezpiecznych przejść dla pieszych oraz wiat przystankowych.

<p>Cel strategiczny 2: Bielawa jako produkt turystyczny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie koncepcji zagospodarowania Ośrodka Wypoczynkowego "Sudety" oraz rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego na tym terenie; • rewitalizacja zdegradowanego podobszaru Bielawy poprzez modernizację fragmentu drogi oraz przebudowę budynku w obrębie Jeziora Bielawskiego (wypłata odszkodowań na rzecz działkowców oraz Polskiego Związku Działkowców); • zakup sprzętu sportowo–turystycznego – zakup rowerów do wypożyczalni , blokad do rowerów, kasków rowerowych, hulajnóg elektrycznych, leżaków.
<p>Cel strategiczny 3: Ekologia jako element budowania przewagi konkurencyjnej Bielawy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • termomodernizacja Przedszkola Publicznego nr 3 w Bielawie; • ekomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w Bielawie; • ograniczenie niskiej emisji poprzez zmianę systemu ogrzewania lokali mieszkalnych w budynkach wielorodzinnych (wymiana źródeł ciepła – redukcja zużycia węgla o 246 t); • energooszczędne oświetlenie uliczne; • unieszkodliwienie ponad 62 ton azbestu, głównie wśród osób fizycznych; • budowa plenerowego nawilżacza powietrza w Parku Miejskim w Bielawie; • przebudowa infrastruktury wodno–kanalizacyjnej; • dbałość o estetykę krajobrazu miejskiego (m.in. usunięcie dzikich wysypisk śmieci, zakup bratków, koszy na śmieci, karmników deratyzacyjnych); • opieka nad zwierzętami bezdomnymi (m.in. prowadzenie schroniska, dokarmianie wolno żyjących kotów); • kampania informacyjno–edukacyjna w zakresie ekologii.
<p>Cel strategiczny 4: Kultura jako nowy potencjał dla zrównoważonego rozwoju Bielawy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja licznych wydarzeń o charakterze kulturalno–rozrywkowym (m.in. koncerty, występy kabaretowe, seanse kina plenerowego, obchody uroczystości państwowych); • realizacja 9 zadań publicznych, których celem były różnego rodzaju działania kulturalne skierowane do mieszkańców Bielawy; • renowacja kościoła pod wezwaniem Bożego Ciała w Bielawie.
<p>Cel strategiczny 5: Innowacyjność i technologie teleinformatyczne szansą trwałego postępu cywilizacyjnego Bielawy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • działalność Dolnośląskiego Inkubatora Art–Przedsiębiorczości.
<p>Cel strategiczny 6: Rewitalizacja zdegradowanych części Bielawy, położonych na obszarach funkcjonalnie powiązanych ze zlikwidowanymi zakładami włókienniczymi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przebudowa i rozbudowa dróg gminnych łączących tereny po byłych zakładach włókienniczych "Bielbaw" w Bielawie z drogą wojewódzką nr 384 – rozbudowa i przebudowa dróg gminnych ul. Wł. Grabskiego, Cmentarnej, Strażackiej, Teatralnej wraz z oświetleniem ulicznym i kanalizacją deszczową. Zadanie jest w trakcie realizacji; • zakup dawnego budynku administracji zakładów włókienniczych "Bielbaw" pod uruchomienie Dolnośląskiego Inkubatora Przedsiębiorczości ICT w Bielawie;
<p>Cel strategiczny 7: Kompletny system placówek oświatowych oraz budownictwo mieszkaniowe jako oferta Bielawy dla ludzi młodych oraz rodzin z dziećmi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczne inicjatywy bielawskich placówek oświatowych (żłobków, przedszkoli i szkół podstawowych), służące edukacji, wychowaniu i rozwojowi podopiecznych i uczniów; • modernizacja obiektów infrastruktury oświatowej (budynków Ekologicznej Szkoły Podstawowej nr 7 w Bielawie, Szkoły Podstawowej nr 10 z Oddziałami Sportowymi w Bielawie, Szkoły Leśnej, Żłobka Publicznego w Bielawie przy ul. Generała Grota Roweckiego 7); • wkład pieniężny do TBS Bielawa Sp. z o.o. w związku z realizacją budynku wielorodzinnego zlokalizowanego przy ul. Przemysłowej w Bielawie – 24 lokale w systemie partycypacyjnym; • wykonanie dokumentacji projektowej dla przebudowy części zasobu mieszkaniowego gminy (audyt energetyczny, dokumentacja projektowo–kosztorysowa dla budynku przy ul. Pocztowej 8–8a, ul. Leśnej 3, ul. Brzeźnej 13, Piastowskiej 58); • modernizacja gminnego zasobu mieszkaniowego (budynek przy ul. Pocztowej 8–8a, ul. Małej 3, ul. Brzeźnej 6, ul. Bankowej 13).
<p>Cel strategiczny 8: Bielawa miastem opiekuńczym, przyjaznym osobom starszym i niepełnosprawnym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • profilaktyka i ochrona zdrowia w zakresie przeciwdziałania problemom alkoholowym, narkomanii i przemocy w rodzinie (m.in. zajęcia i warsztaty uświadamiające, obozy sportowo–wypoczynkowe z profilaktyką uzależnień, programy profilaktyczne, pn.: "Tomek i Czarny Kruk", "Przyjazna zabawa to dobra sprawa", "Zaplątani w sieci", "Cukierki", "Tolerancja i szacunek to mój wizerunek", programy rekomendowane:

	<p>„Domowi Detektywi – Jaś i Małgosia na Tropie” oraz „Debata”);</p> <ul style="list-style-type: none"> • cykl programów telewizyjnych, których celem było przekazywanie mieszkańcom Bielawy ważnych informacji dotyczących podejmowanych działań w zakresie pomocy osobom z problemami psychicznymi, przemocy w rodzinie i pomocy osobom uzależnionym; • dostęp do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i środków psychoaktywnych (m.in. działalność Klubu Abstynenta FENIKS, hostel dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, współpraca z NZOZ „EURO MEDICA” w zakresie realizacji dedykowanego programu); • udział w szkoleniach zwiększających kompetencje pracownikom zajmujących się z ramienia Gminy pomocą osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej; • spotkanie pod nazwą „Międzynarodowy Dzień Osób Niepełnosprawnych” oraz pobyt w Krakowie dla osób z niepełnosprawnością; • dofinansowanie wyżywienia dla dzieci w szkołach oraz pomocy w formie pieniężnej na zakup artykułów żywnościowych dla 175 rodzin; • aktywna działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielawie, w tym punktu konsultacyjnego dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie; • czynna działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bielawie; • działalność Zespołu Ośrodków Wsparcia (ZOW), obejmujący: Środowiskowy Dom Samopomocy z Filią w Bielawie (zadania zlecone z budżetu państwa), Dzienny Dom Senior+ (zadania własne Gminy), Klub Senior + (zadania własne Gminy); • działalność domów pomocy społecznej; • działalność stowarzyszenia Bielawski Uniwersytet Trzeciego Wieku, w tym m.in. realizacja zadania publicznego pn. „Senior inspiruje” oraz Gminnej Rady Seniorów;
<p>Cel strategiczny 9: Sport jako alternatywa spędzania wolnego czasu oraz kształtowania zdrowych postaw wśród mieszkańców Bielawy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zakup i naprawa urządzeń zabawowych i siłowych zlokalizowanych na gminnych placach zabaw i siłowniach plenerowych; • realizacja 18 zadań publicznych w zakresie upowszechniania kultury fizycznej wśród mieszkańców Bielawy; • organizacja wydarzeń sportowych (m.in. turniej zapaśniczy, piłki nożnej i siatkowej, regaty, Bike Maraton, Bielawa Cross Triathlon, Bielawska Akademia Biegania); • modernizacja infrastruktury rekreacyjnej OSiR w Bielawie; • wykonanie dokumentacji technicznej obejmującej zaprojektowanie nowoczesnej hali widowisko–sportowej z widownią na ponad 1000 osób z funkcją hotelową i restauracyjną wraz z niezbędną infrastrukturą;
<p>Cel strategiczny 10: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako niezbędny element rozwoju Bielawy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • remont w 11 mieszkaniach zlokalizowanych w 11 budynkach komunalnych (wymiana instalacji, stolarki budowlanej i okien oraz wykonanie ocieplenia); • budowa i remonty kanalizacji deszczowej oraz sieci wodociągowej; • modernizacja, budowa i rozbudowa dróg gminnych, ciągów komunikacyjnych, bezpiecznych przejść dla pieszych oraz wiat przystankowych, • zasilanie kamer monitoringu miejskiego zlokalizowanego na terenie Parku Integracji Międzypokoleniowej przy ul. Komandora Stefana Frankowskiego w Bielawie;
<p>Cel strategiczny 11: Organizacje pozarządowe gwarantem dialogu i współpracy na rzecz lokalnej społeczności Bielawy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • utworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych w budynku przy ul. Wolności 109 w Bielawie; • finansowe (np. realizacja zleconych zadań publicznych) i pozafinansowe wsparcie organizacji pozarządowych (pomoc w pisaniu pism, umożliwianie korzystania z zasobów lokalowych, umieszczanie informacji o działaniach organizacji w "Wiadomościach Bielawskich" oraz na stronie um.bielawa.pl, umożliwienie promocji lokalnych organizacji w trakcie imprez miejskich); • uczestnictwo w seminarium przygotowanym przez Dolnośląski Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej poświęconym możliwościom pozyskiwania środków zewnętrznych przez organizacje pozarządowe; • współudział w Jarmarku Bożonarodzeniowym; • udział w tworzeniu Rocznej Programu Współpracy Gminy Bielawa z Organizacjami Pozarządowymi w 2022 roku.

Źródło: Raport o stanie Gminy Bielawa za 2021 r.

W dotychczasowym dokumencie strategicznym pod nazwą Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Bielawa na lata 2014–2020 wskazano na cele strategiczne, które w obecnym opracowaniu będą kontynuowane, należą do nich:

- **Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy jako alternatywa dla Bielawy po upadku przemysłu włókienniczego**
- **Bielawa jako produkt turystyczny**
- **Innowacyjność i technologie teleinformatyczne szansą trwałego postępu cywilizacyjnego Bielawy**
- **Rewitalizacja zdegradowanych części Bielawy, położonych na obszarach funkcjonalnie powiązanych ze zlikwidowanymi zakładami włókienniczymi**
- **Bielawa miastem opiekuńczym, przyjaznym osobom starszym i niepełnosprawnym**

Należy podkreślić, że wizja poprzedniej strategii rozwoju gminy: **BIELAWA – INNOWACYJNE MIASTO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, TURYSTYKI, EKOLOGII I KULTURY** – stała się w dużej mierze fundamentem dla wizji obecnej strategii: **BIELAWA TO INNOWACYJNE MIASTO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, TURYSTYKI, EKOLOGII I KULTURY, W KTÓRYM WARTO MIESZKAĆ.**

2. ANALIZA SWOT

Analiza strategiczna obejmuje wskazanie mocnych i słabych stron oraz obecnych i przyszłych zmian w otoczeniu gminy, czyli szans i zagrożeń. Prezentowana poniżej procedura SWOT stanowi syntezę opisu stanu i tendencji rozwojowych, zachodzących na terenie Gminy Bielawa, przedstawionych w diagnostycznej części opracowania. Uwzględnia ona ustalenia wypracowane podczas warsztatów strategicznych oraz wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców.

MOCNE STRONY

- świadomość struktury społecznej Miasta
- rozwój i modyfikacja wachlarza usług społecznych dedykowanych różnym grupom
- zaangażowanie NGO w działania społeczne
- otwartość na innowacje i pomysły
- chęć współpracy jednostek na rzecz rozwoju społecznego
- rozwój infrastruktury dedykowanej mieszkańcom
- zróżnicowane tereny w mieście: Góry Sowie, Jezioro Bielawskie, góry w centrum miasta (Góra Parkowa, Łysa Góra)
- połączenie kolejowe: ruch pasażerski na linii kolejowej łączącej Bielawę z Wrocławiem poprzez m.in. Dzierżoniów i Świdnicę
- całoroczna, zróżnicowana baza kulturalna
- bliskość granicy z Czechami
- dobry stan głównych ciągów komunikacyjnych
- dobrze rozwinięta infrastruktura mieszkaniowa, mieszkania komunalne, TBS, spółdzielnia, developer, działki
- dobrze rozwinięta infrastruktura w zakresie uzbrojenia działek przemysłowych
- darmowy Internet (hot-spoty) w głównych częściach miasta
- dobra perspektywa dla firm z obszaru IT oraz kreatywno-artystycznego w związku z planowanymi i istniejącymi inkubatorami
- udział w Związku Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego "ZGPD-7"
- instalacje komunalne w Bielawie
- szeroka oferta pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy
- traż miejska
- edukacja ekologiczna w systemie szkolnym i pozaszkolnym (Szkoła Leśna, Interaktywne Centrum Poszanowania Energii)
- duży udział zieleni w otoczeniu
- tereny rekreacyjne
- strefy przemysłowe

SŁABE STRONY

- czynniki demograficzne: ujemny przyrost naturalny, starzejące się społeczeństwo, depopulacja gminy, migracja ludzi młodych do dużych miast
- ograniczony krąg osób zaangażowanych i niewystarczające angażowanie się społeczeństwa w działania społeczne z powodu braku wiedzy na temat korzyści dla ogółu i jednostki
- bariery architektoniczne w przestrzeni publicznej, w tym niedostosowywanie architektoniczne do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych ruchowo (OPS – częściowo, budynku urzędu)
- duże deficyty obszarów wskazanych do rewitalizacji
- szkoły zawodowe o kierunkach niedostosowanych do potrzeb rynku
- brak wystarczającej oferty uwzględniającej pomoc psychologiczną i psychiatryczną

-
- brak infrastruktury noclegowej
  - zły stan dróg o tak zwanej „niższej kategorii” (boczne ulice)
  - brak miejsc parkingowych na terenie Gminy
  - brak należytego utrzymania i konserwacji terenów wokół budynków
  - brak własnego źródła ciepła
  - słabo rozwinięta sieć Internetu światłowodowego
  - bogata oferta lokali do prowadzenia usługowej działalności do wynajęcia – kupna

SZANSE

- pozyskanie środków zewnętrznych
- rozbudowa infrastruktury kulturalno–sportowej
- współpraca partnerska gmin
- rozbudowa Campingu „Sudety” i jego oferty
- napływ emigrantów
- środki zewnętrzne, rozwój mieszkalnictwa i miejsc pracy przekładający się na przyciągnięcie nowych mieszkańców
- edukacja i aktywizacja mieszkańców w kierunku działania na rzecz dobra wspólnego
- dostosowanie oferty zawodowej do potrzeb rynku pracy
- profilaktyka i wsparcie zdrowia psychicznego
- utrzymanie równowagi w ramach struktury społecznej
- rozwój turystyki na bazie posiadanych walorów przyrodniczych
- wzrost gospodarczy związany z rozwojem branży turystycznej
- zwiększenie ilości mieszkańców
- wzrost liczby miejsc pracy spowodowany napływem inwestorów

ZAGROŻENIA

- depopulacja kraju
- wypalenie osób zaangażowanych w działanie społeczne
- brak środków finansowych
- zmniejszenie liczby NGO
- brak bezpośredniej dostępności konkretnych usług (szewc, zegarmistrz)
- zwiększenie grupy osób z zaburzeniami psychicznymi
- istotna zmiana struktury społecznej
- egocentryzm potrzeb
- polityka państwa, zmienność przepisów
- epidemia lub pandemia
- ujemna demografia
- zubożenie społeczeństwa – rezygnacja z usług wyższej potrzeby
- brak siły roboczej
- pogorszenie się koniunktury gospodarczej
- konflikt zbrojny

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów, ankiet i spotkań.

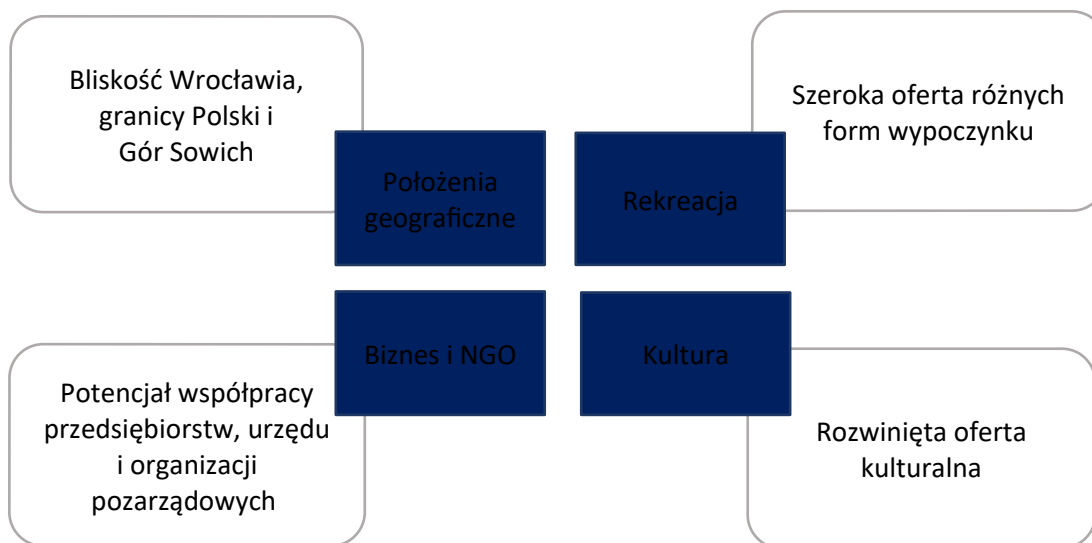
Analiza SWOT wskazuje wybór strategii konkurencyjnej, w której przeważają słabe strony nad mocnymi, natomiast w otoczeniu szanse. Polega ona na wykorzystaniu pojawiających się szans, przy jednoczesnej redukcji słabych stron.

3. POTENCJAŁY I WYZWANIA ROZWOJOWE

Na podstawie opracowanej analizy SWOT, a także przeprowadzonych warsztatów strategicznych wskazano na uwarunkowania wyróżniające Gminę Bielawa:

- położenie w pobliżu Parku Krajobrazowego Gór Sowich
- szeroka oferta różnorodnych form spędzania wolnego czasu (Jezioro Bielawskie – Camping „Sudety”, Park Miejski, kino, teatr, Góra Parkowa, Łysa Góra, tereny rekreacyjne)
- pozytywne nastawienie, ukierunkowanie na klienta
- imprezy o charakterze międzynarodowym (kulturalne i sportowe)
- całoroczna oferta dotycząca rekreacji i wypoczynku
- dostępność komunikacyjna (kolej do Bielawy)
- amatorski ruch artystyczny
- dobra infrastruktura kultury (dwie sale kinowe, nowoczesne studio nagrań)
- Dolnośląski Inkubator Art–Przedsiębiorczości
- dobrze z informatyzowany urząd
- blisko dużego miasta Wrocław
- duża oferta działek pod działalność gospodarczą
- zróżnicowane tereny w mieście (Łysa Góra, Góra Parkowa, Park Miejski, Cegielnia)
- duży wachlarz usług społecznych, adekwatnych do potrzeb mieszkańców (na wszystkich poziomach demograficznych)
- sieć organizacji pozarządowych w różnych obszarach i seniorzy, kultura ubóstwo i zagrożenie wykluczeniem społecznym, sport, ochrona zdrowia, edukacja.
- otwarcie na innowacje i pomysły (jednostek)
- chęć współpracy i kreatywność jednostek na rzecz rozwoju społecznego
- dostosowywanie oferty do zmieniających się potrzeb
- rozwój infrastruktury dedykowanej mieszkańcom

Rysunek 4. Potencjały Gminy Bielawa

Źródło: opracowanie własne.

Główne Problemy Gminy Bielawa

Nie w pełni wykorzystany potencjał rozwoju turystyki i rekreacji:

- brak dużej sali sportowo–widowiskowej dla dużych imprez
- brak miejsc noclegowych
- niespójne działania promocyjne dotyczące turystyki

Niekorzystne trendy demograficzne i społeczne:

- depopulacja gminy
- brak pełnej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami
- starzejące się społeczeństwo i niewystarczające środki na umieszczanie seniorów w domach opieki społecznej
- brak infrastruktury dotyczącej opieki wytchnieniowej kilkudniowej z obsługą medyczną
- zwiększająca się grupa osób wymagająca pomocy psychologicznej i psychiatrycznej
- nadmierne wyeksploatowanie ludzi zaangażowanych „w pomaganie”

Mała atrakcyjność inwestycyjna, problemy związane z przedsiębiorstwami i NGO:

- lokalizacja gminy
- oddalenie od autostrady A4 i S3
- niewygodny dojazd do Wrocławia (S8)
- duża liczba obszarów i obiektów objętych ochroną
- tereny przemysłowe
- struktura układu komunikacyjnego
- w przypadku większości NGO–ów działania skierowane wyłącznie dla własnych członków
- niedostatnie wprowadzanie innowacji

Uzgodniono następujące wyzwania dla Gminy Bielawa:

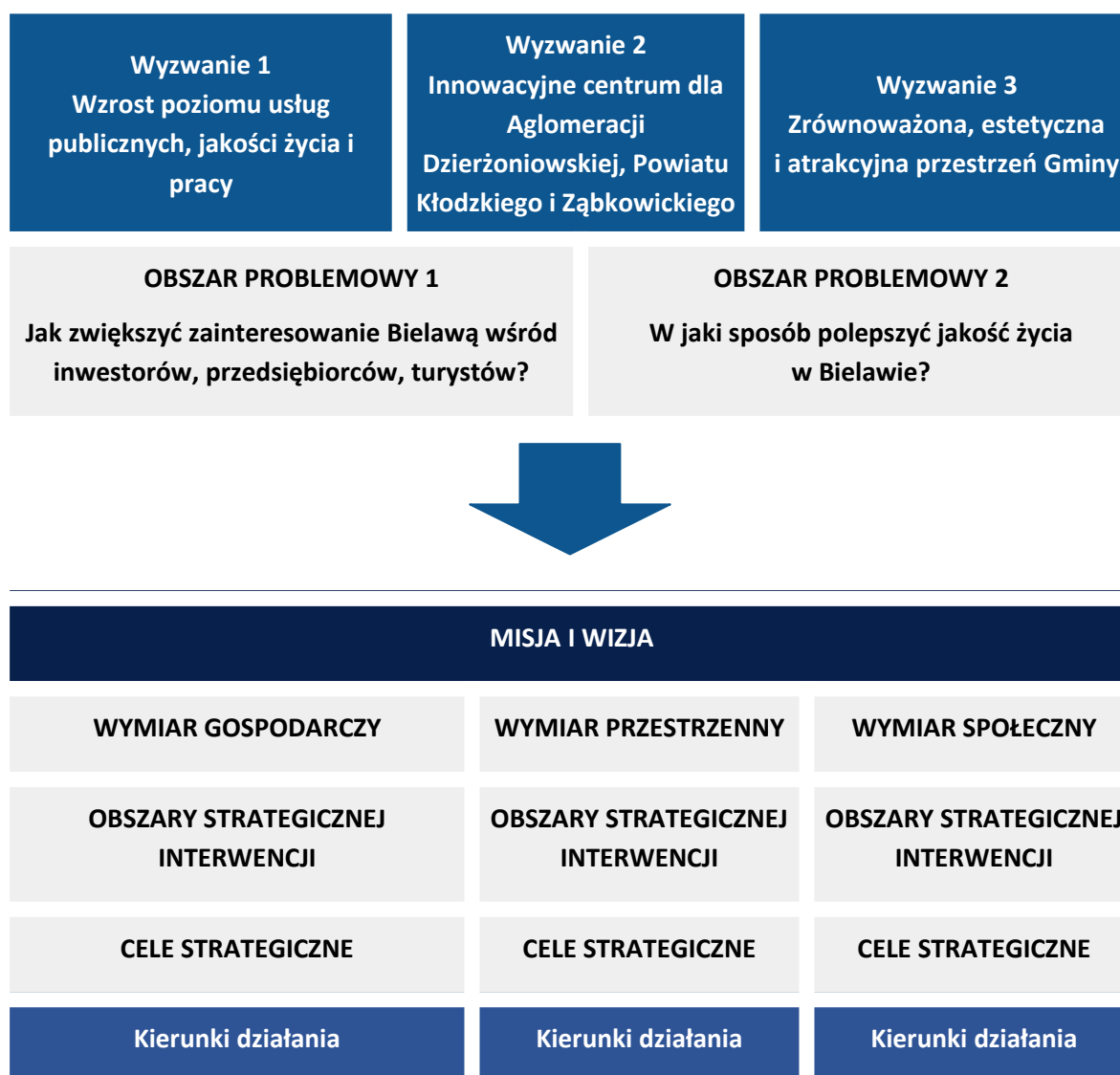
- Społeczne – Wzrost poziomu usług publicznych, jakości życia i pracy
- Gospodarcze – Innowacyjne centrum dla Aglomeracji Dzierżoniowskiej, Powiatu Kłodzkiego i Ząbkowickiego
- Przestrzenne – Zrównoważona, estetyczna i atrakcyjna przestrzeń Gminy

4. PLAN STRATEGICZNY

Wstęp

Przedstawiony schemat prezentuje logikę interwencji oraz relacje pomiędzy wyzwaniami rozwojowymi i obszarami problemowymi, które zostały zidentyfikowane w diagnozie oraz sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej a planowaną strategią interwencji na lata 2022–2030.

Rysunek 5. Logika interwencji oraz relacje pomiędzy wyzwaniami rozwojowymi i obszarami problemowymi

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z logiką interwencji, poprzez wdrażanie kierunków działań i projekty zaproponowane dla każdego celu strategicznego oraz poprzez wykorzystanie i wzmacnianie potencjałów rozwojowych realizowane będą cele strategiczne w obszarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. W konsekwencji niwelowane będą problemy rozwojowe i zrealizowana zostanie wizja Bielawy w perspektywie lat 2022–2030.

Cel definiuje się jako stan/efekt/sytuację/rozwiązanie problemu, do którego się dąży, czemu coś ma służyć. Opisuje on przejście od sytuacji zastanej, wyjściowej (zdiagnozowanej) do sytuacji pożądanej.

Cele rozwojowe opisują zatem stan docelowy powstały w wyniku wdrożenia strategii rozwoju i pozostają w ścisłej relacji wynikowej z wnioskami z diagnozy. Jednocześnie cele realizują ważny element strategii – wizję rozwoju, którą obrazuje model struktury funkcjonalno–przestrzennej Gminy.

Wizja jest opisem pożądanego stanu Gminy w perspektywie długookresowej (za kilka lub kilkanaście lat).

Cele strategiczne mają charakter długofalowy, wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju Gminy. Odpowiadają one na ogólne pytanie „co chcemy osiągnąć?”.

Istotne jest, aby cele, a następnie kierunki działań odpowiadały na potrzeby rozwojowe Gminy i wskazywały sposoby:

- rozwiązywania najważniejszych wyzwań rozwoju,
- zmniejszania barier rozwojowych,
- wzmocnienia potencjałów lokalnych,
- wykorzystywania zasobów własnych i szans pojawiających się w otoczeniu,
- łączenia działań z różnych dziedzin w zintegrowane projekty.

Kierunki działań oznaczają kierunki koncentracji wspólnych wysiłków (aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej) podejmowanych przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Odpowiadają na pytanie „co jest do zrobienia?”. Kierunki działań (zwane też zadaniami, działaniami, kierunkami interwencji – w zależności od stopnia ich szczegółowości) służą realizacji założonych celów, są podstawą wdrażania strategii. Strategia powinna określać kierunki działań lub tam, gdzie to jest możliwe, konkretne działania.

Zarówno cele, jak i kierunki działań zostały opisane w dalszej części niniejszego rozdziału. Wykazano również spójność poszczególnych celów strategii ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 oraz Ponadlokalną Strategią Rozwoju Aglomeracji Dzierżoniowskiej 2030.

Rezultaty to wszelkie przewidywane i nie dające się przewidzieć skutki realizacji działań. W strategii określa się oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia. Wskaźnik w swojej najprostszej definicji jest zmienną, która może przyjmować różne wartości, pozostającą w stałym związku z cechami analizowanych obiektów czy stanów rzeczy. Wskaźnik można określić jako miarę celu, który ma zostać osiągnięty, zaangażowanych zasobów, uzyskanego efektu, miernik jakości lub zmienną kontekstową.

BIELAWA TO INNOWACYJNE MIASTO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, TURYSTYKI, EKOLOGII I KULTURY, W KTÓRYM WARTO MIESZKAĆ

ZAANGAŻOWANIE, WSPÓŁPRACA, INNOWACYJNOŚĆ – FUNDAMENTEM HARMONIJNEGO ROZWOJU BIELAWY

Podmiotowe podejście do współpracy i zaangażowanie na rzecz małej ojczyzny przy wspieraniu innowacyjnych rozwiązań.

Cele i kierunki działań

Na podstawie przeprowadzonych warsztatów strategicznych, opracowanej diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej, a także zrealizowanych badań ankietowych oraz wyciągniętych wnioskach w zakresie potencjałów Bielawy, głównych problemów oraz wyzwań zidentyfikowano następujące obszary strategicznej interwencji w Gminie na lata 2022–2030: wymiar gospodarczy, wymiar przestrzenny i wymiar społeczny.

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI:

Społeczny:

- wzrost dostępności oferty publicznej edukacji przedszkolnej.
- stworzenie programu edukacyjnego dla uczniów klas wczesnoszkolnych, ukierunkowującego przyszłe życie zawodowe
- realizacja programów kształtujących umiejętności interpersonalne i komunikacyjne
- zwiększenie oferty usług, w tym całodobowych w miejscu zamieszkania, dla osób niepełnosprawnych i seniorów

Gospodarczy:

- budowa Dolnośląskiego Inkubatora Przedsiębiorczości ICT
- utworzenie Centrum B+R dedykowanego OZE
- rozbudowanie i upowszechnienie systemu ulg i preferencji przy tworzeniu firm i NGO
- stworzenie oraz umożliwienie usług chmurowych
- przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu biznesu
- tworzenie ułatwień dla partnerstw, klastrów

Przestrzenny:

- porządek przestrzeni podwórek
- innowacyjne zagospodarowanie terenów rekreacyjnych
- tworzenie miejsc wypoczynku z poszanowaniem otoczenia naturalnego
- poprawa estetyki budynków na terenie całego miasta
- rewitalizacja terenów przemysłowych
- rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej
- rozbudowa sieci ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą
- budowa miejsc parkingowych do ładowania aut elektrycznych
- rozbudowa układu komunikacyjnego zapewniająca wygodne powiązanie z układem zewnętrznym oraz usprawniająca układ wewnętrzny w zakresie wzmocnienia połączeń poprzecznych

Wymienione obszary strategicznej interwencji bezpośrednio wiążą się z zapisami, które zawarte są w Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Aglomeracji Dzierżoniowskiej 2030, takimi jak: turystyka, sport, rekreacja i kultura, kapitał ludzki, usługi społeczne i przestrzeń, gospodarka i cyfryzacja, komunikacja i transport, ochrona środowiska i bezpieczeństwo, współpraca i zarządzanie.

Gmina Bielawa w dalszym ciągu potrzebuje silnych impulsów rozwojowych, tworzenia wspólnoty, opartej o ideę solidarności, w tym międzypokoleniowej, a także współpracy pomiędzy podmiotami w mieście oraz samorządami wokół Gminy.

**CEL GŁÓWNY STRATEGII ROZWOJU GMINY BIELAWA NA LATA 2022–2030:
WZMOCNIENIE MARKI – BIELAWA**

W tabeli przedstawiono układ celów i kierunków działania, które zostały szerzej opisane w dalszej części niniejszego rozdziału. Cele strategiczne rozwoju określone zostały w wymiarach społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Tabela 3 Cele strategiczne oraz kierunki działania

1. Wymiar gospodarczy	Cel strategiczny 1.: Bielawa przedsiębiorcza		Cel strategiczny 2.: Bielawa cyfrowa		Cel strategiczny 3.: Bielawa innowacyjna		
	Kierunek działania 1.1.: Rozwój przedsiębiorczości, w tym tworzenie lepszych warunków prawnych, organizacyjnych i infrastrukturalnych do inwestowania	Kierunek działania 1.2.: Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców i lokalnego biznesu	Kierunek działania 2.1.: Poprawa łączności cyfrowej	Kierunek działania 2.2.: Rozwój oraz upowszechnianie e-administracji, z uwzględnieniem zwiększenia zdolności instytucjonalnej i skuteczności administracji publicznej	Kierunek działania 3.1.: Rozwój i wsparcie podejścia innowacyjnego		
2. Wymiar przestrzenny	Cel strategiczny 4.: Bielawa zielona						
	Kierunek działania 4.1.: Kształtowanie świadomości mieszkańców Gminy w zakresie ekologii	Kierunek działania 4.2.: Przeciwdziałanie zanieczyszczeniu środowiska naturalnego oraz ochrona zasobów przyrodniczych	Kierunek działania 4.3.: Poprawa estetyki Gminy				
3. Wymiar społeczny	Cel strategiczny 5.: Bielawa przyjazna			Cel strategiczny 6.: Bielawa profesjonalna	Cel strategiczny 7.: Bielawa aktywna		Cel strategiczny 8.: Bielawa bezpieczna
	Kierunek działania 5.1.: Dbałość o ochronę zdrowia mieszkańców Gminy	Kierunek działania 5.2.: Wsparcie, integracja i aktywizacja osób niepełnosprawnych, starszych i potrzebujących	Kierunek działania 5.3.: Poprawa warunków życia mieszkańców Bielawy	Kierunek działania 6.1.: Profesjonalizacja usług samorządu	Kierunek działania 7.1.: Aktywizacja mieszkańców Gminy	Kierunek działania 7.2.: Budowa społeczeństwa obywatelskiego	Kierunek działania 8.1.: Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i odwiedzających

Źródło: opracowanie własne

Cel strategiczny 1.: Bielawa przedsiębiorcza

Kierunek działania 1.1.: Rozwój przedsiębiorczości, w tym tworzenie lepszych warunków prawnych, organizacyjnych i infrastrukturalnych do inwestowania

- A. Tworzenie atrakcyjnych warunków do rozwoju przedsiębiorstw i nowych inwestycji
  - A.a. Przygotowanie oferty nieruchomości dla potencjalnych nowych przedsiębiorców w zakresie czystej produkcji
  - A.b. Utworzenie punktu obsługi inwestora i współpracy z przedsiębiorcami
- B. Zwiększenie dostępności terenów przeznaczonych pod inwestycje
  - B.a. Wybudowanie hal na wynajem z zapleczem biurowym
  - B.b. Rozwój strefy ekonomicznej – wykup gruntów
  - B.c. Rozwój infrastruktury technicznej dla przedsiębiorców (uzbrojenie w media, budowa hal pod wynajem)

Kierunek działania 1.2.: Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców i lokalnego biznesu

- A. Wspieranie aktywności gospodarczej lokalnych przedsiębiorców
  - A.a. Kontynuowanie systemu ulg i zniżek dla przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą
  - A.b. Rozwój edukacji zawodowej i rzemieślniczej poprzez utworzenie centrum młodego przedsiębiorcy
  - A.c. Pomoc w rejestracji i rozpoczęciu działalności gospodarczej
  - A.d. Powołanie Rady przedsiębiorczości
  - A.e. Aktywizacja organizacji pozarządowych – zorganizowanie szkolenia dotyczącego możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych

Cel strategiczny 2.: Bielawa cyfrowa

Kierunek działania 2.1.: Poprawa łączności cyfrowej

- A. Upowszechnianie wiedzy informatycznej we wszystkich grupach wiekowych, w tym w szczególności wśród seniorów
  - A.a. Działania edukacyjne zapobiegające wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców,
  - A.b. Podniesienie poziomu wiedzy pracowników instytucji publicznych i przedsiębiorców
- B. Rozwój infrastruktury komunikacji internetowej w Mieście
  - B.a. Stworzenie „chmury” – implementacja usług chmurowych
  - B.b. Stworzenie dostępu do bezprzewodowego Internetu na terenie całego Miasta
  - B.c. Rozbudowa infrastruktury, w tym infrastruktury sieci szerokopasmowej
  - B.d. Rozwój teletechniki – budowa kanałów teletechnicznych, przebudowa nowych dróg
  - B.e. Upowszechnienie dostępu do Internetu światłowodowego

Kierunek działania 2.2.: Rozwój oraz upowszechnianie e-administracji, z uwzględnieniem zwiększenia zdolności instytucjonalnej i skuteczności administracji publicznej

- A. Wdrożenie, promocja i doskonalenie oferty e-usług i e-komunikacji
  - A.a. Centralizacja usług Gminy – zwiększenie liczby interaktywnych kart usług
  - A.b. Dalsza informatyzacja i integracja systemów informatycznych w urzędach i instytucjach
  - A.c. Zwiększenie świadomości w zakresie wykorzystania elektronicznych narzędzi w załatwianiu spraw urzędowych
  - A.d. Budowa profesjonalnego systemu informacji przestrzennej
  - A.e. Pełna informatyzacja usług w Urzędzie Miejskim

Cel strategiczny 3.: Bielawa innowacyjna

Kierunek działania 3.1.: Rozwój i wsparcie podejścia innowacyjnego

- A. Tworzenie warunków dla innowacyjnych przedsiębiorstw
  - A.a. Utworzenie inkubatora ICT
  - A.b. Tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości (Start up) i klastrów
  - A.c. Szkolenia młodzieży i dorosłych
  - A.d. Stworzenie dodatkowych ulg dla firm tworzących innowacyjne miejsca pracy, wdrażające nowe technologie

OSI 2. WYMIAR PRZESTRZENNY

Zrównoważona, estetyczna i atrakcyjna przestrzeń Gminy

Cel strategiczny 4.: Bielawa zielona

Kierunek działania 4.1.: Kształtowanie świadomości mieszkańców Gminy w zakresie ekologii

- A. Edukacja ekologiczna
  - A.a. Edukacja dzieci w placówkach oświatowych
  - A.b. Edukacja mieszkańców w zakresie segregacji odpadów
  - A.c. Edukacja mieszkańców w zakresie retencjonowania wody i przeciwdziałania suszy

Kierunek działania 4.2.: Przeciwdziałanie zanieczyszczeniu środowiska naturalnego oraz ochrona zasobów przyrodniczych

- A. Wzrost efektywności energetycznej
  - A.a. Przygotowanie gminnych programów wspierających w zakresie wymiany instalacji grzewczych, w zakresie urządzeń wykorzystujących energię OZE
  - A.b. Rozbudowa sieci ciepłowniczej
- B. Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji
  - B.a. Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła w gminnych zasobach komunalnych

- B.b. Upięknienie ruchu drogowego
- B.c. Budowa kolei dla Bielawy – etap
- C. Modernizacja systemu zagospodarowania odpadów
  - C.a. Wdrożenie odbioru odpadów wielkogabarytowych
  - C.b. Edukacja i kontrola w zakresie segregacji odpadów

Kierunek działania 4.3.: Poprawa estetyki Gminy

- A. Poprawa infrastruktury w gminie
  - A.a. Modernizacja oświetlenia ulicznego
  - A.b. Zagospodarowanie podwórek przy budynkach komunalnych
  - A.c. Rewitalizacja przestrzeni Góry Parkowej
- B. Dbłość o przestrzeń zieleni w Gminie
  - B.a. Poprawa estetyki skwerów miejskich
  - B.b. Poprawa estetyki w Parku Miejskim
  - B.c. Rozbudowa nowych miejsc odpoczynku i relaksu

OSI 3. WYMIAR SPOŁECZNY

Wzrost poziomu usług publicznych, jakości życia i pracy

Cel strategiczny 5.: Bielawa przyjazna

Kierunek działania 5.1.: Dbłość o ochronę zdrowia mieszkańców Gminy

- A. Promocja i kształtowanie zachowań prozdrowotnych mieszkańców
  - A.a. Wdrożenie profilaktyki stomatologicznej w szkołach
  - A.b. Prowadzenie kampanii społecznych dotyczących problemów uzależnień
- B. Zwiększenie dostępności do opieki zdrowotnej
  - B.a. Działalność Środowiskowego Domu Samopomocy
  - B.b. Zwiększanie dostępności lekarzy specjalistów w Gminie

Kierunek działania 5.2.: Wsparcie, integracja i aktywizacja osób niepełnosprawnych, starszych i potrzebujących

- A. Zmniejszenie ilości barier architektonicznych
  - A.a. Zapewnienie dostępu dla osób niepełnosprawnych do obiektów użyteczności publicznej
  - A.b. Modernizacja ulic, chodników i przejść pod kątem dostosowania ich do potrzeb osób niepełnosprawnych
- B. Integracja i wsparcie dla osób o specjalnych potrzebach
  - B.a. Tworzenie grup wsparcia dla osób z problemami (przemoc, zaburzenia psychiczne, uzależnienia, depresja)
  - B.b. Rozwój całodobowej opieki wytchnieniowej
  - B.c. Przedłużenie okresu aktywności zdrowotnej osób w wieku senioralnym

Kierunek działania 5.3.: Poprawa warunków życia mieszkańców Bielawy

- A. Modernizacja zasobów komunalnych
  - A.a. Budowa nowych budynków mieszkalnych
  - A.b. Modernizacja istniejących budynków mieszkalnych
- B. Utworzenie żłobka publicznego w górnej części Bielawy

Cel strategiczny 6.: Bielawa profesjonalna

Kierunek działania 6.1.: Profesjonalizacja usług samorządu

- A. Standaryzacja usług urzędniczych oraz rozwój informatyzacji
  - A.a. Podnoszenie kwalifikacji pracowników samorządowych
  - A.b. Standaryzacja i podniesienie poziomu usług społecznych, edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych
  - A.c. Organizacja cyklicznych spotkań kadry samorządu
- B. Poprawa jakości współpracy i komunikacji na poziomie samorządowym i instytucjach nadrzędnych

Cel strategiczny 7.: Bielawa aktywna

Kierunek działania 7.1.: Aktywizacja mieszkańców Gminy

- A. Promocja kultury fizycznej i aktywnej turystyki
  - A.a. Organizacja imprez sportowo–rekreacyjnych
  - A.b. Przeorganizowanie punktu informacji turystycznej
  - A.c. Stworzenie mobilnej aplikacji o tematyce rowerowej
- B. Rozbudowa infrastruktury sportowej i turystycznej
  - B.a. Budowa hali wielofunkcyjnej
  - B.b. Rozbudowa ścieżek rowerowych
  - B.c. Przebudowa stadionu i obszaru Campingu „Sudety”
  - B.d. Rozwój bazy turystycznej, kulturalnej i sportowej skierowanej dla każdej grupy wiekowej

Kierunek działania 7.2.: Budowa społeczeństwa obywatelskiego

- A. Integracja społeczna mieszkańców
  - A.a. Organizacja imprez integracyjnych dla mieszkańców
  - A.b. Wdrożenie „Bielawskiej skrzynki pomysłów”
- B. Wewnętrzna i zewnętrzna promocja Gminy Bielawa
  - B.a. Akcje informacyjne promujące Bielawę jako miasto przyjazne do życia
  - B.b. Kampanie informacyjne zachęcające mieszkańców innych miast do zamieszkania w Bielawie

Cel strategiczny 8.: Bielawa bezpieczna

Kierunek działania 8.1.: Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i odwiedzających

- A. Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach
  - A.a. Budowa bezpiecznych przejść dla pieszych
  - A.b. Modernizacja przejść dla pieszych – tworzenie aktywnych przejść dla pieszych
  - A.c. Doświetlenie ulic i przejść dla pieszych
  - A.d. Modernizacja infrastruktury drogowej
  - A.e. Budowa obwodnicy miejskiej – etap III
  - A.f. Rozwój kompetencji straży miejskiej
- B. Poprawa bezpieczeństwa w mieście poprzez instalację i modernizację monitoringu miejskiego
  - B.a. Zwiększenie bezpieczeństwa na placach zabaw poprzez założenie kamer na terenach rekreacyjnych
  - B.b. Rozwój monitoringu miejskiego

Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030 prowadzić powinna do osiągnięcia rezultatów wynikających z przyjętych celów strategicznych oraz kierunków działania. Poniżej zaprezentowano listę najważniejszych rezultatów dla każdego z celów wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia. Proces weryfikacji realizacji zaplanowanych rezultatów został opisany w rozdziale System realizacji strategii w częściach dotyczących monitoringu oraz ewaluacji.

Tabela 4 Wskaźniki osiągnięcia rezultatu

Wymiar gospodarczy	Rezultat	Wskaźnik osiągnięcia rezultatu	Oczekiwany kierunek zmian
Kierunek działania 1.1.: Rozwój przedsiębiorczości, w tym tworzenie lepszych warunków prawnych, organizacyjnych i infrastrukturalnych do inwestowania	Rozwój istniejących oraz powstanie nowych przedsiębiorstw na terenie Miasta wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Miasta powstanie nowych miejsc pracy wzrost kwalifikacji zawodowych mieszkańców wzrost zamożności i jakości życia mieszkańców	udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych [mln zł]	▲
		liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców [podm. gosp.]	▲
		liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 ludności [os.]	▲
		powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych, w tym uzbrojonych [ha]	▲
		liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych [szt.]	▲
		przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) [%]	▲
Kierunek działania 1.2.: Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców i lokalnego biznesu	Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców	liczba kampanii informacyjnych, promocyjnych i doradztwa w zakresie zakładania i rozwoju przedsiębiorstwa [szt.]	▲
		liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców [podm. gosp.]	▲

		instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej	▲
Kierunek działania 2.1.: Poprawa łączności cyfrowej	Zapewnienie dostępu do Internetu na terenie miasta oraz wiedzy, jak z niego korzystać	zasięg bezprzewodowego Internetu w mieście [km ²]	▲
		liczba odwiedzin strony www Gminy	▲
		liczba szkoleń seniorów w obszarze wiedzy informatycznej i korzystania z komputera	▲
Kierunek działania 2.2.: Rozwój oraz upowszechnianie e-administracji, z uwzględnieniem zwiększenia zdolności instytucjonalnej i skuteczności administracji publicznej	Popularyzacja e-administracji, zapewnienie usług online na najwyższym poziomie	liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w podmiotach wykonujących zadania publiczne	▲
		liczba szkoleń pracowników jst w obszarze wiedzy informatycznej i korzystania z komputera	▲
		odsetek spraw administracyjnych załatwianych online	▲
Kierunek działania 3.1.: Rozwój i wsparcie podejścia innowacyjnego	Zapewnianie warunków sprzyjających rozwojowi innowacji w gminie	liczba nowych inkubatorów przedsiębiorczości	▲
		liczba przeprowadzonych dla młodzieży szkoleń z zakresu przedsiębiorczości	▲
Wymiar przestrzenny	Rezultat	Wskaźnik osiągnięcia rezultatu	Oczekiwany kierunek zmian
Kierunek działania 4.1.: Kształtowanie świadomości mieszkańców Gminy w zakresie ekologii	Zwiększona liczba zachowań proekologicznych mieszkańców	liczba spotkań edukacyjnych z dziećmi w placówkach oświatowych	▲
		liczba akcji promocyjnych o tematyce proekologicznej dla mieszkańców Gminy	▲
		utworzenie kompletnej ścieżki edukacyjnej o tematyce ekologii	▲
Kierunek działania 4.2.: Przeciwdziałanie zanieczyszczeniu środowiska naturalnego oraz ochrona zasobów przyrodniczych	Niskie wartości pomiaru pyłu zawieszonego PM10 i PM2	liczba zlikwidowanych nieekologicznych źródeł ciepła [szt.]	▲
		liczba zmodernizowanych energetycznie budynków użyteczności publicznej [ob.]	▲
		odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%]	▲
Kierunek działania 4.3.: Poprawa estetyki Gminy	Poprawa infrastruktury i przestrzeni zieleni w Gminie	liczba wybudowanych obiektów odpoczynku i relaksu [szt.]	▲
		liczba zainstalowanych lamp oświetlenia ulicznego [szt.]	▲
		liczba zagospodarowanych podwórek przy budynkach komunalnych [szt.]	▲
Wymiar społeczny	Rezultat	Wskaźnik osiągnięcia rezultatu	Oczekiwany kierunek zmian
Kierunek działania 5.1.: Dbałość o ochronę zdrowia mieszkańców Gminy	Zwiększenie standardów opieki medycznej	porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca [szt.]	▲
		lekarze pracujący wg podstawowego miejsca pracy na	▲

		10 tys. ludności [szt.]	
	i dostępności lekarzy w Gminie	nakłady inwestycyjne na zakup aparatury medycznej [szt.]	▲
Kierunek działania 5.2.: Wsparcie, integracja i aktywizacja osób niepełnosprawnych, starszych i potrzebujących	Poprawa jakości życia osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, reintegracja społeczna	liczba utworzonych miejsc świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych [szt.]	▼
		liczba osób objętych wsparciem w ramach projektów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu (dot. osób starszych) [os.]	▲
		wdrożenie standardów dostępności: Dostępność Plus [szt.]	▲
Kierunek działania 5.3.: Poprawa warunków życia mieszkańców Bielawy	Wzrost jakości życia mieszkańców, poprawa dostępności do oferty i infrastruktury kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej i turystycznej	liczba zmodernizowanych obiektów mieszkalnych [szt.]	▲
		liczba dzieci przypadających na jedno miejsce w żłobku [osób]	▲
		średnia trzyletniej liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1 000 ludności	▲
Kierunek działania 6.1.: Profesjonalizacja usług samorządu	Standaryzacja usług urzędniczych oraz zwiększenie poziomu informatyzacji	liczba szkoleń podnoszących kwalifikacje pracowników samorządowych [szt.]	▲
		liczba cyklicznych spotkań kadry samorządu [szt.]	▲
Kierunek działania 7.1.: Aktywizacja mieszkańców Gminy	Wysoki poziom satysfakcji mieszkańców w obszarze funkcjonalności infrastruktury, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej	liczba zmodernizowanych obiektów sportowych [ob.]	▲
		liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych [ob.]	▲
		liczba turystycznych obiektów noclegowych [ob.]	▲
		liczba miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych [msc.]	▲
		długość ścieżek rowerowych na terenie Gminy [km]	▲
Kierunek działania 7.2.: Budowa społeczeństwa obywatelskiego	Zwiększenie integracji społecznej mieszkańców oraz rozpoznawalności marki Bielawa	liczba zorganizowanych akcji promocyjnych Miasta Bielawa	▲
		liczba zorganizowanych imprez dla mieszkańców	▲
		liczba kampanii informacyjnych zachęcające mieszkańców innych miast do zamieszkania w Bielawie	▲
Kierunek działania 8.1.: Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i odwiedzających	Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach oraz w mieście	liczba kamer założonych na terenie Gminy [szt.]	▲
		liczba aktywnych przejść dla pieszych [szt.]	▲
		Liczba szkoleń dla straży miejskiej [szt.]	▲

Źródło: opracowanie własne

5. PRZESTRZENNY WYMIAR POLITYKI ROZWOJU

Model struktury funkcjonalno–przestrzennej Gminy

Struktura przestrzenna obszaru gminy to system powiązanych ze sobą różnych elementów zagospodarowania pełniących określone funkcje, które łącznie, również z elementami i obszarami sąsiadującymi z gminą, tworzą całość funkcjonalno–przestrzenną. Elementami tej struktury są zarówno poszczególne części tego obszaru, które tworzą złożone systemy (np. dzielnice mieszkalne, węzły i korytarze ekologiczne, rolnicze tereny otwarte), tereny różniące się między sobą przeznaczeniem, użytkowaniem i funkcją, jak i sieci infrastrukturalne (transportowe, elektroenergetyczne), które umożliwiają kontakty i powiązania (wewnętrzne i zewnętrzne) pomiędzy poszczególnymi częściami gminy i regionu. Głównym celem kształtowanego modelu struktury funkcjonalno–przestrzennej obszaru gminy jest stworzenie warunków do racjonalnego organizowania przestrzeni i egzekwowania ładu przestrzennego dla realizacji działań będących odpowiedzią na wyzwania rozwojowe Gminy Bielawa. Ma on również wyeliminować lub minimalizować konflikty przestrzenne powstające między funkcjami społeczno–gospodarczymi i poszczególnymi podmiotami gospodarczymi na tle wykorzystywania ograniczonej przestrzeni i jej zasobów.

Uwarunkowania przyrodnicze, dynamika rozwoju ośrodków miejskich i terenów wiejskich, niekorzystne zmiany demograficzne determinują ustalenie następujących priorytetów w zagospodarowaniu przestrzennym dla Gminy Bielawa:

- zachowanie ładu przestrzennego,
- podniesienie standardów infrastruktury technicznej,
- ochrona walorów przyrodniczych oraz krajobrazu,
- podniesienie jakości środowiska,
- stworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznych,
- określenie wielofunkcyjnej zabudowy,
- utrzymanie i ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez rewitalizację,
- wykorzystanie walorów turystycznych Gminy,
- wykorzystanie walorów ekonomicznych.

Model struktury funkcjonalno–przestrzennej gminy uwzględnia zasadę ciągłości realizacji polityk społeczno–gospodarczych i przestrzennej oraz stan zagospodarowania. Stanowi on docelowy schemat obrazujący sposób funkcjonowania obszaru gminy i przestrzenne odniesienie dla polityk rozwojowych. Na strukturę funkcjonalno–przestrzenną obszaru składają się elementy, które w zależności od ich fizjonomii, stanowią niezależnie funkcjonujące układy i struktury lub budujące strefy funkcjonalne będące obszarami o zbliżonych bądź powiązanych funkcjach i kierunkach rozwoju, ukształtowane w wyniku historycznego rozwoju miasta i działalności człowieka. Dla tych wyodrębnionych układów, struktur i stref zakłada się zróżnicowane kierunki i działania w ramach polityk rozwoju społeczno–gospodarczego i przestrzennego. Do zadań w obszarze przestrzennym powinno należeć przede wszystkim:

- rozwijanie sieci drogowej o prawidłowej hierarchii i parametrach,
- rozwój urządzeń i sieci infrastruktury technicznej,

- utrzymanie i rozwój struktury przestrzennej terenów wyznaczonych na cele rozwoju zabudowy mieszkaniowej,
- utrzymanie i rozwój funkcji usługowych i usługowo–produkcyjnych, produkcyjnych na terenach o dobrej dostępności komunikacyjnej,
- kształtowanie zespołów zabudowy w sposób zapewniający: eliminowanie funkcji konfliktowych, wspólny charakter urbanistyczno–architektoniczny,
- lokalizowanie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i rekreacyjnej poza zasięgiem zagrożeń naturalnych tj. obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i podtopień lub antropogenicznych (hałas komunikacyjny),
- rozwój i przekształcenia zabudowy z poszanowaniem dziedzictwa historycznego układów osadniczych,
- ochrona historycznych układów przestrzennych oraz eksponowanie obiektów posiadających walory kulturowe i historyczne, szczególnie wpisanych do rejestru zabytków,
- kształtowanie przestrzeni publicznych w sposób zapewniający ich funkcjonalność, sprzyjającą ożywieniu kulturalnemu i wytwarzaniu więzi społecznych, oraz wysokie walory estetyczne,
- realizacja nowych form zagospodarowania pod bezwzględnym warunkiem ochrony środowiska, w tym czystości wód powierzchniowych i podziemnych, czystości gleb i terenów zielonych i zadrzewionych oraz jakości powietrza atmosferycznego;
- utrzymanie naturalnych korytarzy ekologicznych: obszarów objętych ochroną, kompleksów leśnych, terenów zadrzewień śródpolnych, zbiorowisk zieleni naturalnej, dolin rzecznych,
- utrzymanie naturalnych zbiorników wód śródlądowych oraz cieków wodnych,
- możliwość lokalizacji odnawialnych źródeł energii OZE (fotowoltaika), na gruntach słabszych klas bonitacyjnych,
- utrzymanie terenów eksploatacji surowców naturalnych.

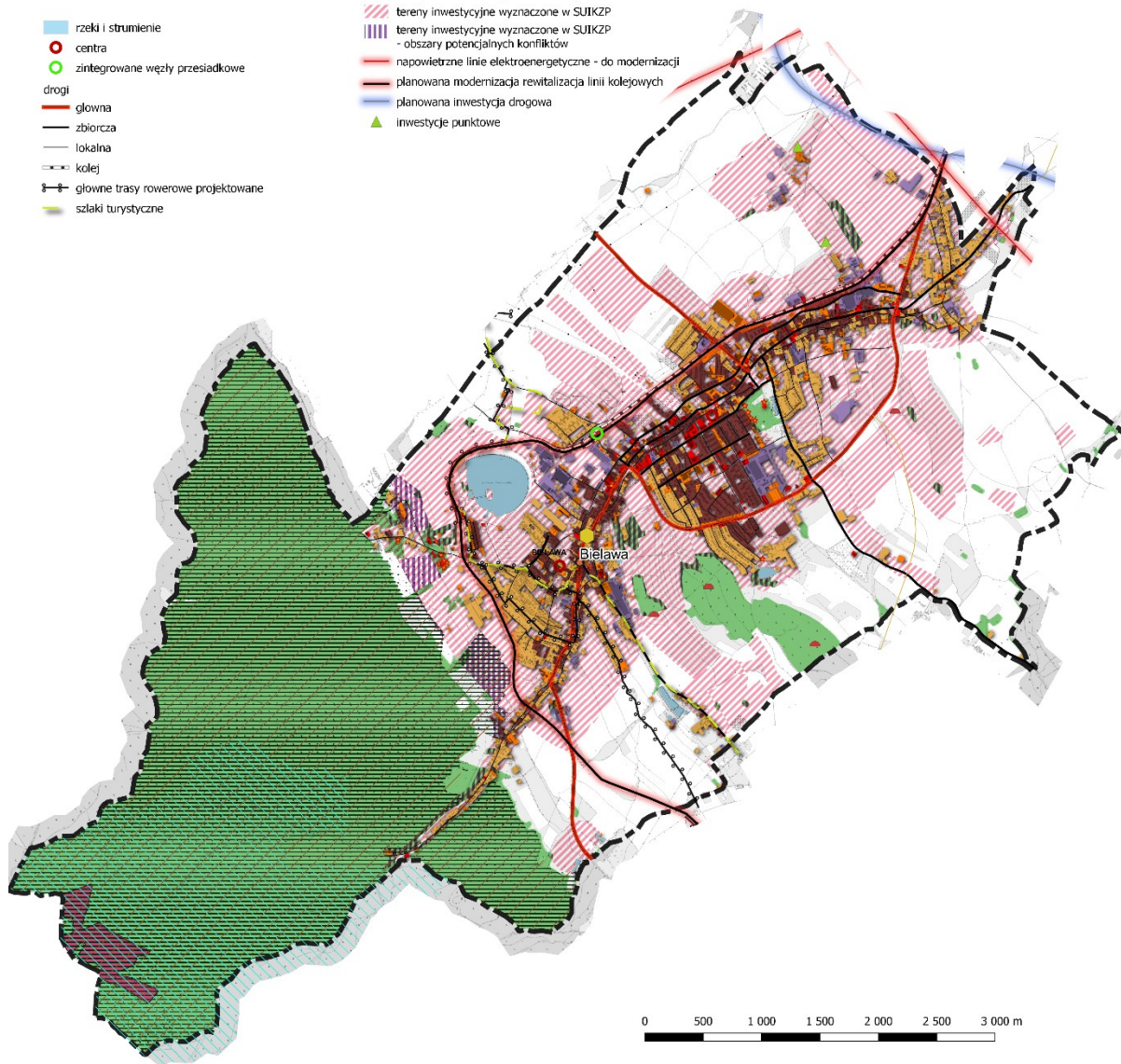
Rysunek 6 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Bielawa

STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA GMINA BIELAWA

LEGENDA:

- granica gminy
- tereny zabudowane
  - zabudowa wielorodzinnna
  - zabudowa jednorodzinna
  - zabudowa przemysłowa
  - zabudowa usługowa
  - zabudowa inna
  - teren leśny i zadrzewiony
- rzeki i strumienie
- centra
- zintegrowane węzły przesiadkowe
- drogi
  - główna
  - zbiorcza
  - lokalna
  - kolej
  - główne trasy rowerowe projektowane
  - szlaki turystyczne

- obszar Natura 2000
- Park Krajobrazowy Gór Sowich
- rezerwat Bukowa Kalenica w Górach Sowich
- pomniki przyrody
- historyczne układy urbanist
- osówiska predysponowane PIG
- łądowy korytarz ekologiczny międzynarodowy
- strefy ochronne wód powierzchniowych
- tereny inwestycyjne wyznaczone w SUIKZP
- tereny inwestycyjne wyznaczone w SUIKZP - obszary potencjalnych konfliktów
- napowietrzne linie elektroenergetyczne - do modernizacji
- planowana modernizacja rewitalizacja linii kolejowych
- planowana inwestycja drogowa
- inwestycje punktowe

Źródło: opracowanie własne

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Głównym celem modelowania struktury funkcjonalno–przestrzennej gminy jest określenie wzajemnych relacji pomiędzy poszczególnymi elementami tej struktury i między tymi elementami a obszarem jako całością oraz kształtowanie tych relacji w sposób zrównoważony. Określenie i delimitowanie elementów składających się na strukturę gminy służy również określeniu pożądanych kierunków rozwoju i funkcjonowania poszczególnych jej elementów. Właściwemu kształtowaniu i harmonizowaniu struktury w odniesieniu do relacji zarówno pomiędzy elementami tkanki miejskiej, jak i wewnątrz tych elementów, służą wytyczne dla lokalnej polityki przestrzennej, tj. przestrzenne warunki realizacji polityki rozwoju miasta. Mając na uwadze elementy i strefy konstytuujące strukturę funkcjonalno–przestrzenną miasta, określa się poniższe rekomendacje i ustalenia do lokalnej polityki przestrzennej:

REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Struktura przestrzenna:

- podnoszenie jakości życia i zamieszkania,
- ochrona wartości historycznych i kompozycyjnych,
- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych z dbałością o elementy kompozycji takie jak: dominanty, osie widokowe, w kierunku skupienia zabudowy w istniejących jednostkach osadniczych, w rozmiarze pozwalającym na stopniową koncentrację w przyszłości ludności oraz na wyposażenie w niezbędne obiekty użyteczności publicznej,
- zachowanie ekspozycji historycznych obiektów budowlanych, osi widokowych i historycznej wysokości kształtującej sylwetkę miasta,
- uzupełnianie historycznej kompozycji przestrzennej i kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych z dbałością o elementy kompozycji takie jak: dominanty, osie widokowe, otwarcia, zamknięcia, narożniki,
- wprowadzanie przestrzeni publicznych służących zapewnieniu dostępności komunikacyjnej pieszej, urządzeniu terenów zieleni publicznej lub placów,
- wyznaczanie nowych przestrzeni publicznych i przekształcanie istniejących placów i skwerów na przestrzenie przyjazne mieszkańcom poprzez: zwiększanie udziału zieleni, podnoszenie jakości nawierzchni, mebli miejskich, małej architektury, wzmocnienie funkcji społecznych,
- kształtowanie zabudowy jako wielofunkcyjnej, z możliwością wprowadzenia mieszanego sposobu użytkowania w ramach wspólnych zespołów zabudowy,
- ograniczanie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową i kształtowanie krajobrazu poprzez strefowanie zabudowy na styku z istniejącymi funkcjami chronionymi akustycznie poprzez tworzenie pasów ochronnych, w tym wielopiętrowej zieleni izolacyjnej lub granic przestrzennych,
- zastosowanie działań przestrzennych służących ograniczeniu niskiej emisji i poprawie stanu środowiska poprzez zwiększanie powierzchni obszarów biologicznie czynnych, stosowanie energooszczędnej i niskoemisyjnej infrastruktury, rozbudowę systemów proekologicznych form transportu (ścieżki rowerowe, ciągi piesze, transport zbiorowy),

- na terenach przydatnych na cele budowlane pod względem jakości gruntu, zabezpieczonym przed ewentualnymi zalewami, z możliwością zaopatrzenia jednostki osadniczej w wodę i zapewnienia dogodnych połączeń z siecią komunikacyjną,
- zaleca się w pierwszej kolejności pod rozwój przeznaczać tereny niezabudowane zlokalizowane pomiędzy istniejącą zabudową w granicach jednostki osadniczej, a w przypadku braku takich terenów – tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy, lecz w odległości nie większej niż 100 m od granic obszarów jednostki osadniczej o wykształconej w pełni, zwartej strukturze funkcjonalno–przestrzennej,
- ograniczenia lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej poza terenami miast do zabudowy niskiej, przy zaleceniu lokalizowania jej w odległości do 800 m od stacji i przystanków komunikacji zbiorowej lub szkół podstawowych,
- lokalizowania nowej intensywnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na terenach obsługiwanych przez publiczny transport zbiorowy,
- poza terenami miejskimi nową intensywną zabudowę mieszkaniową jednorodziną – szeregową, łańcuchową oraz zwartą – lokalizować w odległości do: 2000 m od stacji i przystanków kolejowych lub przystanków komunikacji zbiorowej lub 1200 m od szkół podstawowych,
- zapewnienie mieszkańcom, w zakresie dojścia pieszego, dostępu do usług podstawowych – handlu, szkolnictwa, zdrowia, sportu i rekreacji,
- uwzględnianie w studiach Gminy obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji, jako terenów lokalizacji budynków lub budowli związanych z prowadzeniem działalności mającej na celu wytwarzanie dóbr i materiałów oraz jako rekomendowanych przedsiębiorcom optymalnych lokalizacji nowych inwestycji w rozumieniu przepisów art. 7 ust. 2 pkt 10 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji,
- zapewnienie odpowiedniego udziału terenów zieleni służących codziennej rekreacji, określenie na terenie Gminy co najmniej jednego dużego, zwartego kompleksu publicznie dostępnego terenu rekreacyjno–wypoczynkowego, zapewniającego mieszkańcom możliwość wspólnego spędzania czasu wolnego w otwartej przestrzeni, a przy tym sprzyjającego nawiązywaniu i pogłębianiu relacji oraz kontaktów społecznych,
- zastosowanie działań przestrzennych służących ograniczaniu niskiej emisji i poprawie stanu środowiska poprzez zwiększanie powierzchni obszarów biologicznie czynnych, stosowanie energooszczędnej i niskoemisyjnej infrastruktury, rozbudowę systemów proekologicznych form transportu (ścieżki rowerowe, ciągi piesze, transport zbiorowy),
- wskazanie węzłów przesiadkowych komunikacji zbiorowej zintegrowanych ze szlakami turystycznymi prowadzącymi w obszarze Gminy,
- zintegrowanie systemu szlaków turystycznych w obszarze aglomeracji i wskazanie powiązań z systemami tras turystycznych z sąsiednimi gminami,
- uwzględnienie lokalnych warunków nasłoneczniania terenu przy ustalaniu wytycznych dla kształtowania terenów mieszkaniowych pod kątem optymalnego wykorzystania energii solarnej do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej oraz minimalizacji zjawiska kumulacji ciepłej poprzez określenie zasad:
  - kształtowania układu drogowego w sposób determinujący kierunki sytuowania zabudowy,
  - kształtowania wysokości zabudowy na terenach sąsiednich,
  - dopasowania rodzajów dachu i ich kąta nachylenia do lokalnych warunków,

- nasycaenia terenów zabudowy zielenią – w szczególności wysoką,
  - ograniczania powstawania dużych połąci terenu o utwardzonej nawierzchni, cechujących się wysokim poziomem akumulacji cieplnej,
- ustalanie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów oraz wytycznych umożliwiających:
- stosowanie rozwiązań renaturalitacyjnych koryt cieków i ich brzegów oraz spowalniających spływ wody w cieku (zakola, meandry),
  - utrzymanie w użytkowaniu rolniczym terenów podmokłych,
  - odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych,
  - ograniczanie i kontrolowanie spływu powierzchniowego (retencja skokowa) poprzez przeznaczanie terenów o spadkach powyżej 15% ,na zalesianie.

Komunikacja i parkingi:

- kształtowanie spójnego przestrzennie systemu zewnętrznych i wewnętrznych powiązań komunikacyjnych: transportu zbiorowego, samochodowego, rowerowego i pieszego,
- podwyższanie parametrów użytkowych sieci drogowej,
- kształtowanie zabudowy w obszarach o dobrej dostępności transportu zbiorowego w sposób sprzyjający ruchowi pieszemu i rowerowemu jako czynnik zmniejszający transportochłonność sieci osadniczej,
- przekształcanie ulic służących ruchowi lokalnemu i dojazdom do posesji na ciągi pieszo–jezdne ze zwiększonym udziałem zieleni, w szczególności drzew i krzewów,
- uspokajanie ruchu poprzez: ograniczanie ruchu samochodowego – priorytet komunikacji pieszej, rowerowej i zbiorowej,
- planowanie nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie hałasu na istniejące i planowane obszary podlegające ochronie akustycznej,
- budowa infrastruktury rowerowej zgodnie ze standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej obowiązującymi dla województwa dolnośląskiego bądź kraju,
- uwzględnienie potrzeb rozwoju ruchu rowerowego przy inwestycjach realizowanych przez instytucje gminne,
- wdrożenie systemu park & ride,
- wyznaczenie elementów systemu bike & ride przy stacjach i przystankach kolejowych oraz przystankach autobusowych,
- uspokajanie ruchu poprzez: ograniczanie ruchu samochodowego – priorytet komunikacji pieszej, rowerowej i zbiorowej,
- zwiększanie liczby miejsc parkingowych, w szczególności w centrach miast i obszarach atrakcyjnych turystycznie.

Kształtowanie zieleni:

- zapewnienie terenom zabudowy mieszkaniowej dostępności do terenów publicznej zieleni urządzonej,
- zwiększanie udziału zieleni, w szczególności drzew i krzewów w pasach drogowych,

- zachowanie istniejących kompleksów leśnych w dotychczasowym użytkowaniu wraz z ich uzupełnianiem, w tym dostosowywaniem sadzonych gatunków drzew do warunków siedliskowych,
- wyznaczenie stref wejścia do lasu wyposażonych w miejsca parkingowe i infrastrukturę turystyczną,
- podporządkowanie funkcji rekreacyjno–wypoczynkowych walorom przyrodniczym,
- planowanie elementów zielonej infrastruktury z zachowaniem ciągłości na styku z sąsiadującymi gminami.

Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska:

- zaopatrzenie w wodę oraz odprowadzanie ścieków komunalnych na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych na rozwój zabudowy poprzez rozwiązania zbiorcze,
- ograniczenie lokalizowania elementów i obiektów infrastruktury technicznej w miejscach eksponowanych widokowo,
- realizowanie sieci energetycznych jako podziemnych na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych pod rozwój zabudowy,
- zmniejszenie presji inwestycyjnej na obszary szczególnie cenne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym,
- utrzymanie istniejących walorów krajobrazowych, m.in. poprzez wzmocnienie roli obszarów chronionego krajobrazu, w tym powoływanie nowych obszarów chroniących krajobraz,
- ograniczenie zabudowy dolin rzecznych (ochrona brzegów rzek przed zabudową, groźdzeniem, osuszaniem i niszczeniem szaty roślinnej) w celu zachowania drożności korytarzy ekologicznych i minimalizowania skutków powodzi,
- zwiększenie zdolności retencyjnej obszaru, zwłaszcza terenów silnie zurbanizowanych, uwzględnienie ustaleń przestrzennych z zakresu małej retencji, podjęcie działań mających na celu zwiększenie retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych, poprzez: prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, prowadzenie prac przeciwoerozyjnych, zalesianie, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradł, retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych,
- utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych poprzez eksploatację, konserwację oraz remont w celu zachowania ich funkcji²,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii jako podstawowego paliwa do zasilania urządzeń wytwarzających energię cieplną w zakresie rozwiązań indywidualnych i grupowych,
- określenie warunków i wskaźników lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii na dachach i zadaszeniach obiektów przy określaniu wytycznych dla terenów przeznaczanych pod zabudowę usługową i produkcyjną, w szczególności wyznaczanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji,
- wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych, w tym szerokopasmowych, i systemów łączności bezprzewodowej,

² zgodnie z art. 205 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 2233 z późn. zm.)

- zapewnienie zintegrowanego rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej z infrastrukturą energetyczną, wodnokanalizacyjną i transportową,
- wskazywanie w dokumentach planistycznych obiektów i obszarów, które powinny uzyskać ustawową formę ochrony zabytków (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w wojewódzkiej ewidencji zabytków).

Zasady gospodarowania na obszarach wiejskich aglomeracji:

- zwiększanie retencji glebowej poprzez upowszechnianie w gospodarce rolnej właściwych zabiegów i metod,
- ograniczenie spływu powierzchniowego i zwiększenie zasilania wód podziemnych,
- konserwacja i utrzymanie drożności rowów melioracyjnych i systemów drenarskich,
- zwiększanie lesistości kosztem wyłączenia z produkcji rolniczej gruntów marginalnych o niskiej wartości przyrodniczej,
- tworzenie i ochrona zadrzewień śródpolnych oraz stref buforowych i miedz na terenach o intensywnej produkcji rolnej i wysokiej jakości bonitacyjnej gleb,
- zachowanie lub odtwarzanie roślinności pasów brzegowych wzdłuż cieków i rowów odwadniających w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń biogenych,
- tworzenie i ochrona śródpolnych oczek wodnych,
- zachowanie i ochrona naturalnych koryt rzecznych na obszarach niezabudowanych,
- zachowanie bądź odtwarzanie naturalnych terenów retencyjnych (torfowiska, łąki wilgotne),
- rozwój małej retencji, w tym w lasach i na terenach zurbanizowanych.

USTALENIA W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ:

L.p.	Treść
1.	Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, energetycznego, powodziowego, transportowego oraz przestrzennego przy określaniu kierunków polityki przestrzennej oraz ustalaniu standardów i wskaźników zagospodarowania przestrzennego.
2.	Ustalanie w studium: <ul style="list-style-type: none"> a. terenów o najlepszych predyspozycjach dla lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej, b. terenów o najlepszych predyspozycjach dla lokalizacji skoncentrowanej działalności gospodarczej.
3.	Wyłączenie z zabudowy, w tym z zabudowy turystycznej i rekreacyjnej: <ul style="list-style-type: none"> a. terenów otwartych o największych walorach widokowych predysponowanych do rozwoju szlaków turystycznych, b. obszarów o ekspozycji północnej, obszarów osuwiskowych, zalewowych, inwersyjnych, c. obszarów szczególnego zagrożenia powodzią³ z zastrzeżeniem, że zakres wyłączenia każdorazowo zostanie dostosowany do lokalnych uwarunkowań, w tym dostosowanie zagospodarowania i warunków technicznych zabudowy do stopnia zagrożenia oraz uwzględnienie cyklicznych zalewów, d. lokalizacji zwartych kompleksów zabudowy produkcyjnej o powierzchni większej niż 1,0 ha oraz usługowej o powierzchni większej niż 2,0 ha na terenach o nachyleniu powyżej 10%.
4.	Ustalenie minimalnego wskaźnika powierzchni terenów biologicznie czynnych na poziomie 40,0% na

³ Obszary w rozumieniu art. 16 pkt 34 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne: a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%, b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne, d) pas techniczny.

L.p.	Treść
	terenach o nachyleniu powyżej 5,0% dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, letniskowej, zamieszkania zbiorowego, usług zdrowia (lecznictwa uzdrowskiego), usług sportu i rekreacji oraz usług turystycznych.
5.	<p>Wprowadzenie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń zapewniających:</p> <ol style="list-style-type: none"> zagospodarowanie i retencjonowanie wód opadowych na terenach zurbanizowanych, możliwość zachowania i wprowadzania nowych zadrzewień śródpolnych oraz małych zbiorników wodnych na terenach rolniczych, stosowanie rozwiązań, które spowalniają spływ wody w cieku (zakola, meandry) i prowadzą do renaturalizacji cieków, niekolidujących z działaniami w zakresie ochrony przeciwpowodziowej lub innymi ponadlokalnymi celami publicznymi, utrzymanie, odtworzenie oraz budowę nowych systemów melioracyjnych w postaci cieków wodnych oraz drenaży (urządzenia melioracji podstawowej).
6.	Ograniczenie przeznaczania pod zabudowę podlegającą ochronie przed hałasem ⁴ terenów narażonych na ponadnormatywne oddziaływanie infrastruktury transportowej.
7.	Separowanie terenów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem od obiektów i terenów zabudowy produkcyjnej i usługowej poprzez ustalenie minimalnych odległości między terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem a dużymi zwartymi kompleksami terenów zabudowy produkcyjnej, usługowej lub produkcyjno-usługowej. Poza terenami miast zaleca się aby zachowywać parametr odległości co najmniej 150 m między terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem a zwartymi kompleksami zabudowy produkcyjnej, usługowej lub produkcyjno-usługowej o powierzchni przekraczającej 10,0ha.
8.	<p>Określenie minimalnych odległości pomiędzy terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem a najbliższymi terenami zabudowy związanej z potencjalną emisją fetoru. Zaleca się zachowanie odległości terenów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem co najmniej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 400 m od najbliższych terenów zabudowy związanej z wielkotowarową produkcją zwierzęcą, stanowiącą przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (powyżej 210 DJP), 300 m od najbliższych terenów istniejącej lub projektowanej zabudowy związanej z wielkotowarową produkcją zwierzęcą, stanowiącą przedsięwzięcie mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (od 60 do 210 DJP), 300 m od najbliższych terenów zabudowy istniejącej lub projektowanej związanej z przetwarzaniem i składowaniem odpadów.
9.	Wyznaczenie miejsca umożliwiającego realizację przynajmniej jednego zintegrowanego węzła przesiadkowego ⁵ na terenie gminy.
10.	Poprawa dostępności obszarów rozwoju turystyki, sportu i rekreacji przy wykorzystaniu komunikacji zbiorowej i rowerowej.
11.	Integrowanie szlaków turystycznych z przystankami komunikacji zbiorowej.
12.	Na styku jednostek administracyjnych uspojnienie przebiegu szlaków turystycznych i tras rowerowych z gminami ościennymi.
13.	Zintegrowanie systemu szlaków turystycznych w obszarze pogranicza i wskazanie powiązań z systemami tras turystycznych po stronie czeskiej i niemieckiej.
14.	Wskazanie w studiach gmin przebiegu planowanych głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego o przebiegu w korytarzach określonych na rysunku Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego nr 2 System ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa

⁴ Zabudowa na terenie przeznaczonym: pod zabudowę mieszkaniową, pod szpitale i domy opieki społecznej, pod budynki związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, na cele uzdrowskowe, na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, na cele mieszkaniowo-usługowe, o którym mowa w art. 113 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. prawo ochrony środowiska, dla której określone zostały dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określone wskaźnikami hałasu LDWN, LN, LAeq D i LAeq N.

⁵ Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 27 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym to miejsce umożliwiające dogodną zmianę środka transportu wyposażone w niezbędną dla obsługi podróży infrastrukturę, w szczególności: miejsca postojowe, przystanki komunikacyjne, punkty sprzedaży biletów, systemy informacyjne umożliwiające zapoznanie się zwłaszcza z rozkładem jazdy, linią komunikacyjną lub siecią komunikacyjną.

L.p.	Treść
	dolnośląskiego
15.	Zapewnienie zintegrowanego rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej z infrastrukturą energetyczną, wodnokanalizacyjną i transportową.

USTALENIA W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ:

L.p.	Treść
1.	Utrzymanie rezerw terenowych na cele transportowe po zlikwidowanych liniach kolejowych: linia kolejowa nr 318 Srebrna Góra – Bielawa Zachodnia
2.	Uwzględnienie postulowanych obszarów do objęcia ochroną prawną – na podstawie zapisów obowiązujących planów ochrony parków krajobrazowych, w tym: proponowanych stanowisk dokumentacyjnych.
3.	Ochrona obszarów o nieprzekształconych lub stosunkowo mało zmienionych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, oraz uwzględnianie pozostałych działań ochronnych w zakresie ochrony krajobrazu, sformułowanych w obowiązujących planach ochrony parków krajobrazowych: Park Krajobrazowy „Gór Sowich” Obszar Natura 2000
4.	Na obszarach otulin parków krajobrazowych działalność związana z usługami turystycznymi i sportowymi powinna zostać dostosowana skalą i intensywnością do charakteru obszaru chronionego i jego otoczenia poprzez obligatoryjne wskazanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy szczegółowych parametrów zabudowy dla projektowanej działalności.
5.	Uwzględnianie istniejących analiz krajobrazowych i wytycznych zawartych w planach ochrony dla parków krajobrazowych.
6.	Wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych na obszarach problemowych, w których nie występuje infrastruktura telekomunikacyjna umożliwiająca świadczenie usług dostępu do Internetu o wymaganej przepustowości.

Obszary strategicznej interwencji

Rozwój społeczno-gospodarczy odbywa się w przestrzeni, która stanowi jego istotne uwarunkowanie mające wpływ na dostępność materialnych i niematerialnych czynników rozwoju, a które składają się na kapitał terytorialny obszaru. Kapitał ten budowany jest przez elementy stanowiące o potencjale konkurencyjnym danego terytorium, do których można zaliczyć m.in.: zasoby środowiska, dobra publiczne, dobra prywatne, kapitał ludzki, kapitał społeczny, kapitał relacyjny, zasoby organizacyjne. Jednocześnie, czynniki rozwoju mogą tworzyć zarówno określone zasoby, jak i stanowić pewne ograniczenia rozwoju. W związku z tym, programując politykę rozwoju ukierunkowuje się ją na wykorzystanie i wzmocnienie elementów/czynników zasobowych, jak i minimalizację negatywnych skutków ograniczeń rozwojowych.

Uznanie terytorialnej różnorodności w osiągnięciu ogólnych celów rozwojowych, tj. potrzeby różnicowania sposobów osiągnięcia tych celów i odmiennych priorytetów dla poszczególnych części terytorium jest przejawem polityki opartej na podejściu problemowym. Podstawą określenia

wymiaru terytorialnego jest paradygmat polityki rozwoju, określony w krajowych dokumentach strategicznych, m.in. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR). Model ten zakłada zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego regionów oraz zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo – rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony. Odejście od wspierania całego kraju czy regionów w jednolity sposób na rzecz większego różnicowania interwencji, w zależności od problemów i potencjałów poszczególnych obszarów, przełożyło się na wyznaczenie krajowych i regionalnych obszarów strategicznej interwencji (OSI) oraz na tworzenie instrumentów terytorialnych dopasowanych do ich specyficznych potrzeb rozwojowych.

Rekomendacje w obszarze inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym dotyczą następujących zadań:

- a) kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja
- b) przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich – ustalenie;
- c) uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gmin powiatu dzierzoniowskiego – etap II – WiK Dzierżoniów.
- d) budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej Oczyszczalni Piława Dolna;
- e) budowa kanalizacji sanitarnej Bielawy – ustalenie;
- f) uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gmin powiatu dzierzoniowskiego – etap II – ustalenie;
- g) rewitalizacja linii kolejowej nr 341 na odcinku Dzierżoniów – Bielawa Zachodnia –ustalenie;
- h) modernizacja kompostowni mająca na celu polepszenie jakości kompostu oraz ewentualnie w przyszłości uzyskanie produktu tracącego status odpadu, ul. Ceglana 10, Bielawa – ustalenie;
- i) modernizacja procesu MBP poprzez ulepszenie procesu biologicznego oraz mechanicznego (urządzeń stacjonarnych i mobilnych, budynków hali, namiotów kompostowych), ul. Ceglana 10, Bielawa – ustalenie;
- j) inwestycje liniowe towarzyszące zagospodarowaniu złóż gazu ziemnego – postulat;
- k) budowa linii 110 kV relacji: Bielawa – Ząbkowice (Bielawa – Dzierżoniów – Ząbkowice) – postulat;
- l) modernizacja lub przebudowa linii 110 kV: S–281 relacji R–Dzierżoniów w kier. R–Świdnica – postulat.

Rekomenduje się również uwzględnienie ustaleń Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego w zakresie zasad zagospodarowania dla obszarów funkcjonalnych obowiązujących dla gmin:

- a) utrzymanie rezerw terenowych na cele transportowe po zlikwidowanych liniach kolejowych, w celu zapewnienia możliwości realizacji inwestycji transportowych w pasie terenu o dogodnej geometrii oraz pochyleniach podłużnych, głównie z myślą o możliwości realizacji na tych odcinkach inwestycji takich jak: Kolej Dużych Prędkości Wrocław – Praga, odbudowa linii kolejowych, budowa dróg rowerowych, budowa dróg. Zasada dotyczy inwestycji – linia kolejowa nr 318 Srebrna Góra – Bielawa Zachodnia;
- b) uwzględnienie przebiegu i funkcji korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym w lokalnych dokumentach planistycznych oraz działaniach należących do kompetencji Gminy. Wyznaczone na rysunkach Planu nr 2 i 3 korytarze ekologiczne mają przebieg orientacyjny – szczegółowy przebieg i szczegółowe zasady zagospodarowania korytarzy ekologicznych

należy wyznaczać w lokalnych opracowaniach planistycznych w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych;

- c) zwiększanie lesistości lądowych korytarzy ekologicznych w celu odzyskania ich drożności (docelowa odległość między płatami lasów, zadrzewień lub zakrzaczeń nie powinna przekraczać kilkuset metrów do 1 km i nie powinna być przecięta innymi barierami dla zwierząt); nie należy zalesiać cennych przyrodniczo obszarów otwartych, takich jak turzycowiska, bogate zespoły łąkowe, obszary podmokłe oraz osi i ciągów widokowych;
- d) wskazanie w studiach gmin obszarów planowanych do rozwoju turystyki i rekreacji, które należy wyznaczyć na podstawie szczegółowych analiz przyrodniczych, krajobrazowych, fizjograficznych i kulturowych przyjmując następujące zasady ich turystycznego udostępniania:
  - w obszarach chronionych, realizacja infrastruktury turystycznej zgodnie z zasadami prawnej ochrony tworzących je zasobów,
  - w terenach zurbanizowanych, realizacja zagospodarowania turystycznego przez uzupełnianie luk w istniejącej zabudowie, jej kontynuację, adaptację lub proturystyczną rewitalizację zdegradowanych obszarów,
  - w obszarach otwartych, pod warunkiem zachowania walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych terenu oraz zapewnienia indywidualnych rozwiązań w zakresie infrastruktury technicznej na terenach położonych poza zasięgiem istniejących mediów.

Rekomenduje się również uwzględnianie w podejmowanych decyzjach ustaleń zawartych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego dla obszaru objętego ww. opracowaniem:

1. Uwzględnienie w dokumentach gminnych polityki rozwoju zawartej w Strategii Rozwoju Sudety 2030.
2. Uwzględnienie ograniczeń dla rozwoju energetyki wiatrowej wynikających z dokumentu wspomagającego politykę Zarządu Województwa Dolnośląskiego w zakresie energetyki ze źródeł odnawialnych – „Studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim”.
3. Uwzględnienie preferencji dla lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych na obszarach:
  - a. położonych w sąsiedztwie dróg i linii elektroenergetycznych,
  - b. niskim nachyleniu terenu – obszary nizinne,
  - c. wysokim nasłonecznieniu,
  - d. nieużytków i gleb nieprzydatnych rolniczo, oraz na dachach obiektów wielkopowierzchniowych.
4. Uwzględnienie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego możliwości realizacji inwestycji: Budowa obwodnicy Bielawy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 384 – rysunek struktury.
5. Uwzględnienie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego możliwości realizacji inwestycji: Rewitalizacja linii kolejowej nr 341 na odcinku Dzierżoniów – Bielawa Zachodnia.
6. Uwzględnienie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego możliwości realizacji inwestycji międzynarodowej trasy rowerowej Trasy EuroVelo 9, R-9 Ząbkowice Śląskie–Pieszyce.

6. SYSTEM REALIZACJI

Skuteczna realizacja wyznaczonych celów i kierunków działań dokumentu Strategii zależeć będzie od prawidłowego ustanowienia systemu zarządzania procesami rozwojowymi i włączeniem w te działania szerokiego grona interesariuszy wszystkich szczebli administracji publicznej oraz sektora pozarządowego i gospodarczego. Poza określeniem systemu instytucjonalnego równie ważne będzie zarysowanie warunków organizacyjnych dla wdrażania, monitorowania, aktualizacji i ewaluacji Strategii. Ze względu na długoterminową perspektywę wdrażania Strategii opisano główne założenia systemu, a szczegółowe rozwiązania będą ustalane według potrzeb wraz z postępowaniem prac.

System wdrażania

Wdrażanie *Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030* stanowić będzie proces ciągły, wymagający monitoringu zmian prawnych, gospodarczych, politycznych oraz elastyczności w dostosowaniu się do możliwości w zakresie uzyskiwania zewnętrznych środków finansowych. Uzależnione będzie ono także od aktualnych i przyszłych uwarunkowań organizacyjnych oraz finansowych tworzących ją jednostek samorządowych. Realizacja określonej w *Strategii* wizji rozwoju i celów strategicznych wymaga zaangażowania i szerokiej współpracy pomiędzy jednostkami organizacyjnymi samorządu terytorialnego, instytucjami kultury, sportu i rekreacji, edukacji, pomocy społecznej, podmiotami gospodarczymi, instytucjami otoczenia biznesu, organizacjami pozarządowymi oraz społecznością lokalną, a także sąsiadującymi jednostkami samorządowymi. Oparta na partnerskich relacjach współpraca jest gwarantem sukcesu realizacji *Strategii*. Mieszkańcy Gminy, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe są jednocześnie adresatami celów strategicznych i przypisanych im priorytetów działania, jak również istotnym partnerem w ich realizacji. Dlatego obszary strategicznej interwencji odnoszą się do wszystkich interesariuszy, na co wskazuje poniższa tabela.

Tabela 5 Udział interesariuszy we wdrażaniu poszczególnych obszarów strategicznej interwencji na terenie Gminy Bielawa na lata 2022–2030

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	WYMIAR GOSPODARCZY	WYMIAR PRZESTRZENNY	WYMIAR SPOŁECZNY
INTERESARIUSZE			
Środowisko	✓	✓	✓
Dzieci	✓	✓	✓
Młodzież, studenci	✓	✓	✓
Dorośli	✓	✓	✓
Seniorzy	✓	✓	✓
Mieszkańcy	✓	✓	✓
Turyści	✓	✓	✓
Przedsiębiorcy	✓	✓	✓
Inwestorzy	✓	✓	✓
Rolnicy	✓	✓	✓
Organizacje pozarządowe	✓	✓	✓
Administracja publiczna	✓	✓	✓

Źródło: opracowanie własne.

Dokument Strategia Rozwoju Gminy Bielawa 2022–2030 określa cele strategiczne i priorytety działania istotne dla rozwoju i poprawy jakości życia na terenie Miasta. W strategii wskazane zostały konkretne cele i priorytety przy jednoczesnym zachowaniu elastyczności w zakresie ich realizacji. Przyjęcie dokumentu przez Radę Miejską Bielawy zobowiązuje do zapewnienia środków finansowych na jej wdrażanie.

Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie Strategii

Wdrażanie celów i kierunków działań Strategii polegać będzie przede wszystkim na koordynacji i współpracy pomiędzy zaangażowanymi w ten proces podmiotami, tj.:

Radą Miejską, która odpowiada za:

- zatwierdzenie Strategii,
- zatwierdzenie zmian Strategii,
- zatwierdzenie raportów z realizacji Strategii,
- nadzór nad postępami i efektami wdrażania poprzez zatwierdzanie rocznego raportu o stanie miasta, który zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym obejmuje podsumowanie działalności w zakresie realizacji Strategii.

Burmistrzem, który odpowiada za:

- nadzór nad realizacją celów i kierunków działań przyjętych w Strategii,
- zapewnienie środków finansowych na realizację celów i kierunków działań przyjętych w Strategii poprzez uwzględnienie ich w budżecie Gminy i Wieloletniej Prognozie Finansowej, jak również poprzez pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania,
- monitoring, ocenę realizacji oraz opracowanie zmian Strategii,
- opracowywanie raportów z realizacji Strategii,
- inicjowanie procedury zmiany Strategii.

Interesariuszami wdrażania Strategii, którzy odpowiadają za:

- realizację zadań wynikających ze Strategii,
- wnioskowanie o zmiany w Strategii,
- dostarczanie danych do monitorowania oraz oceny wdrażania Strategii.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych wskaźników, w szczególności opisanych w rozdziale *Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia*,
- przygotowanie i przedkładanie raportów z przebiegu realizacji Strategii w ramach raportu o stanie gminy, zgodnie z art. 28a ustawy o samorządzie gminnym.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych celów i kierunków działań *Strategii* i dostarczy danych do działań ewaluacyjnych.

Organem nadzorującym wdrażanie *Strategii* czyni się Burmistrza Miasta Bielawa.

Tabela 6 Jednostki odpowiedzialne za wdrożenie Strategii

Nazwa	Jednostka odpowiedzialna	Produkt	Termin
Nadzór	Burmistrz Miasta Bielawa	nadzór	na bieżąco do 2030
Wdrażanie	Burmistrz Miasta Bielawa	realizacja celów strategicznych	na bieżąco do 2030
	Burmistrz Miasta Bielawa	realizacja priorytetów, działań i inwestycji	na bieżąco do 2030
Monitoring	Burmistrz Miasta Bielawa	Raport o stanie Gminy Bielawa	co roku do 31 maja
Ocena stanu realizacji	Burmistrz Miasta Bielawa	Raport z realizacji Strategii	co 4 lata, końcowy raport w roku 2030
Aktualizacja / Zmiana	Burmistrz Miasta Bielawa	Projekt aktualizacji / zmiany strategii	na podstawie oceny stanu realizacji

Źródło: opracowanie własne.

W realizację Strategii w sposób pośredni, we współpracy lub poprzez inspirowanie, wspieranie i koordynowanie realizacji przedsięwzięć, zaangażowani będą Partnerzy zewnętrzni – partnerzy społeczno–gospodarczy, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, instytucje badawczo–naukowe, przedsiębiorcy, mieszkańcy i inni. Wśród partnerów w realizacji Strategii wymienić należy także: organy administracji szczebla regionalnego i krajowego, sąsiadujące jednostki administracji publicznej, służbę zdrowia, policję, straż pożarną i innych. Partnerzy zewnętrzni będą partycypować w procesie realizacji Strategii w zakresie zgodnym z celami i priorytetami swojej działalności. Proces wdrażania Strategii w znacznym stopniu uwzględnia zagadnienie partycypacji społecznej, rozumianej jako czynne włączanie społeczności lokalnych w jej realizację. Włączenie w proces opracowania strategii mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i innych miało również istotne znaczenie mające na celu dostosowanie dokumentu Strategia Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030 do ich potrzeb oraz lokalnych realiów.

Zasady opracowania i wdrażania *Strategii* to:

- równość Partnerów,
- wielopoziomowe zarządzanie,
- określony system współpracy i podział kompetencji,
- przejrzyste zasady komunikacji,
- partycypacja społeczna,
- transparentność, uczciwość, odpowiedzialność i zaangażowanie.

Spójność celów zapisanych w Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030 z celami określonymi w strategicznych dokumentach o randze krajowej, regionalnej i ponadlokalnej, ma istotne znaczenie, ponieważ pozwoli korzystać z efektów synergii wynikającej z uczestnictwa w programowaniu i realizacji zamierzeń w kooperacji z otoczeniem. W ramach analizy zbieżności celów zweryfikowano następujące dokumenty: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku z perspektywą do 2030 r. (SOR), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR), Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Aglomeracji Dzierżoniowskiej 2030 (PSRAD) oraz Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2030. Cele strategiczne określone w Strategii są spójne z podstawowymi dokumentami strategicznymi zarówno na szczeblu krajowym, regionalnym, jaki i ponadlokalnym.

Tabela 7 Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030 z celami określonymi w strategicznych dokumentach o randze krajowej, regionalnej i ponadlokalnej

Cele strategiczne	SOR	KPO	KSRR	PSRAD	SRWD
1. Bielawa przedsiębiorcza	✓	✓	✓	✓	✓
2. Bielawa cyfrowa	✓	✓	✓	✓	✓
3. Bielawa innowacyjna	✓	✓	✓	✓	✓
4. Bielawa zielona	✓	✓	✓	✓	✓
5. Bielawa przyjazna	✓	✓	✓	✓	✓
6. Bielawa profesjonalna	✓	✓	✓	✓	✓
7. Bielawa aktywna	✓	✓	✓	✓	✓
8. Bielawa bezpieczna	✓	✓	✓	✓	✓

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 2233 z późn. zm.), Strategia Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030 jest również zgodna z obowiązującym Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry⁶ (PGW), Planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry⁷ (PZPR) i projektem jego aktualizacji⁸ oraz Planem przeciwdziałania skutkom suszy⁹ (PPSS). W ich realizację wpisują się w szczególności działania zaplanowane w Obszarze Strategicznej Interwencji 2. w wymiarze przestrzennym – cel strategiczny 4: Bielawa zielona oraz wskazane w dokumencie *Strategii* ustalenia i rekomendacje do lokalnej polityki przestrzennej (Rozdział 5. Przestrzenny wymiar polityki rozwoju).

⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1967).

⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1938).

⁸ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12360901/katalog/12887657#12887657>

⁹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1615).

Tabela 8 Macierz wdrażania

Cele strategiczne i priorytety	Jednostka odpowiedzialna za koordynację i realizację	Rodzaje beneficjentów, w tym uprawnionych	Źródła finansowania	Termin realizacji	
Cel strategiczny 1. Bielawa przedsiębiorcza					
Kierunek działania 1.1.: Rozwój przedsiębiorczości, w tym tworzenie lepszych warunków prawnych, organizacyjnych i infrastrukturalnych do inwestowania	Burmistrz Miasta Bielawa	<ul style="list-style-type: none"> – Referat Spraw Społecznych i Działalności Gospodarczej – Referat Gospodarki Mieniem – Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST–PARK” Sp. z o.o. – Bielawski Park Przemysłowy – Referat Inwestycji i Zamówień 	<ul style="list-style-type: none"> – JST – jednostki organizacyjne JST – jednostki współpracujące – mieszkańcy – organizacje pozarządowe – przedsiębiorcy – inni 	JST, środki krajowe i europejskie, środki prywatne, inne CP5	2030
Kierunek działania 1.2.: Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców i lokalnego biznesu					
Cel strategiczny 2. Bielawa cyfrowa					
Kierunek działania 2.1.: Poprawa łączności cyfrowej	Burmistrz Miasta Bielawa	<ul style="list-style-type: none"> – Referat Infrastruktury Technicznej – Referat Spraw Społecznych i Działalności Gospodarczej – Referat Inwestycji i Zamówień – Referat Informatyki 	<ul style="list-style-type: none"> – JST – jednostki organizacyjne JST – jednostki współpracujące – mieszkańcy – organizacje pozarządowe – przedsiębiorcy – inni 	JST, środki krajowe i europejskie, środki prywatne, inne CP5	2030
Kierunek działania 2.2.: Rozwój oraz upowszechnianie e-administracji, z uwzględnieniem zwiększenia zdolności instytucjonalnej i skuteczności administracji publicznej					
Cel strategiczny 3. Bielawa innowacyjna					
Kierunek działania 3.1.: Rozwój i wsparcie podejścia innowacyjnego	Burmistrz Miasta Bielawa	<ul style="list-style-type: none"> – Referat Spraw Społecznych i Działalności Gospodarczej – Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST–PARK” Sp. z o.o. – Bielawski Park Przemysłowy – Referat Inwestycji i Zamówień 	<ul style="list-style-type: none"> – JST – jednostki organizacyjne JST – jednostki współpracujące – mieszkańcy – organizacje pozarządowe – przedsiębiorcy – inni 	JST, środki krajowe i europejskie, środki prywatne, inne CP5	2030
Cel strategiczny 4. Bielawa zielona					
Kierunek działania 4.1.: Kształtowanie świadomości mieszkańców Gminy w zakresie ekologii	Burmistrz Miasta Bielawa	<ul style="list-style-type: none"> – Referat Ochrony Środowiska – Referat Spraw Społecznych i Działalności Gospodarczej – Referat Gospodarki Mieniem – Referat Inwestycji i Zamówień – Referat Komunikacji Miejskiej – Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Dzierżonowie – ZGK Sp. z o.o. w Bielawie – Referat Gospodarki Przestrzennej 	<ul style="list-style-type: none"> – JST – jednostki organizacyjne JST – jednostki współpracujące – mieszkańcy – organizacje pozarządowe – przedsiębiorcy – inni 	JST, środki krajowe i europejskie, środki prywatne, inne CP5	2030
Kierunek działania 4.2.: Przeciwdziałanie zanieczyszczeniu środowiska naturalnego oraz ochrona zasobów przyrodniczych					
Kierunek działania 4.3.: Poprawa estetyki gminy					

Cel strategiczny 5. Bielawa przyjazna					
Kierunek działania 5.1.: Dbałość o ochronę zdrowia mieszkańców Gminy	Burmistrz Miasta Bielawa	<ul style="list-style-type: none"> – Referat Spraw Społecznych i Działalności Gospodarczej – Referat Gospodarki Mieniem – Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielawie – Referat Promocji i Rozwoju – Miejski Ośrodek Kultury i Sztuki w Bielawie – Miejska Biblioteka Publiczna w Bielawie – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Bielawie 	<ul style="list-style-type: none"> – JST – jednostki organizacyjne JST – jednostki współpracujące – mieszkańcy – organizacje pozarządowe – przedsiębiorcy – inni 	JST, środki krajowe i europejskie, środki prywatne, inne CP5	2030
Kierunek działania 5.2.: Wsparcie, integracja i aktywizacja osób niepełnosprawnych, starszych i potrzebujących					
Kierunek działania 5.3.: Poprawa warunków życia mieszkańców Bielawy					
Cel strategiczny 6. Bielawa profesjonalna					
Kierunek działania 6.1.: Profesjonalizacja usług samorządu	Burmistrz Miasta Bielawa	<ul style="list-style-type: none"> – Referat Spraw Społecznych i Działalności Gospodarczej – Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielawie – Referat Promocji i Rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> – JST – jednostki organizacyjne JST – jednostki współpracujące – mieszkańcy – organizacje pozarządowe – przedsiębiorcy – inni 	JST, środki krajowe i europejskie, środki prywatne, inne CP5	2030
Cel strategiczny 7 Bielawa aktywna					
Kierunek działania 7.1.: Aktywizacja mieszkańców Gminy	Burmistrz Miasta Bielawa	<ul style="list-style-type: none"> – Referat Promocji i Rozwoju – Miejski Ośrodek Kultury i Sztuki w Bielawie – Miejska Biblioteka Publiczna w Bielawie – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Bielawie 	<ul style="list-style-type: none"> – JST – jednostki organizacyjne JST – jednostki współpracujące – mieszkańcy – organizacje pozarządowe – przedsiębiorcy – inni 	JST, środki krajowe i europejskie, środki prywatne, inne CP5	2030
Kierunek działania 7.2.: Budowa społeczeństwa obywatelskiego					
Cel strategiczny 8. Bielawa bezpieczna					
Kierunek działania 8.1.: Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i odwiedzających	Burmistrz Miasta Bielawa	<ul style="list-style-type: none"> – Referat Spraw Społecznych i Działalności Gospodarczej – Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielawie – Straż Miejska Bielawy 	<ul style="list-style-type: none"> – JST – jednostki organizacyjne JST – jednostki współpracujące – mieszkańcy – organizacje pozarządowe – przedsiębiorcy – inni 	JST, środki krajowe i europejskie, środki prywatne, inne CP5	2030

Źródło: opracowanie własne.

Instrumenty wdrażania

W celu zwiększenia efektywności i skoordynowania wdrażania Strategii i realizacji usług publicznych wskazuje się system instrumentów jej wdrażania. Ma on za zadanie zwiększenie spójności i zmniejszenie liczby funkcjonujących dokumentów, w celu ułatwienia realizacji określonych celów i kierunków działania oraz zwiększenie efektywności wydatkowania środków publicznych. Strategia Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030 wraz ze: studiami uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, branżowymi strategiami, programami i planami oraz wieloletnimi prognozami finansowymi stanowią podstawowe dokumenty realizacji polityki rozwoju w Gminie Bielawa. Wdrażanie Strategii będzie wymagać stopniowego dostosowywania i aktualizowania lokalnych dokumentów strategicznych do jej zapisów pod kątem spójności celów i projektów. Dla każdego z wyróżnionych celów strategicznych mogą być tworzone zintegrowane dokumenty o charakterze kierunkowym lub wykonawczym. Powstanie tych dokumentów może być wymagane przepisami prawa lub może stanowić odpowiedź na zdiagnozowane na obszarze Gminy potencjały i wyzwania. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych obejmują tworzenie długookresowych polityk oraz średniookresowych i krótkookresowych programów lub planów zgodnych ze Strategią Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030, w postaci: syntetycznych i zwięzłych dokumentów tekstowych, napisanych przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie, obejmujących: syntetyczną diagnozę strategiczną, cele strategiczne i operacyjne, kierunki działania, system realizacji, monitoringu i ewaluacji. Wdrażanie celów i kierunków działań Strategii polegać będzie przede wszystkim na koordynacji współpracy pomiędzy zaangażowanymi w ten proces podmiotami, tj.:

Radą Miejską, która odpowiada za:

- zatwierdzenie Strategii,
- zatwierdzenie zmian Strategii,
- zatwierdzenie raportów z realizacji Strategii,
- nadzór nad postępami i efektami wdrażania poprzez zatwierdzanie rocznego raportu o stanie miasta, który zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym obejmuje podsumowanie działalności w zakresie realizacji Strategii.

Burmistrzem, który odpowiada za:

- nadzór nad realizacją celów i kierunków działań przyjętych w Strategii,
- zapewnienie środków finansowych na realizację celów i kierunków działań przyjętych w Strategii poprzez uwzględnienie ich w budżecie Miasta i Wieloletniej Prognozie Finansowej, jak również poprzez pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania,
- monitoring, ocenę realizacji oraz opracowanie zmian Strategii,
- opracowywanie raportów z realizacji Strategii,
- inicjowanie procedury zmiany Strategii.

Interesariuszami wdrażania Strategii, którzy odpowiadają za:

- realizację zadań wynikających ze Strategii,
- wnioskowanie o zmiany w Strategii,
- dostarczanie danych do monitorowania oraz oceny wdrażania Strategii.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych wskaźników, w szczególności opisanych w rozdziale Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia,

- przygotowanie i przedkładanie raportów z przebiegu realizacji Strategii w ramach raportu o stanie gminy, zgodnie z art. 28a ustawy o samorządzie gminnym.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych celów kierunków działań Strategii i dostarczy danych do działań ewaluacyjnych.

Organem nadzorującym wdrażanie *Strategii* czyni się Burmistrza Miasta Bielawa.

Spójność celów zapisanych w Strategii Rozwoju Gminy Bielawy do roku 2030 z celami określonymi w strategicznych dokumentach o randze krajowej, regionalnej i ponadlokalnej, ma istotne znaczenie, ponieważ pozwoli korzystać z efektów synergii wynikającej z uczestnictwa w programowaniu i realizacji zamierzeń w kooperacji z otoczeniem. W ramach analizy zbieżności celów zweryfikowano następujące dokumenty: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku z perspektywą do 2030 r. (SOR), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR), Projekt Krajowego Planu Odbudowy (Projekt KPO), Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 (SRWD), Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części Dolnego Śląska, zwana „Strategią Rozwoju Sudety 2030” (SUDETY). Cele strategiczne określone w Strategii są spójne z podstawowymi dokumentami strategicznymi zarówno na szczeblu krajowym, regionalnym, jaki i ponadlokalnym:

Tabela 9 Dokumenty powiązane ze Strategią

Cele strategiczne	SOR	Projekt KPO	KSRR	SRWD	SUDETY
7. Bielawa aktywna	II		2.2.,	1.1., 1.2., 1.3., 2.2., 3.1., 3.6., 4.2., 4.5., 5.1., 5.3.	1.1., 1.3., 1.4., 2.4., 4.4., 4.5.
5. Bielawa przyjazna	II	III komponent A, D	1.5., 2.1., 3.3.,	2.2., 2.3., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 3.5., 3.6., 4.5., 5.3.	1.1., 1.2., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 4.2.,
1. Bielawa przedsiębiorcza 2. Bielawa cyfrowa 3. Bielawa innowacyjna	I, II	I komponent A, B, C	1.5., 2.2., 2.3.,	1.1., 1.2., 1.3., 2.3., 3.3., 5.2., 5.3.	1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 2.2., 2.4., 3.3., 4.5.
4. Bielawa zielona 8. Bielawa bezpieczna	II, III		3.1., 3.2.,	1.1., 2.3., 3.1., 5.3.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 2.1., 4.4., 4.5.
6. Bielawa profesjonalna	II, III		3.1., 3.2.,	1.1., 2.3., 3.1., 5.3.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 2.1., 4.4., 4.5.

Źródło: opracowanie własne.

Za dokumenty wykonawcze uznaje się plany, programy, do których kompetencje do zatwierdzenia z tytułu przepisów prawa ma Rada Miejska Bielawy lub Burmistrz Bielawy. Zaprezentowane wytyczne mają zastosowanie do dokumentów wykonawczych opracowywanych lub aktualizowanych po dacie przyjęcia Strategii.

1. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej monitoringu (jeżeli dotyczy) zaleca się uwzględnienie odpowiednich wskaźników osiągnięcia rezultatu, które zostały wskazane w rozdziale pn. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

2. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej ich zarządzania (jeżeli dotyczy) zaleca się włączenie interesariuszy Strategii w procesy przepływu informacji w zakresie opracowania i wdrażania przedmiotowych planów i programów.
3. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej ich realizacji zaleca się wskazanie spójności tych dokumentów z niniejszą Strategią.
4. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych zaleca się uwzględnienie działań/projektów wynikających z adekwatnych kierunków działań wskazanych w przedmiotowej strategii.
5. Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.

Dla usprawnienia procesu wdrażania i monitoringu, przyjmuje się zastosowanie przedstawionego poniżej formularza:

KARTA PROJEKTU	
realizowanego w ramach Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030	
NAZWA PROJEKTU	
ZGODNOŚĆ ZE STRATEGIĄ	
Cel strategiczny	
Cel operacyjny	
Kierunek działania	
Nazwa dokumentu wdrożeniowego	
Nazwa podstawy prawnej realizacji	ustawa/rozporządzenie/uchwała rady miejskiej/zarządzenie/inne
PROJEKT	
Cel projektu	
Opis	
Termin realizacji	miesiąc rok – miesiąc rok
Obszar realizacji	obszar gminy/miejscowość/ulica/inne
Koszt [zł]	
Źródło finansowania [zł]	budżet Gminy Bielawa/budżet Państwa/środki Unijne/krajowe (inne niż UE)/partnerstwo publiczno–prywatne/inne
REALIZACJA	
Nazwa jednostki realizującej	
WSKAŹNIKI	
Wskaźniki rezultatu	nazwa wskaźnika [jednostka]
Wskaźniki oddziaływania	nazwa wskaźnika [jednostka]
Wskaźniki produktu	nazwa wskaźnika [jednostka]
KONTAKT	
Dane osoby sporządzającej kartę projektu	imię i nazwisko/stanowisko/nr telefonu/e–mail
Dane osoby odpowiedzialnej za realizację projektu	imię i nazwisko/nazwa jednostki/adres jednostki /stanowisko/nr telefonu/e–mail

Źródło: opracowanie własne.

Ramy finansowe i źródła finansowania

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w niniejszej Strategii jest pozyskanie i zabezpieczenie środków finansowych na realizację zaplanowanych kierunków działań i projektów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w Strategii będą:

- budżet Gminy Bielawa,
- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- fundusz pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków budżetu państwa,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki z Unii Europejskiej,
- środki krajowe,
- środki pomocowe pozyskiwane przez interesariuszy uczestniczących w realizacji Strategii,
- środki własne interesariuszy uczestniczących w realizacji Strategii.

Skuteczność wyznaczonych działań zależy zarówno od środków finansowych posiadanych przez Gminę, jak i efektywności w ich dalszym pozyskiwaniu. Strategia jest podstawą skutecznego pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej, dla których stanowi potencjalne uzasadnienie. Jako uzupełnienie środków gminnych należy wskazać aktywną współpracę z partnerami społecznymi, w tym organizacjami pozarządowymi, które niejednokrotnie mają szersze możliwości ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe.

Wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030 stanowi obszar wielostronnej współpracy administracji publicznej, podmiotów gospodarczych, instytucji oraz mieszkańców, co przekłada się na szerokie spektrum możliwych źródeł finansowania jej realizacji, a wieloletnia perspektywa wymaga uwzględnienia wielu instrumentów finansowych. Podstawowymi źródłami finansowania realizacji celów strategicznych i przyporządkowanych im priorytetów wynikających z planu strategicznego zawartego w Strategii będą między innymi:

- budżet własny Gminy Bielawa,
- środki zewnętrzne: fundusze celowe, środki samorządu województwa, budżetu państwa, środki pochodzące z instrumentów finansowych Unii Europejskiej, środki pochodzące z Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- inne.

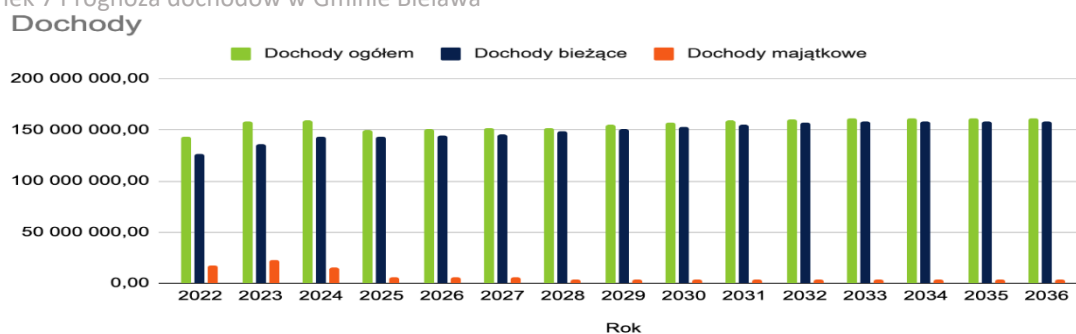
Ramy finansowe realizacji Strategii określać będzie budżet Gminy. Ze względów formalnych i praktycznych nie ma możliwości określenia pozabudżetowych ram finansowania Strategii, w szczególności w zakresie podmiotów spoza sektora finansów publicznych. Podstawowe źródło finansowania realizacji Strategii stanowić będą środki własne Gminy Bielawa. Poniższe dane prezentują prognozę wydatków w gminie na najbliższe lata:

Tabela 10 Prognoza dochodów w Gminie Bielawa

Rok	Dochody ogółem	Dochody bieżące	Dochody majątkowe
2022	143 208 259,00	126 007 059,00	17 201 200,00
2023	158 505 448,00	136 043 313,00	22 462 135,00
2024	159 609 944,00	143 742 872,00	15 867 072,00
2025	149 411 616,00	143 611 616,00	5 800 000,00
2026	150 599 184,00	144 799 184,00	5 800 000,00
2027	151 747 674,00	145 947 674,00	5 800 000,00
2028	152 294 962,00	148 694 962,00	3 600 000,00
2029	154 815 950,00	151 215 950,00	3 600 000,00
2030	156 686 892,00	153 086 892,00	3 600 000,00
2031	158 820 804,00	155 220 804,00	3 600 000,00
2032	160 583 431,00	156 983 431,00	3 600 000,00
2033	161 870 413,00	158 270 413,00	3 600 000,00
2034	161 870 413,00	158 270 413,00	3 600 000,00
2035	161 870 413,00	158 270 413,00	3 600 000,00
2036	161 870 413,00	158 270 413,00	3 600 000,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Bielawa.

Rysunek 7 Prognoza dochodów w Gminie Bielawa

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Bielawa.

Prognoza wydatków Gminy Bielawa przedstawia się zaś następująco:

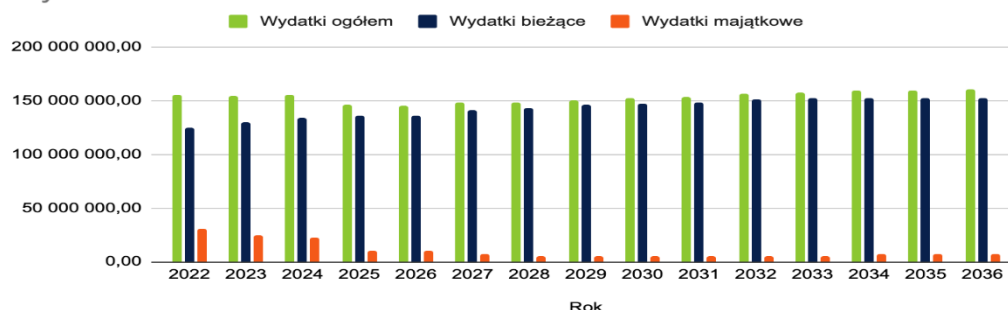
Tabela 11 Prognoza wydatków w Gminie Bielawa

Rok	Wydatki ogółem	Wydatki bieżące	Wydatki majątkowe
2022	155 678 980,00	125 212 679,00	30 466 301,00
2023	154 624 249,00	129 860 114,00	24 764 135,00
2024	155 969 266,00	133 800 194,00	22 169 072,00
2025	145 824 221,00	135 824 221,00	10 000 000,00
2026	145 751 090,00	135 751 090,00	10 000 000,00
2027	148 247 674,00	141 247 674,00	7 000 000,00
2028	148 294 962,00	143 294 962,00	5 000 000,00
2029	150 815 950,00	145 815 950,00	5 000 000,00
2030	151 986 892,00	146 986 892,00	5 000 000,00
2031	153 820 804,00	148 820 804,00	5 000 000,00
2032	156 483 431,00	151 483 431,00	5 000 000,00
2033	157 870 413,00	152 870 413,00	5 000 000,00
2034	159 870 413,00	152 870 413,00	7 000 000,00

2035	159 870 413,00	152 870 413,00	7 000 000,00
2036	160 075 989,00	152 870 413,00	7 205 576,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej gminy Bielawa.

Rysunek 8 Prognoza wydatków w Gminie Bielawa
Wydatki

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Bielawa.

Ograniczenia budżetowe, coraz to nowe zadania przerzucane na samorządy, traktować należy jako zasadnicze zagrożenie dla powodzenia polityki rozwojowej, stąd działania samorządów nakierowane powinny być na pozyskiwanie zewnętrznych środków pomocowych na działania rozwojowe przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego wkładu własnego. Trwająca epidemia COVID-19 to również wyzwanie dla samorządowych finansów. Wpływy do gminy z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) to największe i najważniejsze wpływy ujęte w samorządowych budżetach. Dlatego też niższe wpływy z tego tytułu znacząco mogą utrudnić realizację przyjętego budżetu, co obecnie obserwujemy. Dochodów mniejszych niż zakładano należy spodziewać się również w przypadku podatku od osób prawnych (CIT). Stąd niezwykle istotne jest zapewnienie ram dla rozwoju przedsiębiorczości. Zmniejszenie dochodów ma istotny wpływ na zdolność do regulowania bieżących zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego. Ponadto spadek dochodów własnych ma wpływ również na zdolność kredytową i zdolność do finansowania inwestycji, co wynika ze wskaźnika zawartego w art. 243 Ustawy o finansach publicznych.

Szansą dla pełnej realizacji kierunków działań wyznaczonych przez Strategię są więc zewnętrzne źródła finansowania, w tym pochodzące z regionalnych, krajowych i europejskich instytucji, programów, funduszy i instrumentów finansowych. Istotny czynnik decydujący o pełnym osiągnięciu zakładanych celów strategicznych stanowić będzie aktywność Urzędu Miejskiego w Bielawie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych niezbędnych do wsparcia finansowego Strategii, co wymagać będzie stałego ich monitorowania i aktywnego uczestnictwa w ich pozyskiwaniu oraz odpowiedniego przygotowania pracowników w zakresie opracowywania wniosków aplikacyjnych, pochodzących ze środków Unii Europejskiej, zwłaszcza z Programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska na lata 2021–2027, ale również innych programów dostępnych w perspektywie finansowej 2021–2027. Prace nad Strategią były realizowane w szczególnym momencie, na przełomie dwóch perspektyw finansowania środków unijnych. Rozpoczynająca się perspektywa obejmie lata 2021–2027, a więc będzie się pokrywać z okresem realizacji Strategii. Jednocześnie dokumenty programowe większości programów krajowych i europejskich są nadal w fazie konsultacji, co powoduje, że ramy finansowe *Strategii* można określić jedynie kierunkowo jako źródła finansowania, przy braku możliwości szacunku ich skali.

System monitorowania i ewaluacji

Efektywnej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030 służyć będzie element zarządzania procesem strategicznym w postaci systemu monitoringu w zakresie stopnia realizacji celów strategicznych oraz rzeczowo–finansowego wykonania kierunków działań. Proces monitoringu będzie polegał na systematycznej obserwacji zmian zachodzących w ramach wdrażania określonych celów strategicznych. Ponadto analiza i interpretacja danych pozwolą na dostosowanie podejmowanych działań do zmieniających się warunków społeczno–gospodarczych i zdiagnozowanych potrzeb.

Poziomy monitoring. Monitoring realizacji Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030 będzie prowadzony na dwóch poziomach:

- celów strategicznych według stopnia realizacji zestawu wskaźników rezultatu i oddziaływania oraz analizy danych zastanych,
- priorytetów inwestycyjnych – na podstawie zestawu wskaźników produktu oraz informacji na temat realizacji rzeczowej i finansowej zadań, projektów strategicznych i komplementarnych.

System sprawozdawczości. Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, corocznie w terminie do 31 maja Burmistrz Miasta Bielawa, będzie przedkładać Radzie Miejskiej Raport o stanie Miasta Bielawa, zawierający podsumowanie działalności w zakresie realizacji Strategii w roku poprzedzającym. Dokumentem pomocnym w procesie monitoringu i ewaluacji będzie Raport z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030, który będzie opracowywany w połowie okresu obowiązywania Strategii w celu weryfikacji skuteczności realizacji określonych w niej celów strategicznych lub w razie konieczności wynikającej ze zmieniających się okoliczności. Jednostką odpowiedzialną za koordynację monitoringu będzie – Referat Rozwoju i Promocji. Instrumenty monitoringu, w postaci raportów, poprzez Strategiczną Kartę Wyników i informację nt. działań wykonanych w toku wdrażania Strategii, będą wskazywać stan jej realizacji i stanowić podstawę do podejmowania ewentualnych działań korygujących.

Tabela 12 Jednostki odpowiedzialne

Nazwa	Jednostka odpowiedzialna	Produkt	Termin
Monitoring	Urząd Miejski w Bielawie	Raport o stanie Miasta Bielawa	co roku w terminie do 31 maja
Ocena stanu realizacji	Rada Miejska Bielawy	Raport z realizacji Strategii	co 4 lata oraz raport końcowy w 2030 r.

Źródło: opracowanie własne

Strategiczna Karta Wyników (SKW) to koncepcja monitorowania strategii w długoterminowej perspektywie, wykorzystująca spójny system finansowych i pozafinansowych wskaźników do bieżącej oceny stanu. Zakłada ona przedstawienie Strategii w postaci zestawu mierzalnych celów niezbędnych do realizacji wizji i misji, i służy do zapewnienia spójności między celami a podejmowanymi działaniami, kontroli efektów działań strategicznych i oddziaływania motywującego. Na Strategiczną Kartę Wyników składają się perspektywy:

- finansowa – obejmująca wskaźniki budżetowe, umożliwiające ocenę efektów finansowych wdrożonej strategii, określająca wpływ sposobu realizowanej strategii na kondycję ekonomiczną,
- interesariuszy – prezentująca obszary, w których plan strategiczny wskazuje konkurencję i wykorzystuje wskaźniki odzwierciedlające udział w obsłudze klientów, poziom ich zadowolenia,

- procesów wewnętrznych – przedstawiona za pomocą wskaźników odnoszących się do procesów tworzących wartość dla interesariuszy,
- rozwoju/wzrostu – przedstawiona za pomocą wskaźników prezentujących podstawy długoterminowego rozwoju i doskonalenia.

Rysunek 9 Perspektywy Strategicznej Karty Wyników (SKW)

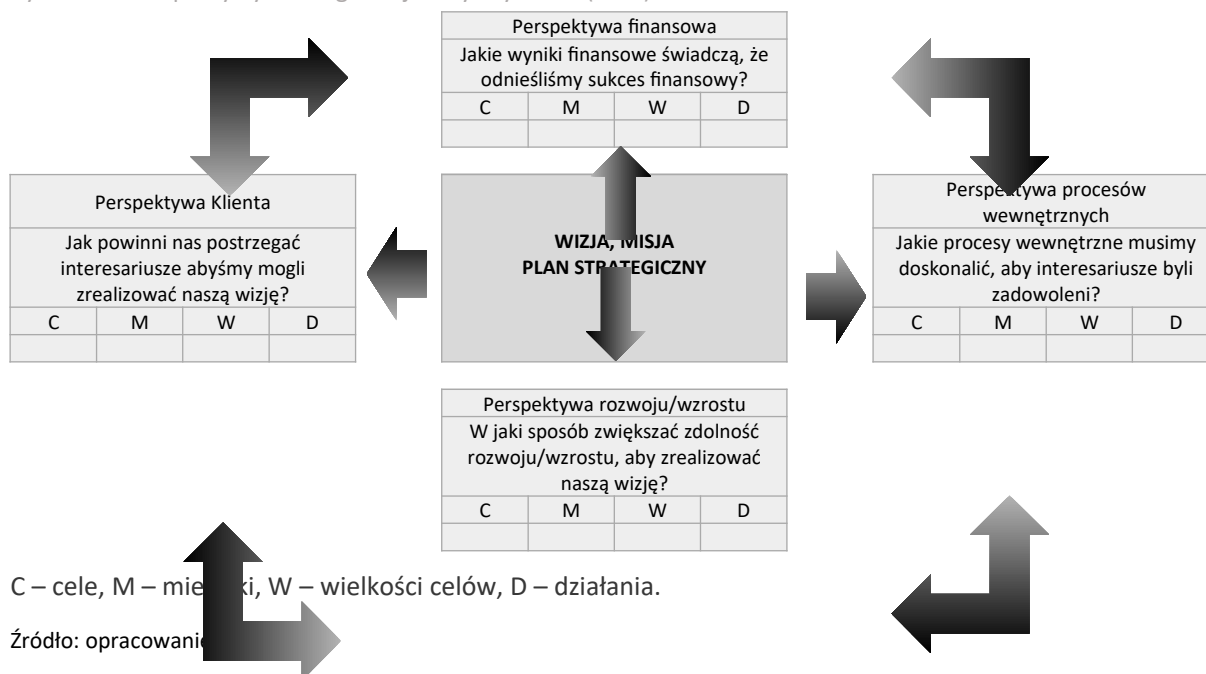

Tabela 13 Strategiczna Karta wyników

Perspektywa	Cel	Nazwa wskaźnika	Źródło	Jednostka
Finansowa	1.	dochody ogółem	GUS	Urząd Miejski w Bielawie
	1.	udział dochodów własnych ogółem	GUS	Urząd Miejski w Bielawie
Interesariuszy	3.	noclegi udzielone turystom krajowym w turystycznych obiektach noclegowych ogółem na 10 tys. Mieszkańców	GUS	Urząd Miejski w Bielawie
Procesów wewnętrznych	3.	liczba zrealizowanych wspólnych projektów rozwojowych	UM	Urząd Miejski w Bielawie
Rozwoju/wzrostu	1.	dochody własne – udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych na 1 mieszkańca	GUS	Urząd Miejski w Bielawie

Źródło: opracowanie własne.

System wskaźników. System monitoringu poprzez zestaw wskaźników, mierzalnych i dostępnych w statystyce publicznej i wewnętrznym systemie sprawozdawczości Urzędu Miejskiego w Bielawie, których przykłady wskazano poniżej, umożliwi efektywne monitorowanie procesu wdrażania Strategii:

- wskaźniki oddziaływania – długookresowy wynik realizacji Strategii,
- wskaźniki rezultatu – bezpośredni wpływ zrealizowanego produktu na otoczenie społeczno-ekonomiczne uzyskany natychmiast po zakończeniu projektu,
- wskaźniki produktu – bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami.

Aktualizacja i zmiana Strategii będą dokonywane Uchwałą Rady Miejskiej na wniosek Burmistrza. Podstawą ewentualnych zmian będą wyniki Raportów z realizacji Strategii oraz wnioski poszczególnych Zespołów w Urzędzie Miejskim w Bielawie realizujących poszczególne cele strategiczne i priorytety.

Ewaluacja Strategii. W związku z postanowieniami art. 10f 5 ustawy o samorządzie gminnym – Strategia podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna Miasta albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju województwa. Realizowane będą następujące rodzaje ewaluacji:

1. Ewaluacja mid-term

Z uwagi na okres wdrażania Strategii do 2030 r. zasadne jest przeprowadzenie ewaluacji „połówkowej” tzw. mid-term, tj. w 2026 r. Celem badania w połowie okresu realizacji jest ocena wstępnych wyników realizacji, takich jak: osiągnięte na danym etapie wdrażania produkty, rezultaty, stopień osiągnięcia celów, wykorzystanie środków finansowych oraz system wdrażania i monitorowania. Decyzję o przeprowadzeniu ewaluacji mid-term podejmie Burmistrz.

2. Ewaluacja ex-post

Po zakończeniu okresu realizacji Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacji ex-post. Jest to badanie podsumowujące, którego głównym celem jest określenie trwałości zrealizowanych działań oraz stopnia ich oddziaływania. Istotną rolę odgrywa odniesienie się do założonych w Strategii celów oraz ocena, na ile udało się je osiągnąć. Wyniki ewaluacji ex-post służą nie tylko kompleksowemu podsumowaniu realizacji Strategii, lecz również powinny stanowić istotne źródło informacji w strategicznym planowaniu interwencji publicznych w kolejnych latach. Decyzję o przeprowadzeniu ewaluacji ex-post podejmie Burmistrz.

3. Ewaluacja on-going (według potrzeb)

Ocena realizacji Strategii typu on-going może zostać przeprowadzona w każdym momencie jej wdrażania, w sytuacji, gdy nastąpi konieczność potwierdzenia występowania przesłanek, o których mowa art. 10f 5 ustawy o samorządzie gminnym. O potrzebie przygotowania ewaluacji on-going zdecyduje Burmistrz.

System zarządzania ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem w procesie wdrażania *Strategii* obejmuje proces, na który składa się identyfikacja czynników ryzyka, która powinna być systematycznie powtarzana podczas realizacji projektu. Zdefiniowane ryzyka powinny zostać poddane kwalifikacji polegającej na ocenie i określeniu: rodzaju ryzyka, prawdopodobieństwa jego wystąpienia, istotności, przewidywanych skutków w przypadku wystąpienia oraz wskazaniu reakcji na ryzyko. Uwzględnienie zarządzania ryzykiem w procesie planowania strategicznego pozwala na ograniczenie nieprzewidywanych okoliczności mogących mieć wpływ na realizację założonych celów. Umożliwia ono podejmowanie z wyprzedzeniem działań pozwalających ograniczenie wystąpienia ryzyka i jego wpływu na planowane do realizacji zadania. Systematyczny monitoring obejmować powinien już zidentyfikowane czynniki ryzyka jak również nowych mogących pojawić się w przyszłości.

Analiza możliwych do wystąpienia ryzyk, mogących mieć wpływ na realizację dokumentu *Strategii*, jego poszczególnych celów jak i kierunków działania, zawarta w rejestrze ryzyk w tabeli poniżej, objęła: wskazanie kategorii ryzyka, tj. jego źródeł i przyczyn, przewidywanych skutków. W 5-stopniowej skali oszacowano prawdopodobieństwa jego wystąpienia (od 1–znikome do 5–bardzo wysokie) oraz skutki (od 1–nieznaczne do 5–krytyczne), a istotność ryzyka wyliczona została jako iloczyn dwóch ww. czynników. Określenie reakcja na ryzyko objęło natomiast następujące kategorie: unikanie (U), łagodzenie (Ł), transfer (T), akceptacja (A), działanie (D), ograniczanie (O) i wycofanie (W).

Tabela 14 Rejestr ryzyk dla realizacji Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030

Lp.	Kategoria	Nazwa ryzyka	Przewidywane skutki	Analiza ryzyka*			Reakcja na ryzyko wraz zakresem planowanych działań	Właściciel ryzyka	Data redukcji
				P	S	I			
I. Ryzyka zewnętrzne									
1.	Polityczne, ekonomiczne, organizacyjne	Zmiana koniunktury gospodarczej	Ograniczenie dochodów, w tym własnych jst / zwiększenie kosztów kredytu w wyniku obniżenia ratingu Polski / zmniejszenie wydatków na realizację strategii / ograniczenie zakresu realizacji strategii	4	4	16	<ul style="list-style-type: none"> O – stałe monitorowanie danych ekonomicznych oraz dochodów własnych i kosztów działalności A – weryfikacja realizowanych działań, – opracowanie i wdrożenie planu wdrażania umożliwiającego realizację strategii przy uwzględnieniu zachodzących zmian i ograniczeń, – intensyfikacja współpracy i pozyskiwania środków zewnętrznych. 	Urząd Miejski w Bielawie	2030
2.	Polityczne, legislacyjne	Zmiany prawa /ustaw/ rozporządzeń	zmiany podziału i zakresów kompetencji / zwiększenie ustawowego zakresu działania Gminy bez wsparcia finansowego powodujące ograniczenie (organizacyjne, finansowe) możliwości realizacji strategii	3	5	15	<ul style="list-style-type: none"> O – bieżące monitorowanie propozycji zmian prawa / polityki państwa, A – opracowanie planu wdrażania umożliwiającego realizację Strategii przy uwzględnieniu m.in. reorganizacji zasobów, – przystąpienie do aktualizacji strategii i dostosowanie zakresu dokumentu / systemu wdrażania do zmienionych uwarunkowań. 	Urząd Miejski w Bielawie	2030
3.	Ekonomiczne	Niewystarczające kompetencje / brak chęci partnerów zewnętrznych do nawiązywania, utrzymywania i koordynowania efektywnej i długotrwałej współpracy	opóźnienia lub ograniczenie zakresu realizacji Strategii / ograniczenie skuteczności realizowanych działań	4	3	12	<ul style="list-style-type: none"> A – premiowanie projektów partnerskich lub projektów realizowanych we współpracy pozafinansowej z instytucjami i innymi podmiotami w ramach otwartych konkursów ofert, – prowadzenie akcji edukacyjno-promocyjnych dotyczących zalet i form możliwej współpracy, – upowszechnianie i wspieranie dobrych praktyk w zakresie partnerstwa. 	Urząd Miejski w Bielawie	2030
4.	Ekonomiczne	Wystąpienie zagrożenia kryzysowego lub pandemii	ograniczenie środków na realizację Strategii / koncentracja działań na naprawie zaistniałej sytuacji	4	4	16	<ul style="list-style-type: none"> O – opracowanie / doskonalenie planów na wypadek wystąpienia zagrożeń, A – opracowanie planu wdrażania umożliwiającego realizację Strategii, przy uwzględnieniu zaistniałych zmian. 	Urząd Miejski w Bielawie	2030
5.	Ekonomiczne	Przekroczenie limitu obsługi długu wynikającego	brak możliwości pozyskania finansowania zwrotnego / brak	1	5	5	<ul style="list-style-type: none"> O – wieloletnie planowanie, – prowadzenie polityki długu, – stały monitoring wskaźnika limitu obsługi długu, – utrzymanie na bezpiecznym, 	Urząd Miejski w Bielawie	2030

		z art. 243 ustawy o finansach publicznych	lub ograniczenie zakresu realizacji Strategii					optymalnym poziomie nadwyżki budżetowej.		
6.	Polityczne , legislacyjne	Niekompatybilność inwestycji realizowanych przez różne podmioty	trudności w realizacji strategii / opóźnienia w realizacji działań / niezadowolenie mieszkańców lub interesariuszy	3	3	9		<ul style="list-style-type: none"> O – intensyfikacja współpracy z kluczowymi partnerami zewnętrznymi, – organizacja spotkań i wymiana informacji o planowanych działaniach i inwestycjach, – prowadzenie uzgodnień i określenie wspólnego planu działań. 	Urząd Miejski w Bielawie	2030
								<ul style="list-style-type: none"> A – działania informacyjne skierowane do mieszkańców / interesariuszy. 		
7.	Polityczne , ekonomiczne	Wyjście Polski z UE / izolacja kraju	ograniczenie dostępności środków zewnętrznych lub ich brak na realizację strategii / konieczność zapewnienia finansowania inwestycji ze środków własnych / zmiana lub ograniczenie zakresu realizacji strategii	2	4	8		<ul style="list-style-type: none"> O – monitorowanie sytuacji ekonomicznej i geopolitycznej, w tym UE, 	Urząd Miejski w Bielawie	2030
								<ul style="list-style-type: none"> A – weryfikacja realizowanych działań i planowanie z uwzględnieniem zmieniającej się sytuacji polityczno-gospodarczej, – opracowanie i wdrożenie planu wdrażania umożliwiającego realizację strategii przy uwzględnieniu zachodzących zmian i ograniczeń, – podejmowanie działań na rzecz zwiększenia dochodów własnych jst, – poszukiwanie różnych form finansowania działań, – przystąpienie do aktualizacji strategii. 		
8.	Polityczne , ekonomiczne	Nierzetelne wykonywanie zadań przez wykonawców zamówień publicznych	opóźnienie w realizacji lub ograniczenie zakresu realizacji strategii / niezadowolenie mieszkańców lub interesariuszy	3	3	9		<ul style="list-style-type: none"> O – opracowywanie racjonalnych planów realizowanych działań, – powoływanie interdyscyplinarnych zespołów przygotowujących dokumentację zamówienia publicznego, – prowadzenie działań informacyjnych dla mieszkańców i interesariuszy. 	Urząd Miejski w Bielawie	2030
9.	Polityczne , ekonomiczne	Wydłużające się procedury administracyjne związane m.in. z: uzyskaniem pozwolenia na budowę	opóźnienie w realizacji strategii / niezadowolenie mieszkańców lub interesariuszy	3	3	9		<ul style="list-style-type: none"> O – monitorowanie obiegu dokumentów, – usprawnianie przepływu korespondencji i obiegu dokumentów. 	Urząd Miejski w Bielawie	2030
II										
Ryzyka wewnętrzne										
10.	Organizacyjne	Mało pozytywny wizerunek	brak inwestorów / negatywna opinia	3	3	9		<ul style="list-style-type: none"> O – utrzymywanie właściwych relacji z interesariuszami, w tym przedsiębiorcami, – wysoka kultura osobista 	Urząd Miejski w Bielawie	2030

		Aglomeracji	o pracy Urzędów					pracowników urzędów.		
11.	Polityczne	Zmiana składu osobowego organu wykonawczego o realizacji Strategii	opóźnienie / zmiana lub ograniczenie zakresu / wstrzymanie realizacji strategii / wydłużanie się procedury uchwalania programów wykonawczych powodujące opóźnienie realizacji Strategii	3	5	15	O	określenie kierunków działań na podstawie potrzeb analiz, dostępnej wiedzy oraz potrzeb interesariuszy (mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych i innych), – szerokie zaangażowanie interesariuszy w proces opracowywania dokumentu, – budowanie porozumień na rzecz wdrażania celów strategii ponad podziałami, politycznymi,	Urząd Miejski w Bielawie	2030
							A	przystąpienie do aktualizacji Strategii.		
12.	Kadrowe	Trudności z utrzymaniem / pozyskaniem przez urzędy i jednostki im podległe wykwalifikowanej kadry pracowniczej / niewystarczające kompetencje i chęci do nawiązywania, utrzymywania i koordynowania efektywnej i długotrwałej współpracy / niechęć do podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników	problemy z zapewnieniem pracowników wykonujących zadania / braki w kwalifikacjach kadry do zapewnienia sprawnej obsługi urzędów i jednostek im podległych / brak doświadczenia w partnerskim realizowaniu projektów, nowoczesnym zarządzaniu projektami i aplikowaniu o środki / konkurencja / rozbieżność celów / opóźnienia lub ograniczenie zakresu realizacji Strategii / ograniczenie skuteczności realizowanych działań	4	3	12	O	stworzenie poza- i finansowego systemu motywacyjnego,	Urząd Miejski w Bielawie	2030
							A	optymalizacja organizacji pracy i wykorzystania zasobów kadrowych, – prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych z zakresu realizacji strategii, – organizacja szkoleń dla kadry pracowniczej, – egzekwowanie konieczności podnoszenia kwalifikacji zawodowych, – doskonalenie kompetencji urzędników w zakresie współpracy i realizacji projektów partnerskich, – upowszechnianie informacji o korzyściach współpracy i dobrych praktykach w zakresie szerokiego partnerstwa wśród urzędników i partnerów, – przeniesienia wykwalifikowanej kadry pracowniczej pomiędzy jednostkami organizacyjnymi, – przydzielenie jednostkom odpowiedzialności za realizację poszczególnych zadań i osiągnięcie celów strategicznych.		
13.	Zarządcze	Rozproszona odpowiedzialność za realizację celów strategii	opóźnienie / zmiana lub ograniczenie zakresu / wstrzymanie realizacji Strategii	3	4	12	O	angażowanie interesariuszy w realizację działań, – prowadzenie działań informacyjnych dla urzędników dotyczących strategii. – organizacja cyklicznych spotkań przedstawicieli i interesariuszy.	Urząd Miejski w Bielawie	2030

14.	Organizacyjne	Niewystarczający przepływ informacji, słaba komunikacja wewnętrzna	niedostateczna współpraca w zakresie działań wspólnych pomiędzy partnerami, jednostkami organizacyjnymi / ograniczenie zakresu realizacji i skuteczności podejmowanych działań	4	4	12	O	<ul style="list-style-type: none"> - stworzenie i udoskonalanie systemu komunikacji wewnętrznej i przepływu informacji, - prowadzenie działań informacyjnych skierowanych do partnerów, interesariuszy, mieszkańców, - organizacja szkoleń dla pracowników w zakresie komunikacji, - wdrażanie rozwiązań technologicznych ułatwiających i poprawiających przepływ informacji, - organizacja spotkań i wymiana informacji o planowanych działaniach i inwestycjach, - prowadzenie uzgodnień i określenie wspólnego planu działań. 	Urząd Miejski w Bielawie	2030
15.	Organizacyjne, kadrowe	Nieterminowe sporządzanie informacji, planów itd. przez komórki organizacyjne urzędów / długotrwały obieg dokumentów	opóźnienia w dostarczaniu wymaganych dokumentów, płatności	3	3	9	O	<ul style="list-style-type: none"> - monitorowanie obiegu dokumentów, - usprawnianie przepływu korespondencji i obiegu dokumentów. 	Urząd Miejski w Bielawie	2030

* P – prawdopodobieństwo, S – skutek, I – istotność

Źródło: opracowanie własne

6. PLAN OPERACYJNY

Zintegrowane projekty flagowe

OSI 1. WYMIAR GOSPODARCZY

Cel strategiczny 1.: Bielawa przedsiębiorcza

Nazwa	Szkoła Liderów i Przedsiębiorczości
Opis	upowszechnianie w wybranej formie organizacyjnej i zwiększanie przedsiębiorczości oraz umiejętności w zakresie tworzenia, utrzymania i rozwoju: NGO, firm, a także radzenia sobie na rynku pracy i zwiększenie kwalifikacji mieszkańców Gminy według potrzeb rynku pracy, aktywizacja mieszkańców
Cel	podniesienie świadomości i kwalifikacji
Rezultat	zwiększenie liczby firm, właścicieli, zwiększenie przychodów jst

Cel strategiczny 2.: Bielawa cyfrowa

Nazwa	Otwarta Strefa Wi-Fi w mieście
Opis	Utworzenie na terenie miasta Bielawa otwartej przestrzeni Wi-Fi
Cel	Upowszechnienie bezpłatnego dostępu do Wi-Fi
Rezultat	Zwiększenie poziomu jakości życia i rozwoju mieszkańców Gminy Bielawa

Cel strategiczny 3.: Bielawa innowacyjna

Nazwa	Centrum Startupów
Opis	Utworzenie funduszu i przestrzeni dla powstających startupów w Gminie Bielawa i przyciąganie powstających startupów w regionie
Cel	Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości w Gminie Bielawa
Rezultat	Zwiększenie przychodów, zwiększenie lub utrzymanie populacji w Gminie Bielawa

OSI 2. WYMIAR PRZESTRZENNY

Cel strategiczny 4.: Bielawa zielona

Nazwa	Miasto Ekologiczne o gospodarce niskoemisyjnej
Opis	Prowadzenie programów, konkursów oraz projektów wspierających gospodarkę niskoemisyjną
Cel	Edukacja oraz wsparcie organizacyjne i finansowe działań proekologicznych w Gminie Bielawa
Rezultat	Zmniejszenie wskaźników: PM2, PM 10 oraz poprawa sytuacji w zakresie ochrony środowiska, poprawa jakości życia

OSI 3. WYMIAR SPOŁECZNY

Cel strategiczny 5.: Bielawa przyjazna

Nazwa	Profilaktyka zdrowotna
Opis	Sieć programów prozdrowotnych i profilaktycznych dla mieszkańców Bielawy
Cel	Zmniejszenie zachorowalności na schorzenia cywilizacyjne w Gminie Bielawa oraz upowszechnianie zdrowego trybu życia
Rezultat	Wydłużenie życia i poprawa jakości życia wśród mieszkańców Gminy Bielawa

Cel strategiczny 6.: Bielawa profesjonalna

Nazwa	Zwiększenie rozpoznawalności brandu Bielawa
Opis	opracowanie i wdrożenie wspólnej wizualizacji marki, wykreowanie i promowanie produktów lokalnych i regionalnych oraz lokalnej pamiętki z Aglomeracji Dzierżoniowskiej utworzenie bazy Ambasadorów Aglomeracji Dzierżoniowskiej, tablic informacyjnych
Cel	utworzenie polityki wizerunku Gminy Bielawa oraz planu marketingowego
Rezultat	optymalizacja kosztów na promocję oraz podniesie rozpoznawalności Gminy Bielawa

Cel strategiczny 7.: Bielawa aktywna

Nazwa	Budowa Wielofunkcyjnej Hali Sportowej
Opis	Wybudowanie wielofunkcyjnej hali widowiskowej
Cel	Wzmocnienie aktywności w obszarze: sportu, rekreacji i kultury
Rezultat	Zwiększenie liczby oraz jakości imprez o wymiarze krajowym i międzynarodowym

Cel strategiczny 8.: Bielawa bezpieczna

Nazwa	Budowa obwodnicy Bielawy
Opis	Inwestycja komunikacyjna realizowana dla Aglomeracji Dzierżoniowskiej w części dla Gminy Bielawa
Cel	Poprawa dostępności komunikacyjnej mieszkańców Bielawy z siecią drogową na Dolnym Śląsku
Rezultat	Zmniejszenie zanieczyszczenia w mieście oraz czasu przejazdu, tym samym zużycia paliwa.

Spis tabel

Tabela 1 Etapy prac nad Strategią.....	6
Tabela 2 Tryb opracowania Strategii.....	9
Tabela 3 Cele strategiczne oraz kierunki działania.....	31
Tabela 4 Wskaźniki osiągnięcia rezultatu.....	36
Tabela 5 Udział interesariuszy we wdrażaniu poszczególnych obszarów strategicznej interwencji na terenie Gminy Bielawa na lata 2022-2030.....	53
Tabela 6 Jednostki odpowiedzialne za wdrożenie Strategii.....	55
Tabela 7 Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030 z celami określonymi w strategicznych dokumentach o randze krajowej, regionalnej i ponadlokalnej.....	56
Tabela 8 Macierz wdrażania.....	57
Tabela 9 Dokumenty powiązane ze Strategią.....	60
Tabela 10 Prognoza dochodów w Gminie Bielawa.....	63
Tabela 11 Prognoza wydatków w Gminie Bielawa.....	63
Tabela 12 Jednostki odpowiedzialne.....	65
Tabela 13 Strategiczna Karta wyników.....	66
Tabela 14 Rejestr ryzyk dla realizacji Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030.....	69

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Bielawa na tle województwa dolnośląskiego i powiatu dzierzoniowskiego.....	13
Rysunek 2. Sfera gospodarcza – Gmina Bielawa na tle grup porównawczych.....	19
Rysunek 3. Sytuacja gminy Bielawa w poszczególnych obszarach rozwoju na tle grup porównawczych.....	19
Rysunek 4. Potencjały Gminy Bielawa.....	25
Rysunek 5. Logika interwencji oraz relacje pomiędzy wyzwaniami rozwojowymi i obszarami problemowymi.....	27
Rysunek 6 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Bielawa.....	41
Rysunek 7 Prognoza dochodów w gminie Bielawa.....	63
Rysunek 8 Prognoza wydatków w gminie Bielawa.....	64
Rysunek 9 Perspektywy Strategicznej Karty Wyników (SKW).....	66

Uzasadnienie

W celu prawidłowego administrowania Gminą niezbędne jest podejmowanie wielu działań i decyzji ważnych przede wszystkim dla lokalnej społeczności. Aby prowadzić działania efektywne i przynoszące wymierne korzyści, a także zaspokajające potrzeby społeczności lokalnej fundamentalne jest stworzenie planu działania jednostki, który wyznaczać będzie kierunki jej rozwoju. W dniu 13 maja 2022 roku Rada Miejska Bielawy Uchwałą nr LVII/505/2022 przystąpiła do prac nad opracowaniem Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022 – 2030.

Prezentowana Wysokiej Radzie „Strategia” jest najważniejszym dokumentem planistycznym określającym cele rozwoju lokalnego i jako długofalowa prognoza odgrywać ma istotną rolę instrumentu zarządzania gminą i porządkowania procesów decyzyjnych.

Określając zarówno cele strategiczne i operacyjne skupia się na obszarach uznanych za priorytetowe dla rozwoju Bielawy. Przyjęcie takiego założenia pozwoliło na ograniczenie zbyt dużej liczby i wyznaczenie możliwych do zrealizowania w przyjętym horyzoncie czasowym celów, niwelując partykularyzm i polityczne podejście do realizacji inwestycji.

Dokument ten będzie ważnym narzędziem w sięganiu po środki zewnętrzne, przede wszystkim pochodzące z polityki spójności Unii Europejskiej. Stwarza możliwość ubiegania się o te środki, opracowywania szczegółowych harmonogramów realizacji planowanych zadań, pozwala równocześnie na optymalne gospodarowanie wolnymi środkami pieniężnymi Gminy. W dokumencie tym analizie poddana została sytuacja społeczna, gospodarcza i przestrzenna. Badanie to umożliwia wskazanie trendów, które miały miejsce na przestrzeni ostatnich lat. Dane, które poddano analizie pozwoliły na wskazanie mocnych i słabych stron Gminy oraz jej problemów i potencjałów. To z kolei stanowiło podstawę do sformułowania celów i wyznaczenia najważniejszych kierunków rozwoju, które zostały zawarte w Strategii. Realizacja zaplanowanych celów i kierunków pozwoli aby Bielawa stawała się miastem inteligentnym, odznaczającym się coraz lepszymi warunkami rozwoju, innowacyjną gospodarką, wysoką atrakcyjnością turystyczną, ale także by inspirowała do działania na różnych płaszczyznach, żeby była dobrym i przyjaznym miejscem do życia, nauki, prowadzenia biznesu. Miastem, które wywiera możliwie najmniejszy negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze.

Wobec powyższego oraz stosownie do art. 10 e ust. 1 i 10 f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm), zwracam się do Wysokiej Rady o podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Bielawa do 2030”.